

РкШЗ

176

№ III N 46 Инв. № 2297672

Автор Монашевский А.

Название Сборник песен Буко
винского народа

Место, год издания Киев, 1875

Кол-во стр. [Дел. С. 85-314

— " — отд. листов —

— " — иллюстраций —

— " — карт —

— " — схем —

Том — часть — вып. —

Композит кн. оцифровка

Примечание: 29.05.90
А. Массон

ВГ 1 537 ДУС

Ш. 2. 4 (44 К. 50) (= 44. 1)

176

Проверено 1875

1875 год

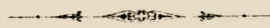
СБОРНИКЪ ПЬСЕНЬ

БУКОВИНСКАГО НАРОДА.

Составилъ А. Лоначевскій.

(съ материала, доставленнаго Г. И. Курчанкомъ въ Юго-За-
падный Отдѣлъ Императорскаго Русскаго Географическаго
Общества)

Р 2294672^к
5

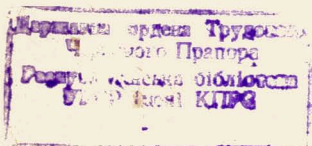

КІЕВЪ,

Типографія М. П. Фрица, Больш. Владим. ул., возлѣ памяти св. Ирины, соб. д.
1875.

Изъ II тома «Записокъ» Юго-Запад. Отдѣла Импер. Рус. Геогр. Общ.
Напечатано по опредѣленію обыкновеннаго собранія Юго-Западнаго Отдѣла
Императорскаго Русскаго Географическаго Общества 16 мая 1875 года.

Правитель дѣлъ **Ал. Антеповичъ.**

Въ русской литературѣ почти нѣтъ сколько-нибудь обстоятельныхъ свѣдѣній о населеніи Буковины; многіе, даже между образованными, и не подозрѣваютъ, что тамъ живетъ русскій народъ, до сихъ поръ сохранившій свою народность. Вслѣдствіе этого, въ одномъ изъ засѣданій Отдѣла было выражено желаніе видѣть скорѣе въ печати хотя часть этнографическаго матерьяла, собраннаго въ Буковинѣ и доставленнаго Отдѣлу Гр. Ив. Купчанкою, а потому и предложено было кому-нибудь изъ членовъ разобрать этотъ матерьялъ и приготовить его къ печати. Принявъ на себя этотъ трудъ, я нашелъ возможнымъ приготовить для настоящаго тома записокъ только пѣсни, оставивъ для слѣдующаго тома сказки, пословицы и проч.

Пѣсни раздѣлены мною на шесть отдѣловъ, которые приняты въ засѣданіи для будущаго общаго сборника пѣсенъ; вотъ эти отдѣлы: пѣсни культа, пѣсни жизни личной, пѣсни семейныя; политическія, искусство и поученіе въ пѣсняхъ.

Внутреннее расположеніе пѣсенъ каждаго отдѣла я старался сдѣлать строго послѣдовательнымъ, а для большаго удобства, при пользованіи сборникомъ, къ каждой пѣсни написано мною заглавіе, въ которомъ я старался передать сущность содержанія. Всѣ пѣсни объ одномъ и томъ же предметѣ, или о предметахъ близкихъ поставлены рядомъ.

Въ заключеніе я долженъ сдѣлать оговорку относительно перваго отдѣла. Кромѣ собственно пѣсенъ, я внесъ сюда народныя суетвѣрія, заговоры и молитвы, желая, такимъ образомъ, соеди-

нить все, что касается народных вѣрованій,—такъ какъ онѣ составляютъ для этнографа наиболѣе интересную сторону народной жизни.

Дѣйствительный членъ **А. Лоначевскій.**

ПІСНИ

БУКОВИНСЬКОГО НАРОДА.

ОТДІЛЪ I.

ПІСНИ КУЛЬТА.

Антропоморфізмъ землі.

1.

Анчені братья сіно косили
При зеленій долині ¹⁾,
А сестра Аница сніданье носила.
Зістритили її три козаченьки,
Дали Аниці коні держати,
А самі сіли дай сніданье ззіли.
Взріла Аница, що небилица,
Пустила коні й а в чистое поле,
Сама скочила да в синое море.
Та як скакала, тай промовила:
«Не косіт, братья, то зелене сіно,
Бо зелене сіно—Аничене тіло;
Не косіт, братья, руту круту:
Рута крута—Аничена рука;

¹⁾ Послѣ каждой строки въ видѣ припѣва.

Не косіг, братья, тер при обочах:
Тер при обочах—Анччені очі ¹⁾.

Въ с. Ошехлѣбахъ.

Колядки на праздники Рождества Христова.

ВРЕМЕНА ГОДА.

2.

Знати, пізнати, котре добрий пан,
Гой, дай, Боже! ²⁾.
В него ворота з самого злата,
В него подвір'є, як ерібло біле.
Ци мгла, ци вода, ци білі вівці?
Ні мгла, ні вода, все білі вівці!
Чії то вівці? нашого пана,
Нашого пана, пана Івана.
Идут за ними три вівчарики:
Один вівчарик—святий Николай,
Другий вівчарик—святий Юрий,
Третий вівчарик—сам святий Господь.
Гей идут, идут, три трубці несут:
У Николая дай роговая,
А у Юрия дай мідяная,
А у Господа з самого злата.
Як затрубив святий Николай,
Всі се гори забіліли;
Як затрубив святий Юрий,
Всі ліси се зазеленіли;
Як затрубив святий Господь,
Пішли голоса по-під небеса.

¹⁾ Хотя это обыкновенная бытовая пѣсня, не приуроченная ни къ какому времени и слѣдовательно къ колядкамъ не относится; тѣмъ не менѣе мы ее помѣщаемъ въ этомъ отдѣлѣ, такъ какъ она, не имѣя бытового смысла, служитъ къ уразумѣнію мнѣческаго значенія слѣдующихъ за нею колядокъ.

²⁾ Послѣ каждой строки.

3.

Гей біжит ридван золотокован—

Гой, дай, Боже! ¹⁾

А в тім рідвані золотий стільчик;
 На тим стільчику кгрешная панна,
 Кгрешная панна на имье Марья
 Ой сидит собі, шитьєчко шие;
 Шитьєчко шие—три шириноці:
 Першу, шо шила—сади садила,
 Тоту би дати свому свєкрови;
 Другу, шо шила всіяким шовком,
 Тоту би дати меньшому брату;
 Трету шо шила, злотом злотила,
 Тоту би дати своєму милому.
 Ей дати, дати, нема ким післати!
 Е в мене сестра меньша від мене,
 Меньша від мене, красша від мене;
 Сестру похваля, мене погудя;
 Хоть сором, хоть два,—понесу сама!

Три праздника.

4.

Зажурили се гори, долини—

Гой, дай, Боже! ²⁾

Шо не зродило жито, пшеница,
 Але зродило зелене вино;
 Зелене вино славно зацвіло,
 Славно зацвіло, мало зродило.
 Сокотила його кгрешная панна,
 Кгрешная панна на имя Анна;
 Шитьєчко шила, уже заснула.
 Прилетіла д'ній райская пташка;
 Райская пташка крильцями збила,

¹⁾ Послѣ каждой строки въ видѣ призыва.

²⁾ Послѣ каждой строки.

Камінь лупають,
 Церкву мурують.
 Церкву мурують
 С трьома верхами.
 А в першій верху
 Служба се служе,
 Служба се служе
 За господаря.
 А в другій верху
 Свічі палають,
 Свічі палають
 За господиню.
 А в третій верху
 Дзвоники дзвони
 За всю челядку.
 А за сим словом
 Ночуйте з Богом!»

7.

Вінчует вас шістьем, здоровьем,
 Шістьем, здоровьем, святим Рождеством!
 Гей дай же, Боже, два стоги гречки,
 Два стоги гречки—на пирожечки!
 Гей дай же, Боже, один стіг пшениці,
 Один стіг пшениці—на варяниці!
 Гей дай же, Боже, в городі зела,
 В городі зела, в домі весело!
 Гей дай же, Боже, і в домі шістья,
 И в домі шістья для челядочки,
 Для челядочки, для домової!
 Гей дай же, Боже, и на двір шістья,
 И на двір шістья для худобочки,
 Для худобочки, для рогової!
 Гей дай же, Боже, один стіг вівса,
 Один стіг вівса—вже коляда вся!

Вам колядочка, нам пива бочка,
 Бочка як бочка—хоть коновочка!
 А ви не жертуйте,
 И нас почестуйте!

Святочная забава.

8.

Послѣ коляды парубки часто входятъ и въ комнату, гдѣ въ домѣ есть дѣвушка и просятъ ея родителей, чтобы позволили «плясати».

Когда позволить отецъ дѣвушки, то парубки, держа въ рукахъ шапки, начинаютъ плясать и при этомъ поютъ:

День добрый з вечера!
 Кланяла се головка
 З вушами, з гнидами,
 З пелешками,
 А в волосю вуши,
 А у гирі гниди;
 Вуши гнидей побідили,
 Ми се до вас затрудили.
 Не далека дорога:
 Від стола до порога.

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Дѣвушка бросаетъ имъ въ шапку по нѣскольку крейцаровъ; они поютъ:

Наші коники дай потружені,
 А підківки під ними дай поломлені.
 Ой треба би нам сто грошей дати,
 Щоби коники дай підковати:
 А крейцарище на тютюнище,
 А шестачище на горівчище!

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Дѣвушка вновѣ даєть имъ деньги, они продолжаютъ:

Єй гела, гела, гуси, на став,
 День добрий, дивчино, бо я ще не спав!
 Не спав, не спав, й не буду спати,
 За годиночку буде свѣтати,

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Єй гела, гела, білії гуси,
 Не колотіте воду Маруси.
 Марюся прала тай лебедила, ¹⁾
 Своїї свекрусі не догодила!
 Маруся прала, дай лебедила,
 Сивими кіньми води возила.

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Сарога кучьма,
 Тут ми се мучем
 За того Лева,
 Шо з Клеплева.
 Гляди, гляди
 На тоті гряди,
 Ци нема, ци нема
 Якої зради?
 Ой е там зрада—
 Старая баба,
 З білими плечима,
 З чорними очима;
 Солому січе,
 Пироги пече.

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Гей, давай, давай,
 Шо маєш давати,

¹⁾ Отъ слова лебедь.

Як не маш давати,
 Вігони з хати
 Хоть кочаргою,
 Хоть лопатою,
 Хоть дівчиною
 Кучерявою.

Дівчушка бросаетъ имъ еще нѣсколько крейцаровъ, и они уходятъ.

Дружинники.

9.

Гей Орде пишній, пане дідичу,
 Гой, дай, Боже! ¹⁾
 Ой згорда собі починаеш,
 По-під Камянец коником граєш.
 Камянци кажут: «то наш пан їде».
 А мамка каже: «то мій син їде».
 —«По чім пізнала?»—«По кошулеці:
 На нім кошулька, як бів ²⁾ біленька,
 «Як бів біленька, як ллет тоненька.
 —«Де вона прана?»—«В краях Дуная».
 —«Де вона кручена?»—«В коня копитах».
 —«Де вона сушена?»—«В тура на розі».
 —«Де вона тачана?»—«В тернових дворах,
 На тісових столах».
 —«Де вона убрана?»—«В Бога за дверми».

10.

Війшли молодці
 Рано з церковці,
 Та радят раду
 Старосвітську:

¹⁾ Послѣ каждой строки.

²⁾ Лебедь.

«Не купуймо, братья,
 На дівки вінки;
 Але купуймо, братья,
 Золоті човни,
 Золоті човни,
 Сріблі веселца.
 Та пустим се ми
 Краєм—Дунаєм;
 Браєм—Дунаєм
 Я в чужую землю.
 Чуємо ми там
 Доброго пана;
 Дарує дари,
 Дай по коникови;
 Дай по коникови,
 Дай по вороному,
 По угорській стрілці,
 По хорошій дівці!»

Суевѣрія, касаючіяся праздниковъ Рождества Христова.

11.

Гріх кликати на Різдво кури до їди словами: «ціп, ціп, ціп!»
 бо не будут ся нести.

Гріх класти на Різдво кучьму на стів, бо вертиці будут
 рити подвірьє.

Гріх згадовати на Різдво «мак», бо будут кидатися блохи.

Гріх згадовати на Різдво біб, бо будут се кидати кгелки на шиї.

Колядки накануне св. Василя.

Маланка.

12.

Гей Маланка Підністрянка,
 Підністрянка воду пила,
 На камені ноги мила,
 Тонкий фартух замочила.

«Повій, вітре, й а з Залуча,
 Вісуши фартух, як ввуча!
 Повій, вітре, з заболота,
 Вісуши фартух, як золото!
 Повій, вітре, як-так,
 Вісуши фартух, як мак!

Божья милость на домашнихъ животныхъ.

13.

Прилетіла ластівочка,
 Сіла собі під віконце.
 Стала вона шьєбетати,
 Взяв се кгазда пробужати.
 Ой встань, кгаздо, Божа милість!
 Божа милість, твоя радість!
 Коровки се вположили,
 Та телятка породили.
 Ой встань, кгаздо, Божа милість!
 Божа милість, твоя радість!
 Кобилки се пожеребили,
 Та лошатка починили.
 Ой встань, кгаздо, Божа милість!
 Божа милість, твоя радість!
 Овечки ся погодили,
 Та ягнятки починили.
 Ой встань, кгаздо, Божа милість!
 Божа милість, твоя радість!
 Тай ройї се пороїли,
 І парої попускали!

Куры.

14.

Ой чинчику Васильчику,
 Не гони кури по хлібчику;

Бо в мене кури дорогії
 По чотири золотії.
 В мене курка дай вкрадена,
 Через курник пронесена.
 Пішов би я до ворожки—
 А ні стежки, ні дорожки.
 Ворожка се розболіла,
 Мені правду не вповіла....
 А за сим словом
 Ночуйте з Богом!

Суевѣріє, касающеся Новаго года.

15.

На новий рік гроші горят, що закопані були давними часами в землю; і в ночі перед новим роком худоба говорить, а хто би то хотів слухати, то умер би.

Суевѣрія, касающіяся праздника Воскресенія Христова.

16.

Як хоче хто аби дуже рибу ловив, то має сказати в церкві коли піп каже: «Христос оскрес!» не Воистину оскрес, але: «я рибу ловлю!»

Котра дівка вдарит по освященню паски перший раз в дзвін, то та вітдаєтее борзо.

Лушну із еєц нести на Великдень на воду тоби плела до Рахманів.

Рахмане, говорят жиют під землев і їх Великдень приходит завше на четвертім тиждни по Великодни в середу. Поки припавут до них ті скаралупи, то стаютея цілком повніми ейцами.

Гріх пускати кришки на землю із паски; бо міш покушавши, то стаєтее леликом.

Не можно брати на Великдень сіль в руки (особенно дівці), бо будут потому руки пітніти.

**Суевѣрія, касающіяся дня Георгія Побѣдоносца.
(23 апрѣля).**

Вѣдьмы въ хозяйствѣ.

17.

По народнымъ вѣрованіямъ, вѣдьмы въ ночь предъ днемъ св. Георгія ходять по дворамъ и «одбираютъ од коровъ молоко». Съ цѣлью затруднить вѣдьмѣ доступъ къ скоту, во всей Буковинѣ пишуть дегтемъ кресты на воротахъ и на дверяхъ всѣхъ холодныхъ построекъ. Имѣющіе въ дворѣ овецъ, съ тою же цѣлью увязываютъ надъ воротами пучокъ терну и цвѣтокъ. Усыпають также дворъ макомъ съ тою увѣренностью, что ворвавшаяся въ дворъ вѣдьма, должна прежде всего собрать макъ.

Одинъ человекъ, желая убѣдиться въ справедливости разсказовъ объ «отбраннѣ манни у коровъ», взялъ свою корову въ хату на ночь предъ св. Юріемъ. Утромъ корова оказалась исписанною углемъ, а кагла была открыта—туда, значитъ, улетѣла вѣдьма.

Въ эту ночь вѣдьма раздвоаетъ каждому пѣтуху по два пера на хвостѣ. Если взять пѣтуха, у котораго перья не повреждены, и спрятать его на ночь подъ корыто—вѣдьма и тамъ его найдетъ и на другой день перья въ хвостѣ его будутъ раздвоены.

Вѣдьмы на горѣ.

18.

Пане, пане! говорите, шо нема відьмів? А шо мені дасте, то у нашім селі буде лиш до десіт відьмів? Мені самому розпоідав один чоловік за свою власну жінку, то була відьмов,—от шо розпоідав.

«Говорили мені усе люде, каже до мене тот чоловік, то моя жінка відьма; а я шьє сердивсе за то, та и не один урвав від мене та ни добраго потилижника: бо то, каже він, люди не одно любя вігодати, то ні до речі! Але гадаю я собі раз: а ну я спробую доконатисе, ци якурат моя жінка шое такого? Пришов

вечер перед Юрієм. Я ляг ніби на постіль, а моя жінка так пилює готувати вечерю, що ну!

Зварила вона вечерю и все мене просит, аби я прудко вечеряв. Я повечеряв и снов ляг и ніби вже сплю. А моя жінка гадала, що я уже заснув, тай гай скидати з себе сорочку, та маститисе якове мазев з черепочка, намазалас и залетіла в гори и счазла. Я тихонько встав и найшов тот черепочок в печи на челюстах, и зачавсе также мастити. Помастив собі ціле тіло, и мене уфатила якас сила через гори та через каглу вінесла на двір. Там стояв уже якийс усідланий кінь. Я сів, и при мені була уже и шабля, так як у якого жовніра. Кінь зачав со мнов летіти, летіти, и залетів аж верх одной могилы на готари. Там була уже купа жінок с шаблями—відьмів,—и вони всі рубалисе и все приговорювали: «шо втну—не дотну!» Я взяв свою шаблю, тай собі як стану бабів рубати, та все приговорюю: «шо втну—перетну!» Так рубав я жінок, аж кров потоками з них чуріла до самого досвітка, поки не запіяли кури. Як запіяли кури, то мене уфатила якас сила и занесла аж на постель до хати. Рано я встаю и пригадую собі на ту різню, як би на який сон. Але я дивьюсе, а моя жінка без носа. Еге! гадаю я собі: таке тото! Коли чую, а то в селі одна жінка без ноги, друга без вуха, трета без руки, четверта с вібитим оком, а навіт и попаді була відрубана одна губа. А то, бачете, всі були відьми, и я їх тогди на могилі так був порубав».

Бігме, нане! шо я там чув власними вухами від одного чоловіка... а хто знае: може він брехав? а я не, Бігме, не брешу.

Гаданья дѣвушекъ въ вечерь предѣ св. Андреемъ.

(29 ноября).

19.

Собравшись въ одномъ домѣ, дѣвушки приготавлиють маленькія лепешки—каждая отдѣльную—изъ хлѣба и масла. Лепешки кладуть рядомъ на полу и впускають въ комнату кошку: чей шарикъ кошка съѣсть прежде, та дѣвушка прежде выйдесть замужь.

Трясутъ корыто, въ которомъ сложены пояса собравшихся дѣвушекъ: дѣвушка, которой поясъ выпадетъ прежде, прежде выйдетъ замужъ.

Кладутъ подъ одну миску вѣнокъ, а подъ другую—рушникъ, предварительно удаливши изъ комнаты одну изъ дѣвушекъ. Сія послѣдняя должна отгадать, подъ которой миской лежитъ рушникъ, такъ какъ вѣнокъ означаетъ дѣвство.

Топятъ олово и льютъ въ сосудъ съ водою: если получится изображеніе креста—предвѣщаетъ смерть; изображеніе, похожее на цвѣтокъ, сулитъ счастье.

Слушаютъ подъ окномъ чужаго дома. Если которая дѣвушка услышитъ слово: «иди!»—выйдетъ замужъ; слова же: «Най! сиди!» и т. п. означаютъ, что дѣвушка приходится еще сидѣть въ дѣвкахъ.

Кидаютъ сапогъ на крышу и замѣчаютъ въ какую сторону онъ ляжетъ отверстіемъ: въ ту сторону дѣвушка выйдетъ замужъ.

Зажмуривши глаза, дѣвушка вытягиваетъ изъ стога колосъ. Полный колосъ означаетъ, что мужъ ея будетъ богатъ, а порожній, что бѣденъ.

Дѣвушка считаетъ колья въ тыну: «ні, раз! ні,—два! ні, три!» и т. д. а на девятомъ говоритъ: «се мій!» и привязываетъ къ нему нитку. На другой день осматриваетъ колья: если онъ безъ коры, то мужъ будетъ бѣденъ, а если покрытъ корой, то мужъ будетъ богатъ.

Дѣвушка привязываетъ къ воротамъ нитку: кто порветъ ее, за того пойдетъ она замужъ.

По той части двора, гдѣ рубятъ дрова, дѣвушка тянетъ за собой юбку, а другой рукой свѣтъ коноплю и приговариваетъ:

Андрію, Андрію!

Коноплі на тобі сію:

Дай мені знати,

З ким я буду брати?

Ложась спать, дѣвушка кладетъ подъ подушку гребень и связываетъ себѣ ноги поясомъ. Какой парубокъ приснится, за того она пойдетъ замужъ.

ПРИМІВКИ. (Заговори).

На жовни.

(ПРОТИВЪ ЗОЛОТУХИ).

20.

Мав жовнар
 Девять синів,
 Мала жовнарка
 Девять доньок;
 Сваталисе,
 Браталисе;
 Містилисе,
 Не помістилисе...
 Розійшлисе,
 Розтеклисе
 Як се жовнареві сини
 Розійшли, розтекли—
 Их тут не видати,
 Их тут не слыхати:

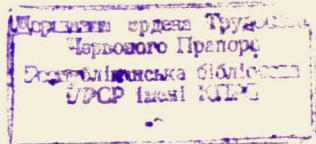
Так аби се від Божого
 Хрещеного,
 Молитвеного
 (Имя рекъ)
 Жовни розійшли,
 Розтекли!
 Ху, ху, ху,
 Тьфу, тьфу, тьфу!

Это повторить девять разъ; за каждымъ разомъ креститься и говорить: «Господи Боже! допоможіт мені другий, третій» и т. д. разъ и при этомъ дуть на золотуху и плевать на землю.

На болячку.

21.

Болячка гнила,
 Болячка пухка:

2297672

Болячка з ружі,
Болячка з марени,
Болячка з лихим часом,
Болячка є гістцем,
Болячка з роботи,
Болячка з охоти,
Болячка з уроків,
Болячка з лихої волі,
Болячка наслана,
Болячка прислана,
Болячка вітрова,
Болячка польова!
Тут її в голову не лупати,
В уха не стріляти,
Зуби не лупати,
Кровьов не роняти:
Містца не шугати.
Але йти собі
На широкі броди,
На глибокі води;
Там її піски пересипати,
Води змірати,
Камінье лупати,
Броди розшіряти,—
Які за глибокі,
Які за широкі.
А чистого,
Божого,
Молитванного,
Хрещеного
(Имя рек)
Лишити.
Як її матерь на світ народила,
Аби її так злічила,—

Божими молитвами,
 Своєми примівками,
 Від Бога на вік,
 А від мене на лік!

Ето повторяється 9 разъ. Послѣ кожного чтенія нужно три
 раза дунуть и плонуть.

По бoльшой части говорится подъ дымникомъ въ сѣняхъ,
 дѣлая ножемъ разныя движенія вокругъ лица больного; потомъ
 хѣвкаръ рубаєть ножемъ въ землѣ крестъ и бросаетъ ножъ.

Віт урочищя.

22.

Урочище, псовище
 Зробилосе як яблуко,
 З яблука як горіх,
 З горіха як біб,
 З бібу як горох,
 З гороху як мак.
 А з маку ніяк:
 Так аби й урочище зникло
 Як индіє
 Піна на воді,
 Роса на траві,
 Віск на вогні.

Це треба повторити дев'ят разів.

Віт душі.

(от опухоли на шеѣ).

23.

Мав душарь дев'ят синов,
 Мала душарка дев'ят донек:
 Сваталисе, лагодилисє,
 Містилисє—не помістилисє,

Розійшлисе, ростеклисе,
 Як ростикаєсе віск на вогни.
 Так аби і душі ростеклисе,
 А оставили чистого
 Хрещеного (имя рек),
 Як го мати на світ породила:
 Аби так злічила
 Божими молитвами,
 Своїми примівками.

Господи Боже! поможит мені другий раз.

Це повторяєсе 9 разів и за каждым разом треба хухати на
 душу и плювати на землю по три рази.

На бешикгу.
 (противъ рожн).

24.

Бешикга гнила,
 Бешикга пухка,
 Бешикга з ружі,
 Бешикга з марена,
 Бешикга з лихим часом,
 Бешикга замочена,
 Запоганена!
 Тут її не горіти,
 Не боліти,
 Не дупати,
 Не скіпати,—
 Але так знідіти,
 Як нидіє віск на вогни.
 Піна на воді,
 Роса на траві,
 Дим се росходе!

На рожу кладетея красний платокъ изъ волны, а сверху со-
 жигається 9 маленькихъ кусковъ льна; потомъ къ рожѣ прикла-
 дывается этотъ-же платокъ съ получившимся послѣ сожженія
 пепломъ. Такъ повторяється 9 разъ.

На більмо.

25.

Війшла дівка зза білої гори
 С білими руками,
 С білими ногами,
 С білими очима,
 С білими плечима.
 Зістрітила її Матерь-Божа:
 — «Де ти идеш, дівко біла?
 Иди ти та приступи
 До Божого,
 Молитванного,
 Хрещеного;
 (Имя рек)
 Иди ти та питай го,
 З чого він більмо дістав:
 Ци з роботи;
 Ци з охоти,
 Ци з уроків?
 Та роекалем вікопай,
 А лопатов вікдайд,
 И мітлов вимети,—
 Чисте, красне очко лишн,
 Як сонечко ясне,
 Як золото красне».

Это повторяется 9 разъ.

Примівки на сонці.

(противъ желудочной корчи).

26.

Сонішниці,
 Місяшниці
 Гідкі,
 Бредкі.

Ранішні,
 Обіднішні,
 Полуднішні,
 Вечерішні,
 Опівнішні!
 Не я визивала,
 Не я вибликала,—
 Візивала,
 Вібликала
 Святица
 Дівца,—
 Сімдесятъ и сім!
 З білої кости,
 З чорної крові
 Візивала,
 Вібликала,
 На море послала.—
 Там би се її веселити,
 Коренити,
 А чистого,
 Божого,
 Молитванного,
 Хрещеного
 (Имя рек)
 Лишити!
 А би її в пупа не кружляло,
 В серці не вяло!

При зтомъ пальцемъ растирається пепель на брюхъ болянаго. Такъ повторяється 9 разъ.

На уроки.

(отъ дурного глаза).

27.

Уроки, уроченя,
 Престріти престрїтця!

Хоть най будуть уроки чоловічі
 Хоть най будуть уроки жіночі,
 Хоть най будуть уроки парубочі,
 Хоть най будуть уроки хлопячі,
 Цоть най будуть уроки дівочі,
 Хоть най будуть уроки дівчачі,—
 Аби зниділи,
 Як нидіє віск на вогни,
 Піна на воді,
 Роса на траві,
 Так аби зниділи
 Від чистого,
 Молитванного,
 Хрещеного
 (Имя рек)!

Повторяється 9 разъ; при этомъ нужно плевать по три раза.

На плакси.

28.

Лісе, лісе
 Лебедине!
 Посватаймось,
 Побратаймось;
 Бо у мене син (или доньба),
 А у тебе доньба:
 Озми від моего сына
 Плаксивниці,
 Насилниці,
 Неспокійниці!
 Дай моему сиңу
 Легоньке спанічко.
 И сопочиванічко,
 Аби легко спав
 Спочивав
 И здоровий устав!

Это повторяется на слѣдующій и на третій день.

Коли вкусит гадина.

29.

Прийшов Вон,
 Пустив желце в шкіру,
 З шкіри в мясо,
 З мяса в печінки,
 З печінок в селезінки,
 З селезінок в серце,
 З серця в зеленінки,
 З зеленінок в печінки,
 З печінок в мясо,
 З мяса в шкіру,
 З шкіри в Вон.

Говорится 3 разя безъ перерыва, выпуская и втягивая въ себя воздухъ.

Старосвіцькі молитви.

Значеніє церкви.

30.

На чім церковця стоїт?
 На дарі.
 На божі хвали;
 Аби її хвалити,
 До неї ходити
 Богу се молити.

Адъ.

31.

Стоїт гора камінна;
 На тій горі оскове кілье.
 Вогнова ріка:
 Добрий ме йти—
 Перейде и перелете:
 А злий ме йти—

На кiлья се прiбье,
 Й на вогновi рiццi
 Зварит се, скипiт се.

Страданiя Христа и избавленiе людей отъ ада.

32.

Був великий чоловiк
 Та зрубав велике дерево,
 И зробив велику церкву
 З трьома верхами,
 З двома вiвтарями.
 Пiп читає,
 Пiп позирає,
 Чи не взрит Христа?
 Не взрiв Христа,
 Але взрiв Матер-Божу.
 —«Матер-Божа, де се Христос дiв?»
 «Да все жидам-плюгавцам на мукi:
 На хрест го распинали,
 Терновий вiнец на голову клали,
 Всяке деревце за нiхтi били,
 Всяке деревце за нiхтi не йшло...
 Червива пва,
 Чом загришила—
 За нiхтi пішла,
 Кровцю пустила?
 Хто мене перенесе через море,
 А я его через пекло кiпяче.

33.

На мори, на каменi
 Церковця стоiт,
 А в тiй церковцi
 Пристiв стоiт.

За тим пристолом
 Христос сидит,—
 Головку склонив,
 Ручки скрижив,
 З п'яет ран на нас
 Кровцю пустив.
 Прийшов'д нему
 Петро и Павло.
 «Ти, Петре, и ти, Павле,
 Не дивуйсе з мої муки,
 Але бери хрест у руки,
 И иди по світі и кажи
 Як старому,
 Так малому,
 Аби цу молитву говорив
 В п'ятницю до полудня,
 В суботу до схід-сонца,
 А в неділю до служби,—
 Рай се утворе,
 А пекло се запре».

Молитва ко сну.

34.

Треба завше хрестити подушку, коли се лягає аби снилисе добрі сони, и казати:

Честний хрест в головах,
 Божа м'яц у ногах,
 Чісте містце підомнов,
 Сам Господь надо мнов!

ОТДѢЛЪ II.

ПѢСНИ ЖИЗНИ ЛИЧНОЙ.

Дівчина.

Наружность дівчини.

35.

Коби я така красна,
Як зоречка ясна,—
Світила бих на все поле,
Доки бих не згасла!
Світила бих на все поле,
Тай на Баланецке!
«Вповіж мені, файна любко,
Слово молодецьке».

36.

Гей Гуцулик лехко вбугий,
Лехко му ходити!
Гуцудечка молоденька,
Лиш би її любити!
Які маеш чорні очі,
Як у сокольети,—
Гуцудечко молоденька,
Вірапали ж би ти!

37.

Я калинку не рубаю,
 Під калинков стою,—
 Я милого не чарую,
 Бо и Бога бою.
 Я милого не чарую,
 Та ні моя мамка,—
 Чарують го чорні очи
 Та й головка гладка.

Красота дівчини привлекательнѣе ея богатства.

38.

Гаєм, гаєм зелененьким,
 Там орала дівчина
 Воликом сивеньким.
 Йорала, йорала
 Не вмiла кричати;
 Навчиласе вiт козака
 На скрипочку грати.
 —«Стила неня тебе знає,
 На кого ти гадку маєш:
 Ци на мої сиві воли,
 На білі корови,
 Ци на мое біле личко,
 Ци на чорні брови?
 Сиві воли вiздихають
 Тай білі корови,
 Мое личко не змарніє
 Тай ні чорні брови!»

Козаку нравиться дівчина трудолюбивая.

39.

Ой на горі нивка,
 На ній материнка;

А там дівка гречку жала,
 Сама чорнобривка.
 Жала, жала, тай не обзираласе,—
 Молодому козакови тай сподобаласе.
 Иде козак дорогою:
 «Допоможи, Боже, женче!»
 Вона ёму вітповіла:
 «Дзінкую серце!»
 Шо за слава тепер стала,
 Шо молода дівчина
 Козака серцем назвала!

Коли ручки ні до чого, шкода личка румяного.

40.

Ходе Иван по-над воду,
 В сопівочку грає;
 А Парасья воду носе,
 На него моргає.
 Гой Парасью недорасью
 Ручки ні до чого,—
 Шкода тобі, Парасенька
 Личка румяного.

41.

Гей казала Василюха
 До парубків зтиха:
 —«Гозміт мою дівку в данец,
 Не зробью вам лиха».
 —«Ми би взяли, ми би взяли,
 Коби не лінива:
 Штире ночи горшки мокли,
 А пьетої мила».

Дівчина должна быть разборчивѣе парубка въ развлеченіяхъ.

42.

Пасут вівці
По-над гірці,
А кози боками,—
Сором дівці
На горівці
Меже парубками.

43.

Пожену я воли в поле,
По-за город вівці,—
Ой Господи милосердний,
Який гаразд дівці!
Пожену я воли в поле,
Вівці долинками,—
Сором дівці на горівці
Меже парубками.

Козак *).

Наружность козака.

44.

Тай зелена яворина
На воду се хиле,—
Ци мій милий чорнобривий.
Ци мені се виде?
Стоїт верба над водою
Тай се похилила,—
Бігме, мамко, чорнобривий!
Я се придивила.

*) Въ любовныхъ пѣсняхъ молодой человекъ постоянно называется козакомъ.

45.

Не ходи до мене,
 Вучерявий хлопче;
 Бо до мене ліпший
 Дорожечку топче.
 Бо до мене топче
 Низенький, маленький;
 В него личко—як яблучко,
 Як мід солоденьке.

46.

Коло млина, коло млина
 Черлена калина,—
 Породила бідна вдова
 Хорошого сина.
 Породила, породила,
 Тай наймалювала,
 Та на мою головочку,
 Шо бих го кохала.

Его голосъ.

47.

Я товар вігонила
 Й а в гай зелененький,
 Пізнавала на поляні
 Твій голос миленький.
 Я с тобою тай не була,
 Лиш твій голос чула;
 Ми се виде, мій миленький,
 Шо я з тобов була...
 Ой голосе, голосочку,
 Голос кудрявий!
 Занеси ня, голосочку.
 Де мій вучерявий.

Умѣніе игратъ.

48.

Сопівочка, дудівочка,
Яворове денце;
Ніхто не ме у ню грати,
Як не Василь, серце!

Умѣніе танцювать.

49.

Пряла би се кожівочка,
Коби менацькова,—
Пиля би се горівочка,
Коби Василькова;
Бо Василько файний, файний,
Тай файно танцує:
По-під ручку обертає,
Тай в личко цулує.

Любовь.

Для дѣвушки настала пора любви.

50.

По-під гору високою
Сонце машерує—
Та най мене леда біда
В лице не цулує!
Та най мене поцулує
Миленський, пишненький:
Мое личко-як яблучко,
Як мід солоденьке.

51.

Мені би се не дримало,
 Хоть бы зазоряло,
 Коби сидів коло мене
 Василь, тай Михайло.
 Мені би се не дримало,
 Хоть би штире ночи,
 Коби сидів коло мене,
 Та шо сидів сночи.
 Мені би се не дримало,
 Хоть би день біленький,
 Коби сидів коло мене
 Хлопец молоденький.

52.

Покладу я на віконце
 Мідяную шпильку,—
 Смутна хожу, невесела
 Без тебе, Васильку!
 Покладу я на віконце
 Мідяную голку,—
 Смутна хожу, невесела
 Без тебе, Ивонку!
 Покладу я на віконце
 Черленую краску,—
 Смутна хожу, невесела
 Без тебе Танаску!

Козакъ любитьъ.

53.

Чобіт ми се распоров
 Тай на гладкі носі,—

Любка ми се вподобала
 На гладкі дорозі.
 Чобіт ми се распоров
 Тай на оба боки,—
 Любка ми се вподобала,
 Сам не знаю-доки.

Частыя встрѣчи способствують любви.

54.

Як сусіда не любити
 Коли сусід близько?
 Як у мене, так у него
 Все перелаз низко.

Любовь удерживаетъ въ родномъ селѣ.

55.

Коби не гай, коби не гай,
 Коби не ліщина,—
 Не був би я в Бергметі,
 Коби не дівчина.

Обсервационный пунктъ влюбленнаго.

56.

Сухий дубе, сухий дубе,
 Маю на тя гадку:
 Гадаю ти порубати
 Дівчинні на кладку.
 Гадаю ти порубати,
 Тай шьє почімхати,
 Шоби видко до дівчини
 Тай до її хати.

Дѣвушка удовлетворяється мечтами.

57.

Гей Иване, Иваночку,
Солодкий медочку!
Сама сижу, тебе вижу
В вишневім садочку.

Мѣста встрѣчи: а) на выгонѣ.

58.

Й а в городі мачок—
Зелений листочок,—
Не виділа мленького
Вже на другий рочок....
Тай виділа в середу,
Як гонилам череду:
Дурно було розмовити,
Стояла там ёго мати...
—«Відай же ти, мамко,
Мід—горівку пила,
Шоє такого хорошого
Сина породила!
Бодай же ти, мамко,
В Бога ласку мала.
Шоє такого хорошого
Сина згодувала!»
—«Та не пилам більше нічо,
Чшту лиш горівку,—
Та такого сина маю,
Як в садочку квітка».
Тай в городі сіно
Осоков посіло,—
Та дес мое закоханье
До вечері сіло.

Та най вечере
 Най здорове буде,—
 Як він мене вірне любе,
 За ня не забуде.

b) На сѣнокосѣ.

59.

Гей учара Василь косив
 Тай сегодни косе.
 —«Тай хто тобі, Василечку,
 В поле їсти носе?»
 —«Носит мені Галя, Галя,
 Тай чорнобривая,
 Шо на нї та горботчина,
 Тай вішиваная;
 Горботчина вішивана,
 Поєс кочілиетий,
 Сорочечка рантухова,
 Вінок позлочпстий.

c) У водопоя бесѣдуютъ.

60.

Край дороги широкої
 Керніченька глібокая;
 Роман коня наповає,
 Дівче води присипає.
 Дівче води присипає,
 А він дівче підмовьяє.
 —«Ой Романе, Романочку,
 Відгадай ми загадочку;
 Гей шо росте без корінья,
 А шо горит без половінья,

Тай шо цвіте без цвіточку,
 Ти Романе, Романочку?»
 — «Камінь росте без корінья,
 Срібло горит без половінья,
 Вода цвіте без цвіточку,
 Ти дівчино, дівчиночко.
 — «Ти Романе, Романочку,
 Пусти мене до домочку:
 Буде мене мама била,
 Шом се забарила».
 — «Не буде тя мама бити,
 Навчу тебе говорити:
 Надлетіли гуси з броду,
 Сколотили в студні воду.

61.

Вітти гора, а вітти дай друга;
 Меже тими горочками ясна зоря.
 Тай я гадав, шо зоря зійшла;
 А то моя файна любка по воду пішла.
 А я за нею, як за зорею,
 Сивим конем чистим полем наздогоняю.
 Як наздогонив, тай проговорив:
 — «Тай хто тебе, файна любко, так рано збудив?
 — «Ніхто не будив, я сама встала;
 Ясна зоря зазоряла, я се умивала».
 — «Дівчино моя, напий ми коня».
 — «Не напою, бо се бою; бошь ем не твоя;
 Як буду твоя, напою ти два,
 С кедрової керпиченьки з нового ведра,»
 — «Дівчино моя, сідай на коня,
 Поїдем чистим полем до мого двора.
 А в моім дворі штире покої,
 А пьєтая світличенька для тя самої».
 — «Ти сночи не був, сьогодні не був;

Відай же ти, мій миленький, й в другої був?»

— «Я вчара косив, сёгодні косив».

— «Та хто ж тобі, миленький, обід віносив?»

— «Та я собі, файна любка, горобчика ймив:

З крилець студенець, з лабок печенье,—

Тото мені, файна любко, обід и вечеря».

d) На вечерницяхъ.

62.

Та згоріла лояночка
 Від вгнота до вгнота,—
 Та збирає парубочків
 До дому охота.
 Тай посидьте, парубочки,
 Просит вас Параска!
 Тай посидьте, парубочки,
 Коли ваша ласка!
 У нашої вгаздинечки
 Мальовані лавки:
 Та як сили, прикіпілі,
 До дому ни гадки.

63.

Та се наші вечерниці
 Нічого, нічого,—
 Шо на наших вечерницях
 Тай нема нікого,
 Тай були у нас парубочки.
 Тай були. тай були,
 Та носили горівочку
 По під наши вугли;
 А тепер же парубочки
 Молоді настали:
 Нам не нося горівочки,
 Тай не робя слави.

е) На улицѣ, гдѣ подмѣчають кто въ кого влюбленъ.

64.

Гей лішьина тай дубина,
 Та похилила се,—
 Й а дівчина до милого
 Тай поклонпла се.
 Гей шо тобі, мій миленький,
 За головков квітка?
 Та шо тобі сподобала се
 У Івана дівка....

f) Въ домѣ дѣвушки.

65.

Та курив я вуйку люльку
 У малі хатчині,
 Закурив я чорні очі
 Молоді дівчині.
 Та курив я, вуйку, люльку;
 От тепер не буду;
 Попахала дівка руку,
 Тай вітдула губу.

66.

Та не був я у Параски,
 Лиш чотире рази;
 Вона мені показала
 Кожді перелазки:
 «Тай суда мем заходити,
 Туда виходити;
 Туда будеш утікати,
 Як ти будуть бити».

67.

Пішов би я до дівчини,
 Та відай не піду:
 Припав сніжок на обліжок,
 Та наробью сліду.
 Відай же се та тот сніжок
 Борзо не розтане,—
 Пішов би я до другої,
 Серце не пристане.

68.

Ишов же я через село,
 Село се світило;
 Де я гадав повернути,
 Там се загасило...
 Стоя граблі тай на хаті,
 А вила на стозі,—
 Поверну я до дівчини,
 Хоть не по дорозі.

Дівушка дарить парубку мережану сорочку.

69.

Гей дож пде, роса паде
 На білу березу,—
 Та я свому миленькому
 Сорочку мережу.
 Тай мережу, тай мережу
 Білими нитками,
 Шо бих его пізнавала
 Меже парубками,

А отъ него въ замѣнъ требуетъ: а) коралловъ б) перловъ.

70.

Василью, Василью,
Сорочку ти шию,—
Купи мені коралики
На біленьку шию.
Купи мені коралики.
Купи мені перла,
Та не люби другу суку,
Бо я шьє не вмерла,
Купи мені коралики,
Гармуз черлененький;
Бо я тебе, любку, люблю,
Ти мій молоденький!

Онъ ей дарить: в) турпанъ.

71.

Болит мене головонька,
Нічим завязати;
Пішов Штефан до Ботушан
Турпан купувати.
В Ботушанах купував,
В Черновцех малював,
А в Шепинцах серед села
Мені дарував».

г) Черевички.

72.

Ой Івась воли пас,
Катерина бички.

«Почикай, Катерино!
 Купью черевички;
 Черевички невелички,
 Й а з самого козла;
 Ступай, Ступай, Катеринко!»
 Бис се не похобзла!»

73.

Гей данцюю, та данцюю,
 Черевички пеую;
 Нічо мене не коштує,
 Бо милий купує.

Другихъ подарковъ она не принимаєть.

74.

Мамко моя старенькая
 Любя мене хлопці,
 Дают мені по таляру,
 Жита по коробці.
 Я се жита не приймаю,
 Бо я жито маю;
 Я с хлопцами зажертую,
 Бо я жерту знаю.

Онъ угощаєть ее медомъ.

75.

—«Ой ти милий чорнобривий,
 На личко біленький!
 Позич мені талярива
 На мід солоденький».
 —«Мила моя, чорнобрива,
 На личко біленька!

Пожичу ти таларика
 На мід солоденькій.
 Пожичу ти таларика,
 Пожичу ти й два;
 Бо ти мені моя мила,
 Та ти моя доля».

Разлука влюбленихъ.

76.

— «Гей піду я у гори
 Кози зимовати;
 Ци не будеш, файна любко,
 За мнов банувати?»
 — «Не буду, мій миленькій,
 Не буду, не буду,
 Ти за гору, я за другу,
 За тебе забуду».

Тоска дівушки въ разлукѣ.

77.

— «Сьогодні тут, тут,
 А завтра поїду,
 Будеш мила припадати,
 Коло мого сліду...
 — «Нема ж мого миленького,
 Нема мого серця;
 Дес він буде ночувати
 В полі без коверця
 Нема ж мого миленького,
 Нема моєї душки;
 Дес він буде ночувати
 В полі без подушки».

78.

Ой поїхав мій миленький
 Поїхав, поїхав,
 Як за мене не згадав,
 Хоть би не приїхав!...
 Та не слухай, милий Боже.
 Шо я говорила;
 Як би милий не приїхав,
 Шо би я робила?

79.

Перед хатов плита, плита,
 На плиті лелія,—
 Не маж того, тай не буде,
 На кого надія.
 Нема ж бо се, товаришко,
 Тай чо надіяти;
 Не літував Василь дома,
 Й не ме зимовати.

Върность дѣвушки въ разлукѣ.

80.

В лісі, в лісі під дубиною,
 Там сидит голуб з голубиною;
 Обіймали се, цулували се,
 Одним крилечком пригортали се...
 Закрав се Турчик з темного дуга,
 Вістрілив з лубка-забив голуба,—
 Голуба вбпвши, голубку взявши
 За тихий Дунай запровадивши.
 За тихий Дунай, за бистрий берег,
 Заніс він її а в сад вешневий.
 Дает голубці пшенички їсти,
 Дает голубці водиці пити;

Гулубка не їст, голубка не п'є,
 Під дубиночку плакати йде.
 —«Чому, голушко, пшеничку не їш,
 Чому, голушко, не п'єш?
 —«Ой є шо їсти, та є шо пити,
 Якій світ красний—нема є ким жити!
 —«Та є в мене сімсот голушків,
 Иди-віберай, котре твій любий!»
 —«Хоть най буде сімсот п штире,
 Нема такого, як мій був милий;
 Бо мій був милий— голушко сивий
 В личко румяний, а сам чорнобривий» .

Смерть милаго въ разлукѣ.

81.

Гей на горі жито, на долині жито,
 Аж там при долині козаченька вбито.
 Ой убито, вбито, в жито затягнено,
 Черленою китаечков личко заслонено.
 Прийшла д нему его мила, личко разслонила;
 Біле личко разслонила, тай заголосила.
 Коня ведут, тіло несут; конь голову клоне...
 За ним иде его мила, білі ручки ломе.
 Ломе вона собі руки до малого палца:
 «Нема мого миленького, нема мого серця!
 Ей Господи милосердний, тото твоя сила!
 Ци є така друга в світі, як я нещаслива?»

Смерть обоихъ въ разлукѣ.

82.

Велика верба, велика верба,
 Широкий лист пустила,—

Велка люба, тяжка разлука
Сердечко й а вриває.

Рік се любили, рік се любили,
А два се не віділи;
Та як се узріли, та як се узріли,
В тот раз се розболіли.

Лижит миленька, тай молоденька
У неньки в коморі,
А її миленький, тай молоденький
В зеленій діброві.

Над миленьков, над молоденьков
Отец мати плаче;
А над миленьким, над молоденьким
Чоренький ворон краче.

Над миленьков, над молоденьков
Ройова свічка горит;
А над миленьким, над молоденьким
Лішійна шумит.

Над миленьков, над молоденьков
Всі дзвони задзвонили,
А над миленьким, над молоденьким
Сиві вовці завили.

Голодъ и трудъ охлаждають любовь.

83.

Ой ковала зазулечка,
Ковала, ковала;
Як учула тяжку зиму,
Вона се сховала.

84.

Любив же я Парасину
Через цілу зиму;

Прийшла весна—
Хліба нема,
Хіба її покину?

85.

—«Тече вода із-за гори,
Тече вода лугом,—
Поверни-но, мій миленький,
Як меш іти з плугом».
—«До тебе би повернути
Та у тебе сісти,—
Мені би рано встати,
Дати волам їсти;
До тебе повернути
Тай поговорити,—
Мені би рано встати
Тай йти погонити».

Любовь охладѣваетъ.

Она не зоветъ его къ себѣ.

86.

Гей, дівчино, дівчиночко!
Чорний гід на тебе:
Чому мене не кликала
На обід до себе?

Не виходить на зовѣ.

87.

—«Ой чому ж ти, моя мила,
Тай не виходила,
Як мене то та бутюга
Вдруг хати гонила?»

—«Я, милий, не виходила—

Боліла головка;

Я гадала, що кутюга

Гавкає на вовка».

—«Та відай ти, файна любко,

Під каменем спала!

Як я йшов та вігравав,

А ти не чувала»...

—«Ой я, милий, дай чувала,

Лиш не обзивалася;

Бо я тебе, мій миленький,

Тай не сподівалася».

В тайнѣ ворожить о другомъ.

88.

Через жито стежка вбита,

Горох не кошений...

Чое мій милий, чорнобривий

Ходє засмучений.

—«Ти мій милий, чорнобривий,

Не вдавай се в тугу:

Як єсь мене не сподобав,

Шукай собі другу».

—«Та як мені, моя мила,

Другої шукати,

Коли я се надупцував

Коло твої хати?»

—«Коли ти так, мій миленький,

Мене вірно любиш,—

Кілько ходиш по ярмарку,

Калач ми не купиш».

—«Та я тобі, мила, купив,

Годавєм ти дати;

Та стояла ворожица

Коло твої хати:

Ворожила дівчиночка
 Воском на порозі,—
 Та шо робе, та шо діе
 Милій ї в дорозі?....

Сошедшись съ другимъ, тотчасъ объявляєть объ этомъ
 прежньому.

89.

Тай шьє вури не піли,
 Кажут люди: день білий....
 —«Гей вйди, вйди,
 Дівчино серце,
 Поговори зо мною».
 —«Чикай, милій, годиночку,
 Чикай, милій, другу;
 Най я свої мамці
 Вечерю згугую».
 —«Добре ж бо тобі чикати,
 По світлици топтати;
 Сніжок иде, сліди замітае,
 Солодкий мід до рук приліпае».
 —«Гой е в мене медок солоденький,
 Тай е в мене шьє красший миленький,—
 Шукай собі другую».
 —«Тепер еє мі сказала
 Другої шувати,
 Коли я се надупцував
 Коло твої хати!
 Розвій, Боже, тую чорну хмару,
 Тай розлучи закохану пару,—
 Розвесели серце моє!»!

Прогоняєть назойливаго поклонника.

90.

Ой на горі бички в ярмі,
 Тай коники в сідлі,—

—«Як до тя ходити,
 Як тебе любити,—
 Коли маш ворота скрипкові
 А сусіди брехливі?»
 —«Я воротам догожу—
 Кружок меду підложу;
 Я сусідам догожу—
 Бочку меду привезу:
 Будут медок поживати,
 Перестанут вже брехати».

Онъ полюбилъ другуго.

93.

Ще баран дорогою
 Та запалив люльку;
 Я гадала шо то милий,—
 Зарізала курку.
 Заріжу я когоша.
 Та надеру сала,—
 Другу любеш, мене гулеш,
 Мара би ти знала!

Дѣвушку всѣ перестали любить.

94.

Любив мене, мамко, Василь,
 Любив мене Яков;
 Тепер же се погнівали,
 Не любить ніякий.
 Любив мене, мамко, Василь,
 Любив мене Тодер,
 Тепер же се погнівали,
 Не любить ні один.
 Та є в мене таке зілье,
 Шо під перелазом;

Та так будуть любити ня,
Як любили з разу

Соблазнъ дѣвушки въ крестьянскомъ быту.

Дѣвушку подпаивають.

95.

Ой ходила дівчиночка
По зеленім гаю,
Та махала шеренечков:
—«Суди, Николаю!
Николаю, Николаю,
Виведи ня з гаю!
Я молода, як ягода—
Дороги не знаю».
—«Та як би ти, дівчиночко,
Дороги не знала,
То бие мене молодого
Николаем не звала.
Та дай же се, дівчиночко,
Й а з розуму звести,—
Скажу тебе, дівчиночко,
На стежечку звести».
—«Та хоть буду, Николаю,
И сім рік блудити:
То не дам се тобі, милий,
З розуму зводити».
—«Ой кувью я, дівчиночко,
Коновочку меду,
Та чей тебе, молоденька,
Я з розуму зведу».
—«Солодкий мід, Николайку,
В твої коновоці:

Маю бо я добрий розум
 В свої головоцці...
 Мала ж бо я добрий розум—
 Пустила на воду,
 Дивлячисе, Нпколайку,
 На твою уроду».

96.

Гей дівчина по гриби ходила.
 В темнім лісі в гаю заблудила.
 Як блудила в лісі самісенька,
 Надібав її казак молоденький:
 —«Ой дівчино, дай се на підмову,
 Віведу ти з гаю на дорогу».
 —«Хоть най буду день і ніч блудити,
 То не дам се з розуму зводити».
 —«Гей дам тобі коновочку меду,
 Та най же ти з розумочку звезду».
 —«В твої коновоцці твій мід солоденький,
 В мої головоцці розум розумненький.»
 —«Гей дам тобі, дівче, літру дай горівки.
 Тай най буду знати, явий розум в дівки?»...
 Повів же і під білу березу
 Та звів же і п'яну не тверезу.

Дѣвушка отталкиваетъ парубка, у котораго есть жинка (собственно любовница) и дитя.

97.

Та не ходи коло води
 Жовтими ногами,
 Та не вревай серце мое
 Чорними бровами.
 Та не ходи коло води
 Жовтоногий хлопче,

Бо не такий чорнобривий
 Дорожечку топче.
 Та не ходи коло води,
 Та не залицайсе:
 Не даст мене моя мамка,
 Тай не сподівайсе.
 Як би мене моя мамка
 За такі давала.
 Давно ж би я свої мамці
 «Добрий день!» казала.
 Гей не ходи коло води
 Та не грай в сопівку,
 Не пишисе за парубка
 Коли маєш жінку.
 Та не ходи коло води
 Не грай у телівку; ¹⁾
 Не пишисе за парубка»,
 Бо вже маєш дитинку!

Боязнь общественнаго мнѣнія заставляєть парубка виховувать
 незаконно прижитое дитя.

98.

Гой на горі буйний вітер віє,
 Аж там козак пшениченьку сіє;
 Сіє, сіє, до краю доходе,
 А там дівче з дитинком приходе.
 —«Гой не думай, дівчино, не думай,
 Буде твої пшеница як Дунай».
 —«Гей на тобі, козаче, дитину;
 Як не озмен, на межу ти вину»!
 —«Ой наж тобі кільки хочеш овец
 Кажи, кажи, шо тото одовец»!

¹⁾ Свирзль изъ свѣжей коры.

— «Не хочу я твоїх овец брати,
 Такі буду на тебе казати»!
 Гой на горі буйний вітер носе,
 Аж там козак пшениченьку косе.
 Косе, косе, покіс не доходе,
 А там дівче є дитятком приходе.
 — «Ой на тобі, козаче, дитину:
 Як не хочеш, на покіс ти вину».
 — «Гей дам тобі кільки хочеш хліба,
 Кажи, важи на якого діда».
 — «Я не хочу твого хліба брати,
 Такі буду на тебе казати».
 — «Гей дам тобі кільки хочеш сира,
 Годуй, годуй козацького сина»!
 Гой на горі буйний вітер лише,
 Аж там козак дитятко колише!
 «Люляй, люляй ти, маленький враже,
 За тобою уся бюря ляже».

Вдовин син нічого не боится: соблазнивъ одну, думаєть о
 другой.

99.

Тай у лісі явір зелененький,
 Під явором коник вороненький,
 На конику козак молоденький,—
 Сидит, сидит, на скрипочку грає,
 Струнва струнві правду вповідає:
 Нема стрему вдовиному сину,
 Звів з розуму молоду дівчину!
 Та як звів же, на коника сів же:
 «Убери мене, мій пане, в кайдани,
 Та дай мене до тої шеньбарки,
 А в шеньбарки мід, вино, горівка,
 Та шьє до того хорошая дівка».

Его насмѣшки вызывають месть обиженной.

100.

Ой ти дубе кучерявий,
 Лист на тобі ряний,—
 Ти козаچه молоденький,
 Слова ти прекрасні.
 Слова твої та прекрасні,
 А козацка думка;
 Поки сме тя не любила,
 Жилам як голубка.
 Жилам, жилам як голубка,
 Полетіла в поле,
 Сілам собі край дороги:
 «Горе ж мені, горе!
 Сілам собі край дороги,
 Де гуска несесе;
 Вчула я через люди:
 Вдовин син еміесе,
 Ой не смійсе, вдовин сину,
 На сміх тобі буде:
 Сім рік будеш хорувати,
 Смерти ти не буде;
 Сім рік будеш хорувати,
 А осьмий конати!
 Тогди будеш памятати,
 З кого се сміяти.
 Гой у місті тай на ринку
 На конику гнесе,
 А молода тай дівчина
 С козака сміесе.
 «Ой не смійсе, дівчиночко,
 Не смійсе, не смійсе;
 Бо я в тебе молоді
 Трутизны наївсе.

Я до тебе дай повернув
 Люльку запалити,
 А ти мені молодому
 Дала трути пити.

Смерть соблазнителя—вдовиного сина.

101.

Серед села, серед села
 Новина се стала:
 Счарувала Парасина
 Вдовиного сина.
 Та як ёго счарувала,
 Головка боліла;
 А як мати то изріла;
 Віт разу умліла.
 —«Ци ти, синку, з коня упав,
 Ци ти синку, вбив се?
 Ци ти, синку, в Парасини
 Чарів поживив се?»
 —«Ой я, мамко, з коня не впав
 Тай и не убив се;
 Алиш то я в Парасини
 Чарів поживив се.
 Мамко моя, старенькая,
 Буду вам казати:
 Ідіт мені по парубки,
 Буду се прошьяти!»
 Та як прийшли парубочки,
 Кучми поздоймали:
 —«Та шо робиш—марне гинеш,
 Ти вдовин Иване!»
 —«Сідайтеси, парубочки,
 Буду вам казати:
 Де лиш дівку вірне любиш,
 Не иди до хати».

Поповна топить дитя.

102.

Ци чули ви, люди добри
 Таку новину?
 Гей, гай, таку новину ¹⁾
 Породила поївная
 Дитину малу.
 Породила, породила,
 Борзо оповіла,
 Понесла в тихий Дунай
 Тай утопила.
 Всі дівочки Верміночки
 Перед нава йдуть,
 А молоду поївную
 В ланцущках ведуть.

Соблазнители изъ военныхъ.

Солдатская любовь.

103.

Гей за річков, під Обічев
 Там побита хата,—
 Вілітає хлое ²⁾ д мені
 Відко пелехата.
 А як вона вілетіла.
 На тополі сіла;
 А я бльетом ³⁾ і ударив—
 Вона се розсіла.
 —«Бодай тебе, файна любко,
 Крушило, морпило:
 Чому же се так не стало,
 Як се говорило?
 Ци я тобі не говорив,

¹⁾ Такъ повторяется каждая народная строка.

²⁾ «Хлое» говоритъ Гуцуль Гуцулу. ³⁾ Топоръ.

Чи сме ти не казав?
 Чомує тогди тай не війшов,
 Коли коник ержав?»
 — «Не виділам мій миленький,
 Зеленої фої,
 Та не знала, мій миленький,
 Шо твої то коні».
 — «Егу! любко солоденька,
 Зараз будеш біта:
 Як не чулас кониченька,
 Чулас пістольета:
 Як не чулас пістольета.
 Чулас порошниці....¹⁾
 Ходім ко ми, товаришу,
 До дівки Акиці!»
 Ой прийшов тай до любки,
 Любка пішла в гори;
 А я гайда помаленьку
 Тай до другої
 А я прийшов до другої,
 А друга се дує;
 А я шапку на голову—
 Най ти мать мардує!

Козакъ *) обманываеъ дѣвушку и покидаеъ ее.

104.

Гей у полі край дороги,
 Там керница робленая,
 А в ні вода студеная.
 Аж там козак, аж там козак.

¹⁾ Пушка.

*) Какъ видно изъ содержанія этой и слѣдующихъ трехъ пѣсенъ, слово козакъ употребляется здѣсь въ собственномъ значеніи; козаками здѣсь названы люди, не принадлежащіе къ жителямъ села, а только временно его посѣтившіе.

Тай коника наповає (bis).
 Ёму дівче, ёму дівче
 Тай водиці досипає (bis).
 Й а вік дівче, й а вік дівче
 Й а з собою підмовьяє (bis).
 —«Гайда, дівче, гайда з нами,
 З молодими козаками (bis)».
 Дурне дівче послухало,
 Сіло в бричку, поїхало (bis).
 Їдуть гору, їдуть другу,
 А на треті треба стати,
 Треба коня попасати.
 Взяли коня попасати,
 Самі собі лягли спати (bis).
 Дівче лягло, тай заснуло.....
 Козак устав, далі пішов (bis).
 Дівче встало, задумало,
 Тай ревненько заплавало (bis):
 «Тай війду я на могилу,
 Подивьюсе у долину (bis):
 Там дівочки рвуть квіточки
 На неділю на віночки (bis)»...

Онъ еще и подсмѣивается надъ соблазненной имъ дочерью
 ВДОВЫ.

105.

По цім боці, по тім боці Дністра
 Вівандрували два мандрівники з міста.
 Мандрували тай розмовили:
 Ботре ж би ми з собов дівче взяли?
 Ой е у нас молода вдова,
 А е в неї хороша дівчина...

«Гей, гайда, дівче! гей гайда з нами,
 З нами, молодими козаками!
 Дурне дівче послухало,
 З козаками повандрувало.
 Мандруя нічку, мандруя другу,
 Примандрували до біленької гречки,—
 Наробили над дівчинов суперечки,
 Мандруя нічку, мандруя другу,
 Примандрували до вишневого саду,—
 Та зробили над дівчинов зраду.
 Мандруя нічку, мандруя другу,
 Примандрували до зеленого жита:
 «Вернися, верни, дівчино, до дому,
 Бо будеш від нас бита...
 Вернися, дівче, до дому,
 Дам ти коня вороного,
 Лиш не вповідай на мене молодого!»
 — «Та давай же ми тепер хоть два,
 Не вернусе до дому, бо я вже твоя!»
 — «Таже ти знала, таже ти знала
 С ким ти мандрувала,
 Гей було собі взяти тоненький рубок
 Головку завевати;
 А другий рубок, а другий рубок
 Дитятко вповивати!»

Дівчушка приносить къ нему дитя. Онъ хочеть откупиться отъ
 своего дитяти.

106.

Ой їхали козаки из міста,
 Перейшла їх дівчиночка,
 Та сталасе питати:
 — «Шо там, козаки, у містах чувати?»

— «Ходи, дівче, з нами мандрувати,
 Будеш ти знати, що в містах чувати!»
 — «Пійшла би я, козаки,
 З вами мандрувати,
 Коби ж я се не бояла
 Да вашої зради».
 — «Ой не бійсе, дівчино,
 Дівчино небого!
 Ми молоді козаки,
 Шьє не зрадили нікого».
 Идут вони, доходить
 До вешнево саду,
 Та зробили під вешнею
 Над дівчинов зраду.
 — «Ой ви, козаки,
 Де важе козацке слово,
 Шосте казали: не зрадим
 Тебе, небого?!»
 — «Коли ти хотіла
 З нами мандрувати,
 Було собі два-три рушнички взяти,—
 Два-три рушнички
 Тай біленький чепец
 (Ти знала, дівчино,
 Шо ми тобі не отец):
 Один рушничок—
 Головку завити,
 Другий рушничок—
 Дитинку вповити»...
 Ой там при долині
 Зрада коня насе;
 Аж там к нему дівчина
 Мале дитьє несе.
 — «На, тобі, козаче.

Сина маленького,
 Най тобі завертає
 Коня вороного».
 — «Не треба ж мені сника
 Твого маленького;
 Не треба, аби завертав
 Коня вороного.
 На тобі, дівчино,
 Коновочку масла,—
 Иди собі, дівчино!
 Шое така напаска?
 На тобі, дівчино,
 Товару тай овец,
 Не кажи, дівчино,
 Шо я дитині отец
 На тобі, дівчино,
 Полумисок сира,
 Та скажеш ти, дівчино
 На богацкого сина».
 — «Не хочу я брати
 Полумисок сира,
 Та не хочу дай казати
 На богацкого сина».
 — «На тобі, дівчино,
 Тай цеє вгарнец грошей,
 Та не кажи, дівчино,
 Шо козак хороший!»

Приживши съ дѣвушкой двухъ дѣтей, онъ отсылаетъ ее къ
 отцу ея.

107.

Тай дівчино, ти подобна,
 Та не люби козаченька, будеш годна;

Бо козак із України,
 Розкохає дівчиночку, тай покине!
 Кохав козак, розкохавсе;
 Дав їм Господь по дитинці, он спуравсе
 Тай у лузі при калинці
 Колесала дівчиночка дві дитинці;
 Колесала, заплакала:
 —«Чого ж я се, молоденька, дочигала»!
 —«Ти, дівчино, не журисе,
 Тай маеш ти отца-мати, привернисе!
 —«Та хоть буду я в чужині погибати,
 Не буду до ненечка привертати»!

Дѣвушкѣ осталось—плакати и проклинати.

108.

Гей на горі лози, лози
 Побили морози,—
 Побьют тебе, мій миленький,
 Мої дрібні слізи!...

Подборъ пары.

Въ любви безъ брака дѣвушка не видитъ ні слави, ні ожитку.

109.

Ця я тобі не казала!...
 Казали ти люде,
 Шо з нашого жениханья
 Нічого не буде,
 Шо з нашого жениханья—
 Ні слави, ні вжитку!...
 Чорним очкам спаня нема,
 Ніжвам сопочивку!...

110.

На попові сіножаті,
 На попові ручці,—
 То у мене женеханьє—
 Перстенец на ручці!

Дѣвушкѣ нестерпимо хочеться замужъ, хоть за кого-нибудь.

111.

Коби я була знала,
 Шо ти мій, Васильку;
 Я би дала на служебку,
 Аж до монастирѣку.
 Коби я була знала,
 Шо ти мій, Иванку;
 Я би дала на служебку,
 До Божого домку.

112.

Та на горі маковиньє,
 Нема на нїм магу,—
 Та усі се поженили,
 Лиш я нї сараку.
 Та на горі бобовиньє,
 Нема на нїм бобу,—
 Тай маю я два любчинци,
 Лежат на хоробу;
 Один лежит на хоробу,
 Другий на тетюху,
 Шоби в нїм се не лишило
 Нї пари, нї духу!

113.

—«Гей у горах сніги впали,
 Гори побіліли,—

Та чо наші, пане брате,
 Дівки помарніли?»
 — «Тоті старші помарніли,
 Шо не молодіці;
 Тоті меньші помарніли,
 Шо малі мясниці».

И вдовець ей желателенъ.

114.

Котилисе вози з гори,
 Поломили свирні,—
 Не йди, дівко, за одівца,
 Чикай свої рівні.

115.

Гой на ставу, на ставочку
 Дві рибці се терли,—
 Ей Господи милосердний,
 Коби жінки мерли!
 Коби мерли, коби мерли
 На віки, на віки,
 А ми би се вітдавали
 За їх чоловіки.

Только богача она презрительно отталкиваетъ.

116.

Наваживсе богацкый син
 До мене ходити,—
 Я не маю білих грошей
 На шії носити.
 Білі гроші свасовалисе,
 Лишень банки ходя,—

Та най же се богачки
Без бідних обходя.

Онъ въ ея глазахъ—гільтяй.

117.

Наваживсе богацкый син,
Шоби го любити,—
Я не маю білх грошей
На шиї носити.
Та не вгоняй, богачку,
За мною горою;
Бо ти богач, а я бідна,
Не рівня з тобою.
Бо ти богач, а я бідна,
Тай не зрівняемсе;
Тільки сердцу охолода,
Шо женехаемсе.
Та не тото охолода—
Вода студененька,
Але тото охолода—
Дівче молоденьке.
Тай не тото охолода—
Явір зелененький,
Але тото охолода—
Гільтий молоденький.

118.

Та фаливсе богацкый син,
Шо вміє косити,—
Затяв косу у купшну.
Тай став голосити:
«Або мені коси дайте,
Або су клепайте,

Або мене молодого
 До дому пускайте!
 А ні ёму коси дали,
 А ні ту клепали,—
 Такі его молодого
 До дому нагнали.

А спозналась съ богачемъ—впала роса на косу...

119.

Ой гаю, гаю, в тобі се не кохаю,
 Фаливсе богач, шо се з ним не зрівняю.
 Ой ти є богач, а я дівчина красна;
 Ти в гаю лежав, а я тобі коня пасла.
 Паслам ти коня з вечера до півночи.
 Впала роса на мої чорні очі.
 Коби на очі, а то на чорну косу;
 Журисе люди, шо вінка не доносю.
 Поможи, Боже, вівочка доносити,
 Буду ворогів на вісілье просити:
 Ой ви вороги, ви є добрі люди!
 Прошу до мене, в мене вісілье буде.

Дѣвушка предпочитаєть молодаго старику.

120.

Піду ж бо я то в гору, то в долину.
 Та найду ж бо я то ружу, то калину,—
 Ци ружу рвати, ци калину ломати,
 Чи замуж іти, ци почівати?
 Чивала бих рік, чівала бих ще два,
 Коби я знала, шо буде доля добра...
 Тай піду ж бо я гребельков коло ставу,—
 Сама не знаю, кому се зістану?

Зістану се я дідові з бородою,
 Шо він не годен говорити з мною:
 В діда борода, як в березі глина,
 А в мене личко, як в лузі калина;
 В діда борода—прищічки замітати,
 А мое личко—молодцям цулувати.

Хорошо знакомого она предпочитаєть мало знакомому не изъ
 роднаго села.

121.

Через сад виноград
 По саду ходила,—
 Чому мені Біг не дав,
 Кого я любила!
 Тай кого я та любила,
 Того ухибила;
 А кого я тай не знала,
 Тому се зістала...
 Та шьє я се не зістала,
 Шьє я се зістану,—
 Шкода личка румяного,
 Хорошого стану.

122.

На горі на Самборі
 Крутий камінь меле,—
 —«Скажи мені, моя мила,
 Ци підеш за мене?»
 —«Та не піду, козаченьку
 З далекого краю:
 Будеш бити, зневажати,—
 Я роду не маю».
 —«Ой ти роду великого,
 Тай я не малого;

Твоє серце женихдиве,
Й моє не від того».

123.

На тім боці дуби тешут,
На цім боці тріска,—
Та не буду в Берегметі
Нікому невістка.
На тім боці вогонь горит,
На цім боці жарь-жарь,—
Та як піду з цього села,
Комус буде жаль-жаль.

Она желала бы ремесленника.

124.

Оре плужок по-під лужок,
Нова колісничка,—
Дай ня, мамко, за тгачика,
Буду ремесничка.

Причины, почему дѣвушка такъ хочетъ замужъ: а) голодъ и непосильная работа въ домѣ.

125.

Мамко моя старенькая,
Мамко моя мила!
Не дай же ня в того село.
Де нема млина.
В Берегметі млина нема,
Лишень самі жорна:
Через тиждень жорне, жорне,
В неділю голодна!

б) Непосильная работа на огородѣ и въ полѣ.

126.

Кукурудзи не сапані—
 Кукурудза дайте!
 Кукурудза не даєте,
 Жѣнеха шукайте!
 Кукурудзи не сапані,
 Сапати се бою;
 Коби Бог дав до осени,
 Віддати се строю.
 Кукурудзи не сапані,
 Та жнива приходя...
 Та най мої кукурудзи
 Не сапані родя!

в) Непосильная работа на лугу.

127.

Тече вода по каміню,
 На лотоки скаче,—
 Дурна дівка, нерозумна
 За женихом плаче.
 Та як її не плавати
 Тай не голосити:
 Трава траву повлягала,
 Нікому косити?

г) Боязнь пересудовъ и клеветы.

128.

—«Коли любиш, мій миленький,—
 Не важи нікому:

Озмут мене люди в зуби,
 Як вітер солому.
 Чому вітер несе трину?
 Бо вона дрібненька!
 Озмут мене люди в зуби:
 Я шьє молоденька.
 У городі вишня, вишня,—
 Чому не черешня?
 Любивесь ня, мій миленьгий,—
 Чому не береш ня»?
 —«У городі вишня, вишня,
 Зісподу біленька,—
 Гуляй, гуляй, моя мила,
 Ти шьє молоденька»!

Все это заставляет ее дорожить женихомъ.

129.

Та іду я через село
 Тай плечечка шию:
 «Завіш собі, товаришко,
 Женеха на шию»!
 Іду я через село
 Тай плечка гаптую:
 «Та я тобі, товаришко,
 Женеха дарую!...
 Бодай ти так виділа
 Світа біленького,
 Як я тобі подарую
 Свого миленького»!

Мушина подбираєть себѣ дѣвушку, изъ которой была бы а) кгосподиня въ домѣ.

130.

Стоїт верба над водою,
 На ні рекгедина,—

А хто озме та угідну,
 Буде кгосподиня.
 Стоїт верба над водою,
 Стоїт она тихо,—
 А хто озме непотрібну,
 Озме собі лихо.

б) Работница.

131.

Та згоріла коломия
 На жовтім пісочку,—
 Тай хто ж мені, молодому,
 Віпере сорочку?
 Мамка стара, сестра мала,
 Сестра мала, а жинки не маю;
 До сусіди не понесу,
 Бо се устидаю...
 Гей сусіди сусідочки!
 Позичте сорочки:
 Я вам буду вітдавати,
 Як віростя дочки.
 Ей сусіди, сусідочки,
 Як вам догодити?
 Ци біленько, ци чорненько
 До вас віходити?

Онъ хочеть имѣть женою красавицу.

132.

Гей на мені вучерики,
 Як на бараночку;
 Та шьє мені дівчатонька
 Дають доганочку.

Видят ми се, шо сме не гид,
 Дают ми догану;
 Та хоть буду сім літ жати,
 Не озму погану:
 Бо хоть буду сім літ жати,
 Та не женитисе,—
 Таке дівче собі озму,
 Прошу дивитисе.

Онъ ищеть не богатой, но ласковой ко всѣмъ.

133.

Невелика поляночка,—
 Вісім копиц сіна,—
 Котре дівча чорнобриве,
 Озму го без віна.
 Озму ёго без богаства,
 Лишень в сардачині,
 Шоби оно тай зважило
 Найменьшій дитині.

Богатая нарядная.

134.

Не дивисе, пане брата,
 На богацку дівку:
 Намастила сажев брови,
 Кислицев чівку.
 Не дивисе, пане брата,
 Шо рукавці шиті;
 Перевідуї, перепитуї,
 Ци мисочки миті?
 Не дивисе, пане-брате,
 Шо головка гладка;
 Перевідуї, перепитуї,
 Ци метена хата?

Тяжело бѣдняку братъ приданое за женой.

135.

Ой на горі два дубочки,
 Оба росохаті,—
 А ми ходим, пане-брате,
 Оба не женаті.
 Мій товариш оженивсь,
 Я шьє не гадаю;
 Пішли літа марне з світа,
 Як лист по Дунаю.
 Та не тяжко, пане-брате,
 По дівчині взяти;
 Але тяжко, пане-брате,
 Штире воли взяти.

Убогая сирота лучше богатой.

136.

Заріжу я качурика,
 Най качичка кваче,—
 Та озму я бідну дівку,
 Най богачка плаче.
 Та озму я сиріточку
 В сивій сірачині,
 Буде мені догожати,
 Як мама дитині.

Не принятое предложение.

137.

Ой піду я воли пасти
 Тай на отавочку.
 А сам піду до дівчини
 Тай на порадочку.

—«Порадь же ня, дівчиночко,
 Як рідненька мати:
 Ци скажешсе оженити,
 Ци тебе чикати?»
 —«Олієшсе оженити,
 Як мене чикати

138.

—«Гей дівчино, дівчиночко!
 Слав я до тя люди,
 А ти людим відповіла,—
 Ци не жаль ти буде?»
 —«Та як би я, мій миленький,
 На то банувала.
 Я би твоім добрим людим
 Не вітповідала».

Кровавая расправа за нарушение свободно данного слова.

139.

По-під гірьє, по-під явірє
 Повернув я до дівчини на її подвірє
 —«Ци можно, дівчинонько, старости прислати?»
 —«Можно, можно, леггінюку, старости прислати,
 Колисе тай бізуєш трійзілля копати!»
 —«А маю я три коні на стайні,
 Таки ж тобі трій зілля дістану».
 А віведу я коника з свої стаєньки,
 Всідлаю в сідилце ерібленьке.
 Пійду ж я горами за зільєм шукати.
 Тай найшов я тото зільє меже поленами,
 Тай став я копати;
 Прилітає зазулечка, тай стала ковати:
 «Ой стій же, леггінюку, не копай то зільє,

Бо дівчина забрехала: а в ні весілье».

Сяду ж я на коника тай піду до дому,

Та поверну до дівчини на єї подвір'є,

Подивьюсе у віконце—якурат весілье!

А ввійшов я дай до хати, став се я витати,

Зачали ми честні кгазди горівки давати.

«Не хочу я, честні кгазди, вашої горівки:

Лишень хочу зговорити трі слові до дівки».

Пресідлаю я ворон-коня я в сідлице срібле,

Подивьюсе дівчиноцці на її личко біле.

«Та як тепер, дівчиночко, та як се бізуеш?

Та як тобі трійзіля принесу, брехати не сміеш!

Та як тота маковина від вітру леліє.

А тобі, дівчиночко, за час головка злетіє!»

Та як тота маковина від вітру леліла,

Та так дівчиноцці за малий час головка злетіла.

А сяду ж я на коника, тай піду до дому,

Та най тепер, моя мамко, не буде нікому:

Та най тота дівчиночка не буде ні людим, ні мені,—

Та най тота дівчиночка поживат спрой землі.—

С. Дубовци.

140.

Віїхали три козаки з Вozу,

Стали собі близько перевозу.

Один каже: «брістра, брістра річка»,

Другий каже: «брістра не величка».

Третій каже: «хоть се коня збуду,

Та в Мариськи на вечері буду!»

Ой Мариська в лужечку лежала.

Чорним шовком головку звязала.

Один каже: «ци ти любеш мене!»

Другий каже: «ци підеш за мене?»

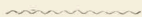
Третій каже: «такіж моя будеш!»

— «Й а хтож мені трійзіля дістане,

Тот є Мариськов до слюбочку стане». —
 «Маю я три коні дай на стайні,
 Такіж тобі тройзілля дістану,
 А с Мариськов до слюбочку стану:
 Один чорний, як ворон черненький,
 Другий сивий, як голуб сивенький,
 Третий білий як лебедь біленький,
 Я тим чорним аж до моря дійду,
 А тим сивим море переїду,
 А тим білим тройзілля дістану»
 Й а с Мариськов до слюбочку стану».

Зачав козак тройзілля копати,
 Стала зазучечка дай ковати:
 «Годі, годі тройзілля копати,
 Йди до дому Марисю сховати».

Иде козак з тройзілля з копанья,
 А Мариська з церкви із весілля.
 Зачав козак бояре витати,
 Правов ручков палаш вітягати...
 Ой по горі маківка бренила,
 Вже Марисі головка злетіла.
 «Тепер, брате, ні тобі, ні мені,—
 На вона наїстее спрой землі!»

ОТДѢЛЪ III.

ПѢСНИ СЕМЕЙНЫЯ.

Невѣнчаная пара.

Мужчина ищетъ покоя у милой.

141.

По-під тоті чорні гори
Крутіі дороги,—
Кобис знала, моя мила,
Як на боля ноги!
Ноги мене боля,
Очи мене ведут,
Й а в милої на лавицу
Спати владут.

Онъ тайно посѣщаєтъ милую; она не удовлетворяется подобными
отношеніями.

142.

Ой по саду прохожаю,
Самий собі розважаю:
Самий собі розважаю,
Шо далеко милу маю.

Ци до неї лист писати,
 Ци до неї мандрувати?
 Та як буду лист писати,
 Будут мене люди знати;
 Не так люди як сусіди,
 Будут знати дай завжди.
 Сідлай коня вороного
 Тай під мене молодого,
 Поїхаю на Україну,
 Відвідаю за дівчину.
 Ой ти, коню, біжьп, біжьп,
 Ти, місяцю, світи, світи.
 Ой ти, коню, ступай красно,
 Ти, місяцю, світи ясно.
 Приїхали пред ворота,
 Війшла мила красьшья злота,
 Взяла коня за вуздечку,
 А милого за ручечку.
 Взяла коня до стаеньки,
 А милого до світлички.
 Дала коню сіна—вівса,
 Ї а милому меду—вина,
 Тай мудрої вечерочки,
 Тай білої постелечки,
 Сама стала, задумала,
 Чорні очі заплавала.
 —«Чо ти стоїш та думаеш,
 Чорні очі протираеш?
 Ци жалуєш сіна-вівса,
 Ци жалуєш меду-вина?
 Ци мудрої вечерічки,
 Ци білої постелечки?
 —«Не жалую сіна-вівса,
 Ані меду ані вина,

Ні мудрої вечерчки,
 Ні білої постелечки,—
 А жалюю молодости;
 Пішли літа не в радости!»!

Съ милою и море по колѣно.

143.

Гей пив же я в понедівнок,
 Та пропив я ввєс присівок—
 Й а з тобою, любко моя,
 Й а з тобою, коханою!
 Через твої чорні очі
 Через твої тонки брови,
 Через личко румяное,—
 Й а з тобою, любко моя! ¹⁾.

Гей пив же я у вівторок,
 Пропив же я волів сорок.
 Гей пив же я у середу,
 Та пропив же я всю череду.
 Гей пив же я дай у четвер,
 Памятаю як тепер!
 Гей пив же я у пятницю,
 Пропив же я дай телецу.
 Гей пив же я у соботу,
 Та забув за всю роботу.
 Гей пив же я ще в неділю,
 Та пропив я всю надію.

144.

Новее село, старая коршма,—
 Там мплий пье.

¹⁾ Припѣвъ послѣ каждого куплета.

Тай пропив кучьму,
 Тай тоту мучму,
 С тобов мила молодява.
 Пропив кожух
 Тай спустив свій дух,
 С тобов мила молодява.
 Пропив штани,
 Напоїв пани,
 С тобов мила молодява.
 Пропив постолн,
 Прийшов без ноги,
 С тобов мила молодява.
 Пропив волики,
 Ймивсе по-під боки,
 С тобов мила молодява.
 Пропив онучі,
 До дому йдучи,
 С тобов мила молодява.

Мужъ и жена.

Мужъ холить жену.

145.

Та хоть, буду, товаришу,
 Сапати наймати,
 Таки буду про неділю
 Файну жінку мати.
 «Тай спи, любко, до полудня,
 Без обіду піду,
 Шоби мені не був сором,
 Як де є тобов вйду».

146.

Ой ти гаю, ой ти гаю,
 Добрий господарю!

Я за тебе, господарю,
 Три гаразди маю:
 Один гаразд—напиттисе.
 Другий—погуляти,
 Третий гаразд дай я маю—
 До полудня спати.
 Иде милий да из плугом
 В поле тай орати
 Мені каже: «лягай, любко,
 До полудня спати!
 Гей спи, любко, до полудня,
 Без обіду піду,
 Шоби мені сором не був,
 Де є тобою вйду».
 Спала любка до полудня,
 По полудні встала;
 До вечера моя любка
 Сорок пасем знила.
 «Та є в мене помічница—
 Й я в коши пшеница;
 Тай то мені помагало,
 Шо на пічи сало»...

Жена хочеть дѣлить всѣ труды мужа.

147.

Ти, серце йдеш до жита,
 Й я, серце, йду до жита,
 Ти до жита й я до жита, —
 Не буду я в тебе бита,
 Ти, серце, йдеш до гречки,
 Й я, серце, йду до гречки;
 Ти до гречки, й я до гречки.
 Би не було суперечки.

Я, серце, йду до хати,
 Тай я, серце, йду до хати;
 Ти до хати, й я до хати,—
 Будем собі балакати.

Жена установлює свої права—госпожи вь домѣ.

148.

Заковала зазучка.
 В пана на горісі,—
 Шануй же ня, мій миленький,
 Як ластівку в стрісі;
 Бо як не меш шанувати,
 То не меш ня мати:
 Бо я тобі не наймичка—
 Все поле зробляти;
 Бо я тобі не наймичка,
 Я тобі кгаздиня;
 Кудя підеш, вітки прийдеш—
 Твій дім не пустиня

149.

Всі хмарочки до купочки,
 Йде дожшык з дрібна,
 Ге бий мене, миленький,
 Хоть я прийду з пізна.
 Та як мене будеш бити,
 Не меш шанувати;
 А я тобі не наймичка,
 В полі воювати.
 А я тобі не наймичка,
 Я тобі кгаздиня:
 Кудя прийдеш, вітки прийдеш,
 Твій дім не пустиня,

150.

Та не січи, та не рубай
 Зеленого дуба,—
 Та не сідай коло мене,
 Колим ти нелюба.
 Колисме ти та нелюба,
 Було ня не брати;
 Бо я тобі не грушičка
 В саду коштовати:
 Бо грушечку покоштуєш,
 Далеко закинеш,—
 Ти від мене молодї
 Марненько закинеш.

Еще дѣвушкой она сознавала и тяжесть, лежащихъ на женѣ обязанностей.

151.

Тай заплачеш, дівчиночко,
 В перший понедівнок,
 Як ти здоймут з головочки
 Хрещатий барвінок.
 Тай заплачеш, дівчиночко,
 Й а в другий вівторок,
 Як ти прийду до головки
 Загадочок сорок.
 Тай заплачеш, дівчиночко,
 Й а в третю середу,
 Як тя зібє лиха доля
 В личко й а зпереду.
 Тай заплачеш, дівчиночко,
 Й а в четвер четвертий,
 Як ти бѹде лиха доля
 Твої кости терти.

Тай заплачеш, дівчиночко,
 Й а в п'яту п'ятницю,
 Як не зможеш вікликати
 Із коршми п'яницю.
 Тай заплачеш, дівчиночко,
 Й а в шесту суботу,
 Як не зможеш вікликати
 З коршми на роботу.
 Тай заплачеш, дівчиночко,
 Й а в сему неділю:
 «Бідна моя головочко,
 Де я се подію?»

Жена поучаєть мужа.

152.

—«Та як будеш, мій миленький,
 Й а в коршміх співати;
 То не будеш, мій миленький,
 Сірі воли мати».
 —«А хоть буду, моя мила,
 Я в коршмі співати;
 То Біг мені тай поможе,
 Буду воли мати.
 Ой Біг мені тай поможе
 Та Причиста Мати,
 Та буду я сірі воли
 В ярем запрягати».

153.

Дубе, дубе кучерявий,
 Чому на тобі лист не вяне?
 Кажут люди, що милий не п'є....
 Прошив коника вороного,
 Иде до стайні по другого
 —«Тай милий, милий, що гадаєш.

На що худобу пропиваєш?»
 — «Тай мила, мила, люблю тебе, —
 Вікупи коня, озму тебе».
 Не раз я тай не два вікупала,
 Середнім вікном утікала.
 В саду вешневім ночувала,
 С солов'ями розмовяла.
 Сива зозулька каже: куку!
 Не раз я маю таку муку....

Мужъ поучаетъ жену.

154.

Вісока верба, вісока верба
 Низка галуза, —
 Огніваласе жінка на мужа,
 Огніваласе, надусиласе,
 Вілізла на піч, розболіласе.
 Як він узив з клинка нагайку,
 Скочила жінка з печи на лавку.
 «Та як я схочу хлопців любити,
 Будут се твої замки ломити;
 Як се намастю солодиною,
 Як схочу то вїйду скалубиною;
 Як се намастю гусячим салом,
 Як схочу, то вїйду премудрим паром».

155.

Ой там за горів,
 Ой там за другов,
 Ой там лихо жие
 Муж із жонов.
 Вона ему стеле
 Постельку з паперю,

Він її гойтує
 Нагайку з ременью:
 Постіль папірова
 З вітром полетіла,
 Нагайка ремінна
 Кровцев обкіпіла.

Жена грозить бросить мужа.

156.

—«Ой буде, буде кучерявий,
 Хто ж тебе так скучерявив?»
 —«Мене скучерявила
 Темная нічка, бистра річка!»
 Кажут люди, що милий не пье;
 А він рано з трахтерні иде.
 —«Ой милий, милий, що гадаеш
 Шо ти се, милий, наниваеш?»
 —«Против коня вороного,
 Йду до стайні по другого...
 Мила, мила, люблю ж тебе,—
 Вікупи коня, возму ж тебе;
 Вікупи коня вороного,
 Пійдеш за мене молодого»...
 Ні раз, ні два вікупила,
 Середним віконцем утікала,
 В вешневім саду ночувала,
 З солов'ями розмовляла:
 «Ой соловії, браття мої,
 А ви, сениці, рідні сестриці
 Скиньте ж менісе по перцеві;
 Та най я злетю й а в гору з вами.
 Най мене нелюб не любує,
 Най мене не б'є, не збиткує....

Ой милий, милий, умію я тратити,
 Якоє я буду свій вік коротати.
 Милий, милий, що гадаєш,
 На що ти, милий, напиваєш?
 Ци на ті воли, що їх не маєш,
 Ци на ті коні що їх не знаєш».

Жена бросаетъ мужа.

157.

Гей вже, братя милі,
 Наступила ніч,—
 Полетіла голубочка
 Від голуба прич.
 Й а в неділю рано,
 Лиш взяло світати.
 Та полетів голуб
 Голубки шукати.
 Летів сивий голуб
 Лісами, борами;
 Зістрічавсь голуб
 З двома соколами.
 —«Та чого ти, сивий,
 Рано так літаєш?
 Відай бо ти, сивий,
 Голубки шукаєш?
 Відай, голубочка,
 Набрала се пулу,—
 Крилами стріпнула,
 Тай в Дунай вполнула».
 Летів сивий голуб
 Лісами, борами,
 Та шукав голубки
 Меже голубками.
 Не найшовши сів він
 На вісоку гільку:

Не вірь голубочці,
Як муж свої жінці!

Забота родителєй об̄ участи дѣтей.

158.

Зажурила се дай перепела:
«Де би я собі гніздечко звила?
Звила би я го в озімим житі;
Женці зайдут, мене найдут,
Гніздо розібьют, дітей розженут».
Зажурила се дай перепела
«Де би я собі гніздечко звила?
Звила би я го в ярій пшениці;
Женці зайдут, мене найдут,
Гніздо розібьют, дітей розженут»..
Зажуриласе дай перепела;
«Де би я гніздечко звила?
Звила би я го в зеленій траві!
Женці зайдут, мене найдут,
Гніздо розібьют, дітей розженут».

Мужь не умѣть безь жены дать порядокь дѣтямь.

159.

Зацвіла калина в лузі,—
Чос мєє сєрдечко в тузі;
В тузі воно, бо шос воно чусє,—
Шо мій милій дома не ночусє.
З вечера до других ходє,
В опівночи до мене прихосє;
На мою постельку лягає.
До мене плечмиє обертає.
—«Та пдиж ти, погана, від мене,
Бо є в мене май красшья від тебе».

—«Хоть най́ буде сім-сот і чоти́ре,
 Такі́ж бо я ма́й старша над ними!»
 —«Ві́тки ти се старшини набрала?»
 —«Та́й в тій церкві, десе́м слюбо́к брали:
 На одні́м смі коверци́ стояли,
 Одно́му смі Бо́гу прицагали;
 Та́й хто́ буде прица́гу ломати,
 Того́ буде сам Госпо́дь карати!»
 Й а́ з вечера́ ко́мора дудні́ла,
 На розе́віті́ уже́ ми́ла вмлі́ла...
 «Та́ встань, ми́ла! та́ встань, чо́рнобрива!
 Чо́го́с плаче́ наша ма́ленька дити́на!»

160.

О́й там ко́ршма при́ дорозі́
 Ду́мо ж мо́я,
 О́й там ко́ршма при́ дорозі́,
 О́тойда́на! ¹⁾

Й а́ в тій ко́ршмі́ три́ п'яни́ці.
 О́дин про́пив ко́ні з бри́чков,
 Дру́гий про́пив во́ли з возо́м
 Тре́тій про́пив во́ли з жо́нков;
 То́т за кі́ньми́ лише́нь свисну́в,
 За во́лами́ лише́нь плесну́в,
 То́т за жі́нков ре́вне плака́в:
 «Не́ма́ ко́му́ рано́ встати́,
 Дрі́бним ді́тим по́ряд да́ти!»

О́нь тя́готит́ся дѣ́тьми.

161.

Не́ да́вном се́ оже́нив,
 Ли́ш дру́гі́ мя́сниці́,—
 Не́ забрав би́ мо́ї ді́ти
 На́ дві́ ко́лієни́ці.

¹⁾ Прип'явь послѣ каждой строки.

Не давном се оженив,
 Та шє року нема,—
 Жінка ми се разболіла,
 Попа дома нема.
 Пішов наш пан отец,
 До колянца на храм;
 Мусів же я свою жінку
 Сповідати сам.
 Як я її віспідавав,
 Сказав її сісти;
 Завязав я вязку сіна—
 Взяла вона їсти.

Вся жизнь матери проходитъ въ тревогѣ о дѣтяхъ, а потому
 и пользуется самою нѣжною ихъ любовью.

162.

—«Скажу тобі, милий, першу загадочку:
 Вбери мене, милий, в шовкову сорочку»!
 —«Вітки, мила, вітки шовку ме набрати?
 Хіба будеш, мила, в будевці лежати»?
 —«Скажу тобі, милий, другу загадочку:
 Зроби мені, милий, з кедрини трунвочку»!
 —«Вітки, мила, вітки кедрини набрати?
 Хіба будеш, мила, в яловій лежати»?
 —«Скажу тобі милий, третю загадочку,
 Поховай ня, милий, в вишневім садочку»!
 —«Вітки, мила, вітки вишнини набрати,
 Хіба будеш, мила, в дубині лежати»?
 —«Гой умру я, умру,—буду се дивити,
 Ци будеш, мій милий, за мною тужити?...»
 Він сів, зажуривсе, пішов віголивсе.
 «Коби тіло з хати, я би оженивсе».
 Діти тото вчули, ревне заплакали:
 «Мати наша, мати, уже тя не мати...»

Ані ти купити, ані заробити,—
 Підем, сиротята, в чужину служити?»
 Мати тото вчула, тяженько здихнула:
 —«Поки буду жити, не мете служити...»
 —«Жоно моя, жоно, яба ти зрадлива:
 Я гадав, шос вмерла, а ти вже ожила.
 Жоно моя, жоно, яка ти зрадлива:
 Завелас ня в старість, та есь ня лишила!»

Взрослый сынъ въ семьѣ.

Отець навчаєть сына практической мудрости.

163.

—«Та циж бо ти, мій миленький,
 Горівочки віпивав, віпивав,
 Шо ти собі, мій миленький,
 Розумочку накоршав, накоршав?»
 —«Та я, мила, горівочки
 Не видів, не видів:
 Навчив мене мій ненечко
 Розумів, розумів.
 Та мій неньо, моя мила,
 Майстер був, майстер був,
 Та всякого розумочку
 Роздобув, роздобув.
 Та мій неньо, моя мила,
 Через Відню мандрував, мандрував,
 Та всякого розумочку
 Переймав, переймав:
 «Добре тобі, мій синочку,
 Шо знаєш, шо знаєш!...
 Він тебеє, мій синочку,
 Питає, питає,

Тай шапочку й а в ручечку
 Здоймає, здоймає;
 А ти ёго, мій синочку,
 Научаш, научаш,
 Тай до гори головочку
 Підоймаш, підоймаш». —

Онъ хочеть женить сына на дѣвушкѣ съ приданымъ.

164.

— «Ой дівчино молоденька,
 Впалає до вподоби...
 Не каже тя ненько брати:
 Не маєш худоби».
 — «Мене ненько не годує
 Тай не убірає.
 Та най мені худібочку
 Не віпоминає.
 Отец віка не дарує,
 Тай не рідна мати;
 А дарує Господь з неба...
 Тай хто може знати?!.»

Отець пробуєть подкупить бѣдную дѣвушку отказатьсь отъ
 его сына.

165.

В долину, в долину, в гай по калину, —
 Блудила дівчина сім день и годину.
 — «Чо ти, доньо, ходиш? чо ти, доньо, блудеш?
 Відай же ти, доньо, мого сина любеш?»
 — «Як бих не любила, я би не ходила!
 Через твого сина бристру річку брила....
 Бристру річку брила, сім раз потопала, —
 Через твого сина, шо вірне кохала».

—«На тобі, доньо, коня вороного,
Вівчиписе, доньо, хлопця молодого».
—«Шо мені по коневі, я ним не поїду,—
Твій син молоденький—я за него піду!
Шо мені по коневі, твій кінь вороненький,—
Я за твого сина піду, бо він молоденький!»

Семья разлучаетъ парубка съ милой.

166.

Шо за туман по долині?....
Широкій лист на калині,
Еще ширший на яворі,—
Стоїт милий на розмові.
Стоїт, стоїт, розмовляє
Сердечко ми уриває.
—«Тай стій, мила, не журисе,
Бо я молод не женивсе
А як буду женитисе,
Прошу мила дивитисе;
А як буду вінчатисе,
Прошу, мила, прошьятисе.
Скажу пива наварити,
А горівки накурити...»
—«Твоє шиво мені диво,
А горівка твоя гірка;
Твій хліб мені не впечений,
Бо ввєс молод засмучений!
Твої брата гьоворили,
Шоби ми се не любили;
Твої сестри в листа грали,
Шоби мисе не пібрали;
Твоя мати чарівница,
Великая розлучница,—

Розлучила рибку з водов,
 Та шьє хоче мене з тобов.
 Та як рибці без водиці,
 Та так мені чужиниці».

Мать тревожится безпутствомъ сына.

167.

Тай Судома, моя мамко,
 Судома, Судома!
 Кобис мене оженила,
 Я би сидів дома,
 Кобис мене оженила,
 Я би май статкував,
 По-під чужі воротечка
 Нічву не ночував.

168.

—«Шо робиш, хмелю,
 Шо не розвиваеш се,—
 Тай шо робиш, мій синочку,
 Шо не роззуваєш се?
 Шо не роззуваєш се,
 Та по почи ходиш,—
 Тай скаржут се молодиці,
 Шо їм шкоду робиш?»
 —«Та хожу я, моя мамко,
 Тай буду ходити:
 Було мене, моя мамко,
 В сім рік оженити...
 Продай, мамко, продай
 Коня вороного:
 Час вже мене оженити.
 Хлопца молодого».

— «Шкода, синку, шкода
Худобу терити;
Пиши чорним по білому—
Підеш мандрувати».

Сынъ бросаєть семью.

169.

Гей у саду бистра річка,
Через річку кладва,—
Не покідай, вражий синку,
Рідненького батька!
Бо як го повинеш,
Марне з світа згинеш.
Бистренькими річеньками
На Дунай поплинеш.
«Бодай тоті дай річечки,
Тамбуром заросли,
Шо в'ни мене молодого
В чужий край занесли.
Бодай тоті дай річечки
Рибки не сплодили,
Шо в'ни мене молодого
З родом розлучили!»!

Смерть непокорного сына въ борьбѣ съ традиціями семьи.

170.

За ворота два дубочки
Третій зелененький,—
Погибає й а в чужині
Козак молоденький.
Погибає, погибаеть,
Прийшлоє вмерати:

«Прошу, мила чорнобрива,
 Дай до мамки знати»!
 Прийшла ёго мамка,
 Тай прийшов ненечко:
 Обернули біле личко
 Напротів совечка.
 «Отак, синку! отак, синку!
 Отак тепер лежи:
 Не слухавъес отца-матн,—
 Таке й твое житъе!»...
 —Прошу мила, чорнобрива,
 Файно поховати:
 Шоби дзвони задзвонили
 Арханн заграли.
 Шоби попи й а з дяками
 Файно заспівали...
 Та най мене не ховают
 Попи тай и дяки:
 Лиш най мене поховают
 Молоді козаки.
 Ой, бо попи тай и дяки
 За похорон бьютсе,
 А молоді дай козаки
 Горівки напьютсе.
 Спите, брата, спите, брата,
 Вісоку могилу:
 Та най буде ваша слава,
 Шо за дівку гину...
 Та гину я, мамко, гину
 Тай за марне діло—
 Тай за очі чорненькі,
 А за біле тіло».

Взрослая дочь въ семьѣ.

Странныя прихоти дочери.

171.

Мамко моя стареньбая
 Мамко моя мила,
 Збудуй мені будиночок
 Конецъ монастыря!
 Збудуй мені будиночок
 Тай е трѣма вікнами:
 Одно віконечко
 Ї а в чисте поле,
 А друге віконечко
 Ї а в дуги, суги,
 А третє віконечко
 Ї а в сад-виноград.
 Подивьюе в чисте поле,
 Там вірли літают;
 Подивьюе в дуги, суги,
 Там пташки співають;
 Подивьюе в сад-виноград,
 Там два братчипи
 Садам собі прохожают
 Та рвут яблучка....
 «Гей, гай! урвіт и мені!»

Дѣвушкѣ нужно заручиться согласіемъ матери на бракъ.

172.

—«Гей дівчино, дівчиночко,
 Дівчино коруно!
 Любивем тя штире роки,
 Коби лиш не дурно».

—«Тай не дурно, мій миленький,
 Тай не дурно, не дурно;
 Лишень собі розпочинай
 Красно та розумно:
 Бо як будеш мій миленький,
 Здумна починати,—
 Бо хоть би я рада ніти,
 Не даст мене мати»...

Мать не пускаєть дочки на вечерниці.

173.

«Пусти мене, моя мамко,
 Тай на вечерниці:
 Там мій милий чорнобривий
 Плете рукавиці»...
 Та най плете, та най плете,
 Та най доплітає.
 Коли ж мене моя мамка
 Туда не пускає.
 «Пусти мене, мамко,
 Хоть се проходить,
 Та на свого миленького
 Хоть се подивити»!

Мать б'єть дочь за то, что спала вь саду.

174.

В саду садовина,
 За садом ліщина,—
 Загадала в саду спати
 Молода дівчина.
 А невістка прийшла з міста,
 Та вітдула губки:

«Не дай мамко в саду спати,—
 Бо придуть парубки».
 —«Бодай же ти, невісточко,
 В сирій землі гнила,
 Та шож мене моя мамка
 Через тебе біла».

Мать бьетъ дочь, полюбившую двороваго человека.

175.

Тай тото мій, шо везе гній
 В чорнім капелюсі:
 Сподобавсе мої мамі,
 Тай мені, сяюсі.
 Тай тото мій, шо везе гній
 В сивій сардачині:
 Сподобавсе мої мамі
 Тай мені, дівчині.
 Біла мене моя мамка,
 А я то забула.
 «Не бий мене, моя мамко,
 Бо й ти така була».
 Біла мене моя мамка
 В плечи кулаками.
 Шоби я се не любила
 С тими двораками:
 Бо дворак неборак
 Не хоче робити,
 Лиш від стайні до пекарні
 Люльку запалити.

Мать предпочитаетъ принимать въ домѣ поклонниковъ дочери

176.

Ой пійду я в полонину
 По зелене сіно...

В полонині й а в кедрині
 Два голуби сіли.
 Сіли вони, сіли, сіли.
 Взяли й шьєбетати...
 Війди, війди, дівчиночко,
 З побитої хати!
 Ой не війшла дівчиночка,
 Війшла її мати:
 «Кому треба дівчини,
 Най іде до хати».
 Ввійшов же я тай до хати,
 Та взявсе вітати;
 А дівчина до вінка,
 Хату замітати.
 Бодай же ти, дівчиночко,
 Того не дїждала,—
 Та шоб ти, тай при гостях,
 Хату замітала!

177.

На тім боці на толоці
 Сивий бичок рече:
 Війди, війди, Иленочко,
 Чос ти Иван кличе.
 Та не війшла Иленочка,
 Але війшла мати:
 «Кому треба до Иленки,
 Най іде до хати».
 Та ввійшов я тай до хати
 Та ставсе витати;
 А Иленка до вінка—
 Хату замітати.
 Так ввійшов я тай до хати.
 Та не ветіг я сісти:

Мені дали барабулю
 Нелуплену їсти.
 А я тоту барабулю
 Гірко оббераю;
 На полиці варяниці—
 Я все зазираю.
 На полиці варяниці.
 А під печев масло....
 Через таке моя люба
 До дівчини згасла?—

Мать сама ищетъ жениха для дочери.

178.

Ой на горі вільха
 Тай се погинає,—
 Іваниха дівков
 Тай се набиває:
 «Ой Васильку синку!
 Озми в мене дівку,
 Та дам тобі віно:
 Та кошицу сіна,
 Тай телицу галачисту,
 Тай Василку дженджеристу».

Она заплачетъ, раставшись съ дочерью.

179.

Боялася моя мамко,
 Шо ня се не збудеш;
 Прийде така неділочка,
 Шо плакати будеш.
 Прийде така неділочка,
 Прийде така днинка,
 Шо заплачеш, заголосеш:
 «Де моя дитинка!»

Засватанная дѣвушка дѣлится съ матерью тяжелыми предчувствіями.

180.

Заплети ня, моя мамко,
 Й а в дрібні дрібниці;
 Не мені білше заплітати
 Лишень до пятниці,
 До пятниці й а в дрібниці,
 А в суботу—як тан,
 А в неділю по-надвірю—
 Дрібні слѣзи як мак.
 Купалає ня, моя мамко,
 Три рази на днинку;
 Такіє мене не скупала
 В щасливу годинку.
 Купалає ня, моя мамко,
 В каламутні воді,—
 Не далає ми, моя мамко,
 Ні щестья, ні долі:

Свадьба.

(Преимущественно въ мѣстахъ Буковины надъ пругомъ).

Если парень желаетъ жениться, то, съ согласія своихъ родителей, посылаетъ къ родителямъ дѣвушки двухъ *святів* или *старіст*, которые дѣлають за него предложеніе; это—*сватанье*. Черезъ нѣсколько дней въ домъ дѣвушки родители молодыхъ условливаются о приданомъ; это—*слово*.

Какъ женихъ, такъ и невѣста избирають къ обряду свадьбы, каждый для себя, слѣдующія должностныя лица: двухъ *дружб*, четверо *болр*, *сваику*, посаженныхъ *батька* и *матку*; кромѣ того молодой приглашаетъ свою родную или двоюродную сестру за *світівку*, а молодая приглашаетъ двухъ *дружок*, обыкновенно изъ родственницъ.

Вісімь начинается въ субботу или среду вечеромъ, а оканчивается въ среду или въ субботу. Въ первый день происходят *заводини*, во второй—*берут сляб*, третій день—*проній*, а четвертый *смійни*.

Заводини.

Въ субботу или въ среду дружбы ходять по домамъ приглашать на свадьбу; при этомъ у одного изъ нихъ долженъ быть колачъ, привязанный *ширинкою* къ рукѣ, а у другаго *палця*, перевязанная *ширинкою*. Вошедши въ домъ, дружбы стаютъ у порога и вмѣстѣ произносятъ слѣдующую обыкновенную формулу приглашенія: «Просили васъ пана молодого (пані молодой) неньо, мама, пан молодой (пані молода) и ми васъ просимъ на сіль, на хлѣб, чимъ насъ Богъ здаривъ. Просимъ, будьте ласкаві! Просимъ, будьте ласкаві!» За тѣмъ цѣлуются съ домашними и уходятъ.

Прежде всего они относятъ приходскому *панотцви* и сельскому *двѣрникови* дары: бутылку водки, два колача и нѣсколько куриць. Пригласивъ на свадьбу всѣхъ *кюсподарѣ* села, не пропускающая и самаго бѣднаго, дружбы, уже къ вечеру, возвращаются въ домъ молодого или молодой, которые проводятъ этотъ вечеръ каждый у своихъ родителей. Всѣ присутствующіе сидятъ за столомъ. Музыка играетъ. Свашки *шіють* изъ *барвінка* вѣнки для молодыхъ и покрываютъ ихъ позолотою. Вѣнки готовятъ на бѣлой подушкѣ, положенной на колѣни; на подушкѣ лежатъ калачи, на нихъ *гуска* (кусокъ) соли, а уже сверху вѣнки.

При этомъ, подъ аккомпаниментъ музыки, свашки поютъ пѣсни:

181.

Дай, мамко, голку
Тай вѣточку шовку,
Най пришиемъ квіточку
З зеленого бербіночку
Молодому (ій) на головку,

182.

Два пауки землю сточили,—
 Два братчики до міста ходили
 Та шовчику нагупили,
 Тай віночок нашовчили.
 Два пауки землю сточили,—
 Дві сестрици до міста ходили
 Та позлітки нагупили,
 Тай віночки позлотили.

183.

Війшла молода
 Й а в свій городчик,
 Тай рве бервінчик
 Собі на вінчик,
 Та жалібненько плаче.
 Віходе й а д ній
 Тай єї ненько:
 —«Та чо ти, синку, плачеш:
 Тай ци жаль тобі
 Подвіря мого,
 Ци мене старенького?»
 —«Не жаль мені подвіря твого,
 Ні тебе старенького;
 Але жаль мені
 За косов росов,
 За дівочов красов:
 Дівки гуляють,
 Коди сіяють,—
 Мене не приймают;
 Хоть приймают,
 Хоть не приймают,
 Правду не вповідают».

Вошедши въ домъ, дружбы стають у дверей и говорятъ «Добрый вечер вам!» Гости отвѣчаютъ: «Дай вам, Боже, здорovie!»—«Гаразд вам без нас?»— «Гаразд, слава Богу! але з вами лiнше. Просимо блище!»

Дружбы цѣлуются со всѣми и опять становятся у порога. Общая пѣсня всѣхъ присутствующихъ:

184.

Ей вiнче, вiнче,
Зелений барвiнче!
Аж тепер ты рушу....
Заплакати мушу!...
Скрипнички приграваютъ,
Тай вiночки дошиваютъ.

Всѣ пѣсни поются подъ музыку; нѣкоторые изъ нихъ повторяются по нѣсколько разъ. Оконченный вѣнокъ кладутъ на ширинкѣ на столъ, среди различныхъ блюдовъ и хлѣба; на столѣ же лежитъ и четыре *коровани*, а на нихъ по куску соли.

Дружбы поють:

185.

Тай летiв пташок
По пiд бiлий дашокъ,
Все д столу навертае...
Тай столе, столе!
Розлуко моя,
Мiй неньку, з тобою!

Родители возлагають вѣнокъ на голову молодому или молодой, а дружбы поють:

186.

Не напора наде,
Ненько вiночокъ кладе
Бiлими рученьками,
Дрiбними слезоньками.

Ех-га!

Молодой или молодая *честует* водкой каждого изъ присутствующихъ, а дружбы припѣвають:

187.

Та лежали бервін-бервінкові.....
 Стань, нене, перед мене,
 Напийсе до мене—
 С повною с повнечкою.
 З доброю волечкою.

Смотря по лицу, подставляютъ на мѣсто *нене* другое слово: мамо, сестро и т. д. Поднося стаканчикъ водки, говорятъ: «Дай, Боже, здоровье!» Получивъ въ отвѣтъ: «пийте здорові» молодой или молодая немножко испиваетъ, доликаетъ и тогда уже подастъ въ руки лицу угощаемому.

Между тѣмъ передъ домомъ уже собралась парубки и дѣвчата. Молодой или молодая выходитъ къ нимъ съ музыкою и *розводе данеци*. Въ промежуткѣ межъ танцами молодой или молодая *честуетъ* всѣхъ собравшихся. Танцы продолжаются до поздней ночи.

Послѣ танцев, на дворѣ, молодой или молодая *заводится до хати*, а парубки и дѣвчата идутъ домой. Потанцовавъ немного въ хатѣ, всѣ садятся за столъ: пьютъ, ѣдятъ и продолжаютъ пѣть.

Послѣ ужина, дружбы молодой берутъ *сорочку*, которую сама она шила, и, вмѣстѣ съ боярами, евашками и другими молодимицами, несутъ къ молодому.

Идя дорогой поютъ:

188.

Не тепер, не тепер
 По гриби ходя,—
 В осени, в осени,
 Коли се роди:
 Не з міхом, не з міхом,
 А с коробками,—

Не самі свашечки,
 А с парубками.
 Не тепер, не тепер
 Добрий рік настав,—
 Хоть який молодий,
 До баби пристав.

Передь домомъ молодого:

189.

Впала ожиледа
 З високого неба,
 Та боли ми натрафили
 До кого нам треба,
 Та як би нам тай не треба,
 Ми би не питали,
 Ми би таку дорожечку
 Далеку не били.
 Тай свати свати,
 Бійтесе Бога!
 Не припирайте
 Коло порога.
 Пустіт до хати
 Красна діткати:
 На дворі мороз,
 Стояти не мож.

Входять въ хату, стають у порога, и, положивъ на тарелку сорочку (а часто поясъ и *торбину*), поють:

190.

Наша сорочка
 З самого лену,
 Ваші чоботи
 Й а з сафіяну.

Нашу сорочку
 Свашки злотили,
 А ваші чоботи
 Шевчики шили.
 Наша сорочка
 Й а с церочками,
 А ваші чоботи
 Й а с корочками.
 Наша сорочка
 Й а с лелітками,
 А ваши чоботи
 Й а с підківками.

Между тѣмъ дружбы молодого отправляются къ молодой съ желтыми или красными сапогами, въ которые обыкновенно кладутъ орѣхи, пряники и по нѣскольку крейцаровъ. Въ это же время самъ молодой чувствуетъ водкою дружбовъ, пришедшихъ отъ молодой; они при этомъ поютъ:

191.

Та наш молодий
 Доброго вітца.
 Та дай же нам, молодий,
 Хоть сороківца.
 Та наш молодий
 Доброго вітца.
 Купишь чобітки
 В сліпого шевца.
 В нашого молодого
 Чорненькі брови,—
 Дай же нам, молодий,
 Хоть на підкови!
 В нашого молодого
 Чорненькі очки,—
 Дай же нам, молодий,
 Хоть на ковточки!

Дружбы три раза кланяются молодому и говорятъ: «Просили вас пані молодої неньо, пані молодої мама, пані молода, тай мы вас просим, абиете приймили цес дар». Молодой принимаетъ даръ, кладетъ на тарелку гульденъ или 50 крейцаровъ. Дружбы подбрасываютъ деньгами, танцуютъ и садятся за столъ; вскорѣ встаютъ и поютъ:

192.

Просимо вас,
Не баріте нас!
Шо наше діло—
Відрядіте нас.

Выходя изъ хаты:

193.

А наш молодой
Тай добре робив,
Шо наше діло—
Тай нас відрядив.

Идя дорогою отъ молодого, поютъ пѣсню подъ № 188, и въ концѣ ея прибавляютъ:

194.

Гей їха, їха
Сорочка з міха,
Припинки—липинки,
А кучьма з горіха!
Гой, гой, гой!

Дружбы молодого, по дорогѣ къ молодой, поютъ тѣ же пѣсни, что и ея дружбы. Пришедши они кланяются и подаютъ ей дары. Она даетъ имъ нѣсколько крейцаровъ, а они поютъ:

195.

Наші чоботи з савіану,
А ваша сорочка з самого лену.

Наші чоботи
 Шевчики шили,
 А вашу сорочку
 Свашки златили.
 Наші чоботи
 С корочками,
 А ваша сорочка
 С церочками.
 Наші чоботи
 Й а с підківками,
 А ваша сорочка
 З лелітками.

Возвращаясь домою кь молодому, дорогою поють, какъ и дружбы молодой. У молодого ѣдятъ, пьютъ, и наконецъ расходятся. Домашніе ложатся спать.

Слюбъ.

На другой день утромъ молодой и молодая одѣваются кь вѣнцу. Кь нимъ приходятъ батьки, матки и другіе гости. Въ комнатѣ передъ столомъ разстилаютъ *коверці*. Молодой или молодая, каждый у себя дома, становится на коверъ. Одинъ изъ среды гостей произноситъ слѣдующую рѣчь, которая носитъ названіе *проци*:

196.

«Во имя Отца и Сына и Святого Духа, аминь.

Люде добрі, православні християне! буду вамъ божі діла говорить.

Шо Богъ сотворивъ на сампередъ на цесъ свѣтъ? Богъ сотворивъ на сампередъ небо и землю.

Чимъ Богъ небо украсивъ?

Богъ небо украсивъ солнцемъ, місяцемъ и звѣздами.

Чимъ Богъ землю украсивъ?

Богъ землю украсивъ звѣрями, зелями, горами, гаями и всякими птицами и дорогими речами.

Говорит Господь: «Шо по цім світі, коли на землі Царя нема? Сотворив Бог Адама на цес світ и поклав ёго Царем.

Идут до него звірі, идут до него птиці ріжні, и великі, и кланяютсе ёму яко Царю.

Говорит Господь: «Шо по цім світі, по єдинім чоловіці?»

Спустив Бог на Адама дорогой сон.

Прийшов Господь до Адама и сказав до него: «Адаме, Адаме, встань, подивисе, шо коло тебе лежит». Встав Адам, подивисе, и не вдоволавсе Адам всему світу так, як вдоволавсе свої помочници великій коло себе.

«Адаме, Адаме», говоре Господь, «не брав я у тебе віт кости голови, шоби не був чоловік меньшій віт жони. Не брав я у тебе віт кости руки, шоби не був чоловік также меньшій віт жони. Не брав я у тебе віт кости ноги, шоби чоловік не понежав свою жону за дармо, бо то є также гріх. Але взяв я, Адаме, у тебе віт кости ребла, з лівого боку, спід самого серца, шоби була на дитина люба дружина, люба та мила вашому зьетеви до самого серца!»

Припало се дитє и склонило свій вінец перед вітцівский столец перед Господом Богом, перед Матерев Пречистов, перед світом яеним, перед родом красним, перед столом честним, перед даром Божим, перед вітцем и перед матерев, перед братами и перед сестрами, перед батьками и перед матками, перед вуйками и перед тітками, перед всіма родителями, перед всіма сосідами и перед всіма кгрешними христіянами вами, яко ясная свіча перед образами.

Свіча сіє, палає, вогнем врага возгашає. И просит собі прощі на дитина новозбранна. Насамперед просит собі у Господа Бога прощєнія, а вам се кланяє. Вам се кланяє и у вас си просит прощєнія и благословєнія, шобисте всі христіяне кгрешні простили и благословили.

Абисте всі кгрешні христіяне добрим серцем простили на самперед счєстьєм и здоровьєм, на довгий вік и на добрий бит. Абисте іх вірядили в счастливу годину, а в довгу дорогу. И за другим разом просит собі также прощі на дитина, шобисте її

всі христіяне добрим серцем простили и благословили. И за третим разом цу дитину за Божу волю простили и благословили». (Каждый разъ присутствующіе говорятъ: Най Бог протит, най Бог благословит!)

«Абисте благословили счестьем и здоровьем, на довгий вік, а на добрий бит. Абисте її вірядили в счастливу годину, в довгу дорогу, а до Божого дому».

197.

Когда молодой беретъ къ себѣ домой молодую, проща проносите во второй разъ, замѣняя слово «дитина» словомъ «діти», а вмѣсто: «до Божого дому», говорится: «до їх дому».

Въ концѣ же прощи прибавляется:

«Вінчую ці діти ваші новозбранні насамперед счестьем и здоровьем, аби їм Бог дав хліба и соли, трай добрий и вік довгий! аби були красні як весна, дужі як зима, богаті як осінь, а ситні як свята земля ситна, и аби їм Бог дав, шо тільки собі у него жадати будут! Аби се любили як голубці, були прудкі як заєці!

Не велике це диво, здалабисе склянка пива», или:

Не богато говірки, здалабисе порція горівки!»

За тѣмъ всѣ отправляются въ церковь на повозкахъ лошадыми или волами; впрочемъ, если церковь близко, то мушны идуть пѣшкомъ.

Дорогою дружбы молодыхъ поють:

198.

Гей куда нас виражаєте:

Ци в ліс, ци в діброву,

Ци до Божого дому?

Ні в ліс, ні в діброву

Але до Божого дому!

Гей в четверг (в неділю) рано

Море ее розиграло;

Та не море тото грає

Молоденька потопає,
 Тай на ненька покликає:
 Гей на, неньку, ручку,
 Тай на, неньку, обі,
 Ратуй же ня собі!
 Та не моя, сину, воли
 Ратовати тебе з моря,
 Але того пана,
 Шое з ним слюбок взяла!

Передъ церквою:

199.

Ей попе, попе, батьку наш,
 Утвори церковцю протів нас!
 Не меш вінчати всіх нас,
 Лиш двоє молоденьких з мене нас:
 Одну дитинку Н. Н.
 Другу дитинку Н. Н.

Встрѣтившись возлѣ церкви, дружбы молодого и молодой поють совмѣстно:

200.

Нема попа дома,
 Пішов піп до Львога—
 Ключики купувати
 Церковцю розмигати,
 Молоденьким слюбок дати.

Приходить священникъ и совершаєть обрядъ вѣнчанія. Молодаго провожають въ его домъ, а молодую въ ея домъ, при этомъ дорогой поють:

201.

Гей ми в церкві були,
 Та там шое виділи:

Два віночки на пристолі,
 Молоденьким на голові.
 Гой ми в церкві були
 Та Богу се молили.

Передъ домоуъ:

202.

Війди, нене, против нене,
 Ци пізнаш ти мене
 Меже дружбочками (дружечками)
 Перед слёзоньками?
 Чому, нене, не віходиш,
 Чому нас се не питаєш:
 Ци далеко ми ходили,
 Ци гаразд ми гостили?
 Гей гаразд, неньку, гаразд,
 Тай взяли ми слюбок враз.

Присутствующіе беруться руками за концы ширинокъ, образуя изъ себя какъ бы длинную цѣпь. Впереди цѣпи идетъ *ватажска*, старшій дружба; лѣвою рукою онъ держится за ширинку, а въ правой держитъ налку, которою дѣлаєтъ крестное знаменіе при проходѣ черезъ каждую дверь. За нимъ слѣдуютъ: батько, matka, второй дружба, молодой (или молодая), свѣтивка (или дружка), бояре, затѣмъ гости и въ заключеніе шествіе *кодаш*, исполнявшій обязанность возницы. Такимъ образомъ идутъ въ хату, при чемъ *тропают* ногами и поють:

203.

Гоца, гоца, гоцаша!
 Не загубіт кодаша:
 Скиньтесе по грошеви,
 Купіт коня кодашеви,
 Кодаш того заробив,
 Шоби піша не ходив!

Гоп, гоп, гоп!

Мать встрѣчаетъ ихъ, съ калачами и солью, на порогѣ сѣнныхъ дверей и благословить молодаго (или молодую). Не переставая пѣть ту же пѣсню, входятъ въ хату, обходятъ три раза столъ, а потомъ останавливаются вокругъ стола и поютъ:

204.

Та лежали бервін, бервінкові!..
 Благослови, Боже,
 И отецъ и мати,
 Своему дитяти
 На посаг сидати.

За тѣмъ садятся за столъ, ѣдятъ и пьютъ. Послѣ обѣда у молодаго, онъ съ боярами и друзьями выходитъ изъ хаты съ пѣсней:

205.

Ой мати сина віряжала
 Тай наказовала:
 «Ой не пий, синку,
 Першую чарку,—
 Бо перша чарка
 Чарованая;
 Але віси, синку,
 Коникови в гривку.
 А коник се здриже,
 Тай чари стрясе;
 Коник буде грати,
 Чари розспати.

Запрягають воловъ или лошадей и съ музыкой ѣдутъ за молодою. Дорогой поютъ:

206.

Вітки сонце тай пеходе, сіає,
 Там молоденький ворон коня сидлає.

Прийшов к нему ёго ненько, питає:
 — «Куда ти се, мій синочку збираєш,
 Шо ти ворон коня сідлаєш?»
 — «Ой збираюсе, мій ненечку, до зброю,
 Бо вже мені розлученька с тобою!»
 Вітки сонце сходе,
 Там молоденький ходе,
 Кучемку в руках носе,
 Свого ненька просе:
 — «Порадь мене, неньку,
 Як рідну дитинку:—
 Котрих бояр брати?»
 — «Поражу тя, синку,
 Як рідну дитинку:
 Не бери, синку, чужую,
 Бери рідну родинку».
 — «А ви, братья, чуйте,
 Коники собі куйте;
 Бо маєм далеку дорогу,—
 Будем пти пісками
 Зарінками.
 Буде пісок шуміти,
 А каміньє бреніти;
 Чути будут люди,
 Слава наша буде».

207.

Гей у поли три могили,
 Там староста с полком стоїт,
 Тай військо строїт.
 Військо строїт,
 Та гадає він Баву розбивати,
 Та Королівну му взяти.
 «Королівна
 Не твоя рівня!...

Чом свашечка
 Шенкаречка
 Всім боярам ворогувала,
 Від старости заліг взяла?»?

208.

Над містом над Станциславом
 Хмари се зібрали;
 Над містом над Снятином
 Три громи загреміли;
 Над селом над Берегометев
 Дрібненький дожшык упав...
 Молоденький зажуриyse:
 Хто му коня скрие?
 Не журиyse, молоденький,
 Молоденька коня скрие
 Під орлове крило,
 Під золоті пера,
 Під вінок-барвінок,
 Під запашний василёк.

Передь воротами молодой:

209.

Гей стій, зитю, за вороти
 На зеленій папороти;
 Та най на ти метіль мете,
 Та най на тя дожшык иде—
 На бояри молодії
 Та на коні воронії,—
 На бояри чорнобриві,
 Та на коні білогриві—
 На бояри масноокі,
 Тай на коні білобокі.

Молодая, которая въ это время на своемъ дворѣ танцуетъ съ собравшейся молодежью, идетъ въ хату. Дружбы входятъ за нею и у порога поютъ:

210.

Та лежали бервін бервінкові,
 Прилетіли соколочки
 Й а з чужої стороночки:
 «Встають ви, ластівочки,
 Най сідають соколочки»!

Дружки, сидѣвшія за столомъ, потчуютъ дружбовъ и поютъ:

211.

Та лежали бервін бервінкові...
 На небі місяц яєний,
 На землі дружба красний!
 Посягне й а в кешеню,
 Вітягне грошей жменю.

Дружбы кладуть на тарелку нѣсколько крейцаровъ, предлагая взять въ видѣ платы за молодую, и просятъ принять ихъ за столъ. Дружки не пускають ихъ, чтобы не взяли молодой; дружбы поютъ:

212.

Вілетів чорний ворон
 Й а з чужих сторон.—
 Майте ви, дружечки, сором!
 Сорому не маєте,
 З за стола не встаєте!
 Та ви дружки ласі,
 Зв'ялисте штуку мяса,
 Сорому не маєте,
 З за стола не встаєте.

Новое потчываніе, послѣ котораго дружки виходять изъ-за стола. Дружбы молодаго виходять на дворъ, гдѣ ихъ ждуть молодой и его гости, и вводятъ ихъ въ хату съ пѣсеню:

213.

Та лежали бервін бервінковіі...
 Сніжок наперхае,
 Дожшыг на крапае,—
 Бояри в дѣм идутъ,
 Як мак процвітаютъ.
 Та лежали бервін бервінковіі...
 Як би тут пристуипити,
 Шоби молоду взяти?

Въ хату идуть цѣпью, какъ прежде описано; при этомъ топають, поють № 203, обходятъ столъ три раза. За столомъ сидитъ одна молодая, склонивъ голову на калачи, лежащіе на столѣ. За тѣмъ поють:

214.

Ветань, старосто, з гимберю,
 Вітягай покрывало з паперю,
 Черлене покрывало,
 Вічное завивало,—
 Шоби го завивала,
 Нікгда не скидала!

Староста вынимаеъ изъ бумажнаго свертка покрывало или *туртан*, кладетъ его на двѣ зеленыя вѣтки; два маленькіе брата молодой берутъ въ руки вѣтки и опускаютъ покрывало на голову сестры.

Дружбы молодаго поють, сидя за столомъ:

215.

Фаллесе княгиня,
 Шо дарів повна скриня:

Як взяла їх даровати,
Любо було їх брати;
Тепер най їх носить,
Шоби нам було досить

Дружбы молодой:

Наша молода жвава:
Ишла в поле—пряла,
Прийшла домів—ткала
Та дарів предбала.

Дружбы молодого:

Та колиж їх ткала,
Та най нам носить;
Та най нам носить,
Шоби нам було досить.

Молодая вынимаетъ изъ *скрині дари* и подаетъ на тарелкѣ гостямъ молодого: женщинамъ-рушники, а муццнамъ-ширинки и платки; ей брасають на тарелку крейцары. Молодые садятся въ парѣ. Дружбы поють:

216.

Гей лежали бервін бервінковіі...
Черемош бристра вода,—
Є меже нами добрая згода,
Шо ми се погодили,
В купці молоденьких посадили.

Садятся и бояре. Дружбы поють:

217.

Сіли бояри, сіли,
Аж се здригнули стіни;
А шьє не так се здригнут,
Як се горівки напьют...

218.

Та фалиласе сопівка,
 Шо є в свата горівка;
 Відай її не маєте,
 Шо нам не даєте.

Домашні подають водку.

219.

Лежали бервін бервінковії...
 Бігав кіт по полици
 В чердених ногавицах.
 Бийте, коточки в лабки
 До запічної бабки,
 Шоби се здогадала—
 Тай нам студенцу дала!

Подають студенець. Ету пісню повторяють многократно, подставляя въ послѣдней строкѣ вмѣсто: «студенцу»—*книшів, нічєня* и проч. Когда все подано, поють:

220.

Ставлено, поставлено;
 Лиш нас не прошено,
 Шоби ми їли, пили,
 Кгрешну волю робили
 Цєс домок веселили.

Домашні приглашають гостей їсть и пить. Старѣйшіє изъ гостей при этомъ поють:

221.

Ми слугкі від екгомосці
 Просемо їсти, пити,
 Кгрешну волю робити,
 Та цєс домок веселити.

Дружбы молодой:

222.

За все нам гаразд,
Лиш за то нам гидко,
Шо дружбів не видно

Гости молодой отвѣчаютъ:

223.

Нема дружбів дома—
Пішли до Львова
Порційки купувати
Весільних честувати.

Наконецъ всѣ їдять и пьютъ. Вставая изъ-за стола, поютъ:

224.

Встаньте, бояри,
Підведітсе;
Шапочки в ручки,
Тай поклонітсе—
Кгосподареви тай кгосподарисі,
Тай кухареви тай кухарисі,
За честь, за славу,
За кгрешну панну!

Всѣ берутся за руки, и, обходя вокругъ стола, топаятъ ногами и поютъ:

225.

Й а гречанні пироги,
А молошна каша,—
Вібачайте, сванки любки,
Вже молода наша!

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Гей летів горобець
 Та упав у горнец:
 Ци окріп, ци вода,—
 Такі наша молода!

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Через греблю, через став—
 А хто годин, тот дістав!
 Коли дістав, то держи,
 За другими не біжи!

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Ой не спав я штире ночи,
 Боля мене чорні очі;
 Ой не спав я, не спав я,—
 Яке файне дістав я!

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Гей на ставу на ставочку
 Спіймав голуб голубочку;
 Та на шо її спіймаеш,
 Коли хати не маеш?

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Заведу її в чужую,
 Дови свою збудую;
 А збудую на ледочку
 З зеленого барвіночку.

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Тай збудую на леду
 Та на свою молоду;
 Аж там вітрец повіє
 Нашу хатку загіє.

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Шелест, шелест по дубині
 Й а в короткій кожущині;
 Гей сарака кожущина,
 Мало мене не вдушила,

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Як зачала шелестіти,
 А я на пічъ меже діти;
 Та не мав я куда втечи,
 Зробив же я дирку в печи.
 Та гадав я, шо я втік,
 А він мене вильми в бік.

Гоп, гоп!

Гоп, гоп!

Между тѣмъ дружбы выносятъ на дворъ столъ и ставятъ его противъ двери. Столъ покрывають бѣлой скатертью и кладутъ на него два хлѣба и соль; вокругъ стола—скамейки. Всѣ выходятъ изъ хаты и становятся вокругъ стола; за столъ садится отецъ, мать, батько и матка молодой. Предъ столомъ, съ западной стороны, набрасываютъ сѣна, покрываютъ его ковромъ и сверху кладутъ подушки. Молодая становится на колѣни, склонивъ голову на подушки. Одинъ изъ гостей произноситъ прощу, что подъ № 197.

За тѣмъ молодая чествуетъ водкою своего отца, мать, батька, матку, дядей, тетокъ, братьевъ, сестеръ и всѣхъ молодыхъ; въ это время дружбы поють:

226.

Лежали бервін бервінкові...
 Не калинка се ломе,
 Молоденька се клоне
 Отцеви й матіноці,
 Найменьшій родиноці.

Лежали бервін бервінкові...
 Чом, калинові квіти,
 Честує отец діти,
 З повною з поввечною
 З доброю возечною?

Смотря по лицу честуемому, въ послѣднемъ куплетѣ, вмѣсто слова «отецъ» подставляется—*батько, matka* и проч.

Окончивъ честованіе, молодая вмѣстѣ съ свѣтівкою, дружбами и боярами молодого идутъ въ хату и садятся за столъ. Дружбы и бояре укладываютъ въ повозки приданое молодой: скриню, коверці, подушки, и при этомъ поютъ:

227.

Наша молода
 Як ягода,
 В неї верені—
 В неї подушки
 От як нампушки!

Молодой посылаетъ дружбовъ въ хату за молодою. Дружбы даютъ ей ширинку и говорятъ: «Просив васъ молодыхъ! Проще, пані молода!» Она, послѣ нѣсколькихъ разъ повторенной просьбы, встаетъ изъ-за стола громко рыдая, цѣлуется съ отцемъ, матерью, братьями, сестрами и со всѣми присутствующими. Входитъ молодой и, вмѣстѣ съ дружбами, выводитъ ее на дворъ. Дружбы при этомъ поютъ слѣдующія двѣ пѣсни:

228.

Та вставай, мамко, с печі,
 Бери коновки на плечі,
 Та иди по воду,—
 Беремо ти вігду.
 Та вставай, мамко, с печи,
 Бери мішок на плечи,

Та иди по глину,—
Беремо ти дитину.

229.

Ступила молоденька с порога
Тай каже: «бувай, моя мамко, здорова!
Та не плач же, моя мамко, за мною,
Бо не все я забираю з собою...
Лишаю тобі дрібні сльози по столу,
Тай лишаю дай слідочки по двору,
Тай лишаю своє зілля в городочку—
Тай на свою рідненьку мамочку.
Та хто буде мое зілля поливати?
Буде поливати рідненька мати
Ранніми тай пізними зоречками
Тай своїми дрібненькими сльозочками.
Та дай же, моя мамко, мені соколетко,
Шоби воно раненько шьєбетало,
Тай би мене пробужало:
Бо свекруха не мамочка,
Тай не встане, тай не збуде;
Але пійде до сосіди тай посуде,
Та моему сердечку жаль буде!»

Молодая садится на віз, гдѣ сложено ея приданое. Молодая смотритъ на востокъ сквозь отверстіе въ калачѣ и крестится, потомъ также обращается къ западу, къ югу и сѣверу. Этотъ обычай объясняютъ примѣромъ жены Іова. Когда во время болѣзни Іова, говоритъ легенда, чертъ сваталъ его жену, Іовъ посоветовалъ ей сдѣлать тоже самое. И дѣйствительно: когда она, усѣвшись въ телѣгу черта, перекрестилась на всѣ четыре стороны,—печезла и телѣга, и множество собравшагося народа (чертей), и она осталась на голой землѣ. Перекрестившись на всѣ четыре стороны, молодая ломаетъ калачъ и раздаетъ маленькимъ дѣтямъ, чтобы объ ней вспоминали. Между тѣмъ ея

дружбы приносятъ доски и жерди, которыми стараются укрыть ее отъ молодаго, нападающаго на нее съ палкой. При этомъ молодому часто удается таки порядочно поколотить молодую: онъ убѣжденъ, что чѣмъ больнѣе онъ ее побьетъ при этомъ, тѣмъ нѣжнѣе будетъ любить потомъ.

Послѣ этого гости молодаго отправляются въ его домъ вмѣстѣ съ молодыми, а гости молодой возвращаются въ домъ ея родителей, гдѣ пируютъ всю ночь.

Выходи отъ родителей молодой, гости молодаго поютъ:

230.

— «Світи, посвіти, ясний місяцю над нами!
 Виражайсе, кгрешная панно, з нами».
 — «Стійте, годіте, кгрешній бояри на мене,
 Бо я се маю з ненею правдати,
 Ци схоче мені дай шість воликів дати?»

Повторяя нѣсколько разъ эту пѣсню, такъ варьируютъ окончанія послѣднихъ двухъ строкъ: «з мамков правдати—шість корів дати, з братчиком правдати—нару конів дати, з сестричков правдати—десять подушок дати».

Во время дороги поютъ:

231.

Не біймосе ночи—
 Біг нам на помочи!
 Коні нам під ногами—
 Біймо їх острогами
 Острогами залізними,
 Нагайками ремінними.

Передъ домомъ молодаго:

232.

Та втвори ж нам, мамго, віконце,
 Веземо ти невісточку як сонце!

Та втвори ж нам новий двір,
 Веземо ти невісточку на прибір.
 (Та втвори ж нам тай ліпанку,
 Веземо ти невістку міщанку).

Зайшла молодая
 В новії двори,
 Плеснула в долоні:
 «Та шос мій свекір
 Тай на мене гнівний?
 Я за ним хожу,
 Шириночку ношу,—
 Чей го перепрошу,
 Ширлечку бере,
 Мене не прийме,
 Бідна ма головочко!

Гей шос на мене
 Моя свекруха гнівна:
 Я за нев хожу
 Рушничок ношу,—
 Чей її перепрошу!

Входя цѣпью, какъ и прежде, въ комнату, поють № 203.

Въ хатѣ молодые садятся за столъ, молодая угощаетъ водою гостей. Музыка играетъ. Всѣ ѣдятъ, пьютъ и танцуютъ всю ночь. На утро расходятся по домамъ.

Пропій.

Этотъ церемоніаль совершается у молодого.

На третій день молодые одѣваются въ чистую одежду и садятся за столъ. Собираются гости, ѣдятъ, пьютъ, танцуютъ. Послѣ обѣда дружбы молодого идутъ къ вѣнчальнымъ батькамъ и маткамъ приглашать ихъ на пропій къ молодымъ. Ихъ сопровождаетъ музыка, свашки и другія молодые женщины. Дорогою поють:

233.

Ледом, свешечки, ледом,
 В батька горівочка з медом,
 З допиком коротеньким,
 Й а з медком солоденьким.

Пришедши предъ домъ батька:

234.

Впала ожеледа
 З вісокого неба,
 Боли ми натрафили
 До кого нам треба.

Вошедши въ домъ:

235.

Та лежали бервін бервінкові...
 Добра годиночка настала,
 Тай шо діти ¹⁾ по батька післали;
 Дали вони три червоні на страву:
 «Приведіт ми мого батька (мою матку) на славу.
 Та лежали бервін бервінкові...
 Пшеница лаками,
 Жито облогами:
 Просимо, батьку, з нами
 На калинові сани,
 На кедрові помости
 До своїх дітей в гості.
 Тройца по церкві ходила,
 Спаса за ручьку водила:
 Гей гаразд, Спасе, гаразд,
 Просимо, батьку, зараз!

1) Въ подлинникѣ «віни».

На калинові сани,
 Просимо, батьку, з нами!
 На кедрові помости,
 До своїх дітей в гості!

Батько и matka пригласають гостей садитися. Старшіе садятся за столъ, пьють и поють; остальные же танцюють. Сидящіе за столомъ поють:

236.

Гей збирайсе, тай наш батьку,
 Збирайсе, збирайсе,
 Та в дорогі суконечка
 Вбирайсе, вбирайсе!
 Гей зібравсе тай наш батько,
 Зібравсе, зібравсе,
 Та в дорогі суконечка
 Убравсе, убравсе,

Такоже поють и матці.

Батько и matka одѣвшись идуть вмѣстѣ съ гостями къ молодымъ. Дружбы поють дорогою:

237.

Тай ми в батька були,
 Мід, горівочку пили;
 Мід, горівочку пили
 С собов батька взели.
 Кудаш наш батько ишов,
 Тудаш васильчик зійшов,—
 Васильчик зелененьгий,
 Наш батько веселеньгий!

Тай ми в матки були,
 Мід, горівочку пили!
 Мід, горівочку пили,
 С собов матку взели.

Куда наша матка йшла,
Туда руточка зійшла.
Руточка зелененька,
Маточка веселенька!

На дорогѣ часто останавливаются и танцуютъ, хотя бы въ наибольшей гряди. Передъ хатою все останавливаются, берутся за ширинки и танцуютъ особый танецъ—*Сербина*.

Вошедши въ хату, садятся за столъ, ѣдятъ, пьютъ, поютъ и танцуютъ. Дружбы молодого отправляются приглашать на пропій и родителей молодой. Они приглашаютъ ихъ слѣдующею пѣсней:

238.

Добрая годиночка настала,
Шо діти по отца й мати післали.
Дали вони три червоні на страву:
«Привезіт ненья й маму на славу»!

За тѣмъ, подавая матери молодой калачъ, говорятъ: «Присили вас ваші діти, сват и сваха на колач. От прислали го вам»!

Родители молодой, поблагодаривъ за хлѣбъ, приглашаютъ пришедших садиться. Посидѣвъ недолго, дружбы встають и повторяють приглашеніе. Хозяева одѣваются и ѣдутъ вмѣстѣ съ своими гостями и съ музыкантами. Дорогою дружбы молодой поютъ:

239.

Та не шуми, дуже, дуже,
Тай не давай сватам знати.
На се сват не влякає,
Шо багато війська має
Лиш сім—сот піхоти,
Вісім сот кінноти;
А сто коней вороненьких,
Сто пропійчиків молоденьких.

Тай розширяй, свату, хату,
Най пропійці посідают.

240.

Ой ходила молоденька по-над воду,
Визирала молоденька свого роду.
«Гой до мене, мій родочку, до мене,
Не будеш мати соромочку за мене:
Хоть бо я дай по-ночи ходила,
Але я свою цноту доносила!
Тай хоть бо я свого ненька воли пасла,
Такі бо я прийшла до свекрухи красна».

241.

Пропій се бичує,
В свата горівку чує,—
Тай буде се бичувати,
Буде в свата ночовати,

Передъ домою свата:

242.

Й а в нашого свата
Буракова хата,
З петрушечки підвалини,
Тай шоби се не валили.

243.

Та лежали бервін-бервінковії,
Гей в гору голубье гніздо вьє,—
Ци всім боярам містце є?
А ви, сватове, глядіте,
Калинові ослони зносіте,
И в купі бояри посадіте?

244.

Та лежали бервін-бервінкові....
 Не самі ми суда прийшли,
 Ми тут запрошені—
 На два вари пива,
 На один сует горівки,
 За хорошої дівки.

Между тѣмъ дружбы молодого ставять передъ его хатою столъ, покритый бѣлою скатертью, и кладуть на немъ два хлѣба и соль. Родители молодого садятся по одну сторону стола, а родители молодой—по другую. Родители молодого беруть *порцій з горівок* и потчуютъ черезъ столъ отца и мать молодой; при этомъ держатъ въ рукахъ рюмки, обверотивъ ихъ ширинками. Столъ векорѣ уносять, всѣ идуть въ хату съ пѣнею: № 244, къ которой въ концѣ прибавляють два стиха:

Розширай, свату, хату,
 Шоби пропійці сіли.

Сѣвъ за столъ:

245.

Та лежали бервін-бервінкові....
 Сіли пропійці, сіли,
 Аж се здригнули стіни;
 А шѣ гірше се здригнут,
 Як се горівки напьют.

246.

Добрая годиночка настала,
 Тай шо донька по мамку післала.
 Дала вона три червоні на страву,
 Привезіт ми мою мамку на славу.

Повторяють пѣсню № 218.

Подають на столъ водку.

На столѣ нѣтъ еще ни блюда ни хлѣба.
Гости молодого поють:

247.

Нема свата дома,
Пішов сват до Львова
Порційки купувати,
Пропійців честувати.—

248.

Та лежали бервін-бервінкові...
Сірого вола вбили,
Сірого, рогатого
Для роду богатого.

Молодого и молодой нѣтъ еще въ комнатѣ.
Гости молодой поють:

249.

Та лежали бервін-бервінкові...
Овечки се покотили,
Та ягничок починили,—
На овечках вовна,
А на цапах ости!..
Молоденька, честуй своїх гостей?

250.

За все нам в свата гаразд,
Лиш за того гидко,
Шо молодой не видко,

Являються молодой и молодая и честують гостей; гости поють,

251.

Та лежали бервін-бервінкові...
Бийте, коточки, в лапки

221

До запічної бабки,
Шоби се здогадала
Тай нам студенцу дала. (Подають).

252.

Гей цу, коню, цу,
Я студенцу не хочу.
На Бога впадайте,
Юшки нам дайте. (Подають).

253.

Та лежали бервін-бервінкові
Ставлено, поставлено,
Лиш нам не перчено.
Як би нам приперчили,
Ми би їли, пили,
Кгрешну волю робили,
Цес домок веселили.

Домашніе гости поють:

254.

Та лежали бервін-бервінкові...
Пішла баба по перец
Зістрів її старец
Притис бабу до дверец
Та розепнав її перец.

Съзвъ супъ, начинають вновь пѣть:

255.

Та лежали бервін-бервінкові...
Бийте, коточки, в лапки
До запічної бабки,
Шоби се здогадала
Нам галушок дала. (Подають).

Гости молодой поють № 220.

Домашні поють № 221.

Другіе гости поють:

256.

Та лежали бервін-бервінкові...
 Ой бо ми того годні,
 Тай шьє преподобні,
 Шобисте нас просили,
 Шьє нам доносили.
 А ми будем їсти, пити,
 Бгрешну волю робити.

257.

Та лежали бервін-бервінкові...
 Бийте, коточки, в лабки
 До запічної бабки,
 Шоби се здогадала
 Тай нам курок дала! (Подають).

258.

Ей курочка, рябушечка,
 Вчара се на току гребла,
 А цеї се ночи в печи пекла.
 Перец на паперец,
 А курочку на тарелец.

Послѣ обѣда встають и поють:

259.

Встаньте, сватове, підведітсе.
 Шапочки в ручки, поклонітсе
 Сватови и свашецці,
 Кухарю й кухарецці.
 За хлѣба-поставленье,

За пива доношеньє
И за кгрешну волю.

За тѣмъ благодарять хозяевъ за обѣдъ и выходятъ на дворъ.
Во время обѣда музыка играла на дворѣ, гдѣ молодежь тан-
цовала.

Дружбы молодого подносятъ батькамъ и маткамъ четыре ко-
ровая, которые до сихъ поръ лежали на столѣ еще съ перваго
дня. Батько и matka идутъ домой. Сопровождающіе ихъ го-
сти поютъ:

260.

Стіймо, братья, й а в порога,
Просім, братья, Бога,
Шоби нашимъ батькамъ любимъ
Счастлива дорога.
Ей сеучемо довгу свічку
Засвітемо до неба,
Шоби нашимъ маткамъ любимъ
Счастлива дорога.

Батько и matka отвѣчаютъ:

261.

Заковала зазулечка
Тай на заріночку,
Дякуемъ вамъ за хлѣбъ за сіль
Тай за горівочку.
Та дай, Боже, здоровъечко
Та ми знаемъ кому—
Та же цему господарю,
Шо ми в ёго дому.
Шоби вони не боліли
Тай не хоровали,
Шо вони насъ напоїли
Тай погодовали.

Шо вони нас напоїли
 Тай погодовали,
 Шоби вони від Господа
 Ласку Божу мали.

Сваты виходять на улицу, гдѣ еще пьють водку и поють:

262.

Первый сватъ. Свату мій любий, милий,
 Зроби Божу волю,
 Та віпий шьє цу повнечку
 Та передо мною.

Второй сватъ. Та віпью я цу повнечку,
 Я від неї не умру,
 До свого свата люба,
 Бо го вірне люблюю.

Первый сватъ. Та як бих се не любили
 Бих се не сходили,
 Ми би цесу горівочку
 В кунці тай не пили.

Второй сватъ. Пиймо, свату, горівочку
 Бо вже не будемо,
 А в неділю й а з вечера
 Ми се розійдемо.

Первый сватъ. А в неділю й а з вечера
 Ми се розійдемо,
 Та Бог знає, Бог відає
 Коли се зійдемо.

Второй сватъ. Горівочко оковита
 Й а з ярого жита,
 Буду тебе в свата пити
 Боє ми смаковита.

Всѣ расходятся по домамъ.

Сміїни.

На четвертый день празднуются *смійни*. Къ родителямъ молодого и молодой съ утра приходитъ музыка, собираются гости и пируютъ. Послѣ полудня друзья молодой отправляются къ родителямъ молодого и приглашаютъ ихъ, вмѣстѣ съ ихъ гостями, къ родителямъ молодой на смійни; при этомъ они поютъ:

263.

Та лежали бервін-бервінковіі...
 Добрая годиочна настала,
 Шо мама за доньков прислала;
 Дала вона три червоні на страву:
 «Привезіт ми мою доньку на славу».

За тѣмъ вѣѣ отправляются къ родителямъ молодой. Здѣсь пиръ продолжается до поздней ночи; пѣніе почти не смолкаетъ. При прощаніи сватовъ поютъ № 256.

Женщина въ семьѣ мужа.

Свекровь и ея невѣстки.

264.

Тай в саду, в саду зелена трава,
 Шье май зелена де зимна вода;
 Тай у мого ненька два—три покої,—
 Зацвіла калина в середнім вікні.
 На тій калинці зазулька кує.
 Шье май раненько свекруха встає.
 Встала вона, встала, біле личко вмила,
 Свої невісточки раненько збудила:
 Ветаньте, невістки, поумивайтесе;
 На клинку рушнички—поутерайтесе.
 Годуйте пташину й а в моім дворі,
 Готуйте шніданье раненько мені».
 Встали вони, встали, задумалисе,

Шо на сторону повіддавалісе:
Плачут чорні очі шо день и шо ночі!...

Сравненіє свекрови съ родной матерью.

265.

— «Ой орле, орле, товаришу мій,
Ци ж ти не був в стороні мої,
Ци ж не видів дівчини мої?»
— «Ой видів, видів: там при лузі лежит,
И правою ручкою за серце се держит,
Коло неї мамка, як бистра вода:
«Умирай, синку, бо вже є часова ¹⁾»
Коло неї друга, як тиха вода:
«Устань, Касько, бо шьє є молода.
Встань же, Касько, вповіж всю свою злість,—
За годину, за дві сподій собі гість».
То Каська вчула тай зрадовала се,
На свої слуги покликала се:
«Вставайте слуги, та ви вірнії,
Світїть свічі тай всі воскові;
Та най вони горя як день, так ніч,
Най я се придивью миленькому в очи:
Ци змарнів, ци ні, за мнов ходячи?»
Ой змарнів я, змарнів, тай шьє немного,
За тобою, Касько, Касько небого!

Всѣ родичи мужа радуются, когда онъ бьетъ жену.

266.

Там на горі,
В тесовім столі,

¹⁾ Уже тебѣ пора умереть.

Там голуб гуде,—
 Милий милу бье.
 А мила біжить,
 На ненька кричит
 «Встань, неньку, встань,
 Бити ня не дай»!
 Ненько встає,
 Нагайку дає:
 «Бий, зетю, бий,
 Зетю наш любий!
 Бий, научай
 На свій обичай»!
 Там на горі
 В тесовім столі,
 Там голуб гуде,—
 Милий милу бье.
 А мила біжить
 На мамку кричит:
 «Встань, мамко, встань,
 Бити ня не дай»!
 Мамка встає,
 Нагайку дає:
 «Бий, зетю, бий,
 Зетю наш любий!
 Бий, научай
 На свій обичай»!
 Там на горі
 В тесовім столі,
 Там голуб гуде,—
 Милий милу бье.
 А мила біжить
 На брата кричит:
 «Встань, брате, встань,
 Бити ня не дай!»

А брат встає,
 Нагайку дає:
 «Бий, зетю, бий,
 Зетю наш любий!
 Бий, научай
 На свій обпчай!»

Там на горі
 В тесовім столі,
 Там голуб гуде
 Милій милу бье.
 А мила біжить
 На сестру кричит:

«Встань, сестро, встань,
 Бити ня не дай»!
 А сестра встає,
 Нагайку дає:
 «Бий, зетю, бий,
 Зетю наш любий!
 Бий, научай
 На свій обпчай»!

Там на горі
 На тесовім столі,
 Там голуб гуде,—
 Милій милу бье.
 А мила біжить,
 На невістку кричит:
 «Встань, невістко, встань
 Бити ня не дай»!
 Невістка встає,
 Нагайку не дає.
 «Не бий, зетю, не бий,
 Зетю наш любий!
 Бо я в чужні:
 Як мій учує,
 То буде і мені».

Отношенія мушину къ своему роду.

Сынъ прогоняеть отца.

267.

Гей у морі рибка грає.
 А син тата прогоняє.
 «Не прогоняй мене, синку,
 Бо меш мати три пригоді:
 Перша буде пригодочка—
 Вігинит ти худобочка,
 Друга буде пригодочка—
 Згорит хата й коморочка.
 Трета буде пригодочка—
 Умре жінка й дитиночка!»
 Пійшло нене за ворота,
 Стулилося як спрота....
 — «Иди, нене, тай до мене,
 Стала ж ми се пригодочка—
 Вмерла жінка й дитиночка!»
 — «Возми, синку, піску в жменью,
 Розсій, синку, по каменяю;
 Тай коли тот пісок зійде,
 Тогди до тя ненько прийде!.....»
 Пішло нене блукаючи,
 За донечков шукаючи.

Холодный пріємъ сестры.

268.

В брата хата на помості,
 Йде сестра до брата в гості.
 Брат по хаті помагає,
 Тай в віконце позирає.
 «Ховай, жінко, хліб із стола,
 Иде до нас в гості сестра».

Сестра тото борзо вчула,
 Назад коні обернула:
 «Ой стій, брате, не лякайсе,
 С хлібом с сілев не ховайсе!
 Бо я сночи вечеряла,
 А сьогодні обідала:
 Я не йду обідати
 Але йду відвідати:
 Шоби твої діти знали,
 Шо лиш одну тітку мали!»

Отношенія женщины къ своему роду.

Тоска за родомъ.

269.

Гадав же ти, мій ненечку,
 Шо ня не згодуеш;
 Та дав есь ня у чужину,
 А тепер бануеш.
 Ой бануеш, мій ненечку,
 Тай меш банувати,—
 Було мене молоденьку
 В чужину не дати.
 А в чужині, мій ненечку,
 Тяжко пробувати:
 А ні брата, а ні сестри
 Суда не видати.
 А ні брата, ні сестриці,
 Лиш чужії чужиниці;
 А чужії чужиниці
 Вже не рідні тай сестриці.
 Тай пійду я тай у село,
 В село в середину,—

Тя чий же се зійду, зійду
 Я з своєв родинов?
 Та навкруг и того села
 Обійшла, обійшла;
 Таки я се з родом своїм
 Нігде не зійшла.

270.

Як я була у мамочки,
 Цвила як калина:
 Як я пішла від мамочки,
 Зіхла як белина.
 За доброго, мамко, мужа,—
 Та личко як ружа;
 За лихого, мамко, раба,
 За рік, за два-баба!

Мужъ не пускаетъ къ роднымъ.

271.

Гора за горою, жура за журою...
 Та далає ня мати за муж молодю:
 Та ні набуламсе, ні находиламсе,
 Лиш від свого роду та віддалиламсе.
 —Пусти мене, милий, по воду до броду,
 Та най відвідаю до свого роду».
 —«Не пустю тя, мила, по воду до броду
 Бо вповіш рдині всю свою пригоду».

Она шлетъ цвѣточекъ къ матери.

272.

Пусти мене, милий,
 В вишневий садочок,

Не буду я рвати
Твоїх ягідочок.
Лиш урву я квітку
З макового цвітку,
Та пустю на воду
До свого роду.
Пливи квітка, пливи,
Рівно з берегами.
Та припливеш, квітко,
Аж до мої мами.
Війде мати води брати,
Буде пізнавати:
Пливе квітка, пливе
Від мого дитяти:
Та що ж бо ти, квітко,
На воді зів'яла?
Відай моя донька
В недузї лежала!
Не лежала, мамко,
Ні день, ні години;
Лиш збила лиха доля
Без дар, без причини..
Та не кажи, квітко,
Що я тут бідую,
Але кажи, квітко,
Що я тут паную.
В мене панованье—
Тяженьке здиханье,
В мене роскошочки—
Дрібненькі сльозочки.
Ой я ёму вістелюю
Постель й а з паперю,
А він на ня гойтує
Нагайку з ременю.

Постіль моя біла
 З вітром полетіла,
 А нагайка ремінная,
 Кровцев завініла!

Межъ чужими и пѣсня не поется!

273.

Співала бих співаночку,
 Не змію, не бмію;
 Та чужая стороночка,—
 Не смію, не смію.
 Та чужая стороночка,
 Тай чужії люди:
 Та як не вдам співаночку,
 Сором мені буде.

Тяжело и представительницѣ рода, матери, въ разлукѣ съ дочерью.

274.

Чорна хмара в Полонині,
 Тяжко, мамо, й а в чужині!
 Та як тяжко камінь зняти,
 Так в чужині пробувати:
 Камінь, здоймеш, вітпочипеш,
 А в чужині марне згинеш.
 Ні братчика, ні сестрички,
 Ні жадної родиначки!..
 Ци всім людям, ци лиш мені,
 Та так тяжко й а в чужині?
 Кобих знала, шо лиш мені,
 Пішла би я в свої краї,
 В свої краї, в Полонинку,
 Чей бих найшла там родивку....

Шо родинка моя діє?
 Пшениченьку відай сіє,
 Та кукуль віберає,
 Свого роду віглядає:
 — «Кукулю, ти мій дрібненький,
 Роде ти мій дай рідненький!
 Вітколи ти віглядаю,
 Йкий великий жаль я маю?»
 — «Рідна мамко, не журисе,
 Тай у журбу не вдавайсе,
 Тай у журбу не вдавайсе,
 Твої доньки сподівайсе».
 — «Діти мої розлучені,
 Я у журу не вдаюсе;
 А як піду на Підгірьє,
 Від вітру валюсе».

Бракъ по принужденію.

Родители разрывають влюбленную пару.

275.

— «Ой ти дівчино
 Черлена кална!
 Та шо твоє біле личко
 Так борзо змінилось?»
 — «Ой як мому личку
 Тай ся не мінити,—
 Кого я любила,
 С тим мені не жити?»
 — «Ой ти дівчино,
 Ти очима блудеш;
 Сама ти не знаєш,
 Кого вірне любеш».
 — «Ой знаю я, знаю,
 Кого я кохаю;

Лишень я не знаю;
 С ким я жити маю». —
 «Ой ти дівчино,
 Тихий походочку!
 Дай мені се чути,
 Як йдеш по водочку.
 Не так по водочку,
 Як назад з водою:
 Мила мені бесідочка,
 Дівчино, з тобою».
 — «Ой я із тобою
 Нераз розмовяла, —
 Ніколиме тобі
 Правду не казала.
 Аж тогди я тобі
 Усю правду скажу,
 Коли мою білу руку
 Я є твоев завяжя».
 Ой на горі церква
 Єнсем принала,
 А у тій й а церкві
 Премусяний слюб брала.
 Зачали дівчині
 Рученьки визати,
 Зачала дівчина
 Правду вею казати:
 «Ой стою я, стою
 На твоім коверці....
 Не знає отец-мати,
 Як на моім серці:
 На моему серці
 Великая туга,
 Та через то мій, ненечку,
 Шо йду за нелюба».

Примусяний слюб.

276.

Коби не мороз, коби не мороз,
 Тай не зимна роса.
 Побіглаж би я, побіглаж би я
 До Тернополя боса.
 Й а в Тернополю, й а в Тернополю
 Біла церква стояла;
 А в ній дівчина, а в ній дівчина
 Премусяний слюб брала.
 —«Гей вповіж мені, гей вповіж мені,
 Ти премусяний слюбе,
 Ци гаразд тобі, ци гаразд тобі
 За нелюбом буде
 —«Я тобі вповім
 Ти премусяний слюбе:
 Ти го не любеш
 Він тебе бити буде!»
 —«Де будеш спати,
 Ти молодий паничу?»
 —«Я на траві, ти на росі,
 Ти молода дівчино!»
 —«Чим ми се вкрием,
 Ти молодий паничу?»
 —«Гей я мантою, а ти травою,
 Ти молода дівчино!»
 —«Чим ми се вмием,
 Ти молодий паничу?»
 —«Гей я водою, а ти слъзою,
 Ти молода дівчино!»
 —«Чим ми се втремо,
 Ти молодий паничу?»
 —«Гей я рушничком; а ти ванчучком,
 Ти молода дівчино!»

—«Шо будем ми їсти,
 Ти молодий паннчу?»
 —«Я білий колаць, ти ревне заплач,
 Ти молода дівчино!»

277.

Тече річка невеличка,
 Я ї перескочу,—
 Та дай же ня, моя мамко,
 За кого я схочу!
 Дала мене моя мамка,
 За кого хотіла;
 Зашуміла нагаечка
 Коло мого тіла.
 Нагаечка на криночку
 Не ме вакувати;
 Біле лице, чорні очі
 Не пізнає мати.

Соблазнившись богатствомъ старика, матъ видала за него
 дочь свою.

278.

Мамко мой старенькая,
 Мамко моя мила!
 Не дай мене за рудого,
 Бо я чорнобрива.
 У рудого волів много,
 В мене ні одного.—
 Буде, мамко, рудий бити,
 За віном гонити.
 Да прийшла я до ненечка:
 «Давай, неньку, воли,—
 Чіньяєсе лиха доля
 До мої голови».

Та дала ня моя мамка
 За високі гори,
 Та не дала більше нічо,
 Лишень одні бжьоли.
 Ті се бжьоли розлетіли,
 А я се лишила;
 Тепер же є ня, моя мамко,
 Без води втопила!
 Тай далас ня, моя мамко,
 Тай дала, тай дала,
 Та як тоту колопеньку
 В воду тай ушхала:
 Та як тоті колопеньці
 У болоті гнити,
 Та так мені за нелюбом
 На цім світі жити!»!

279.

Дала мене моя мамка
 За діда старого,
 Та казалася: «Шануй, синку,
 Так як молодого»!
 А я ёго, молоденька,
 Шанувати мушу...
 Ей Господи милосердний,
 Возми з діда душу!
 Возми з діда душу
 Та завіш на грушу:
 Буде вітер повівати,
 Буде душев холітати,—
 Буде старий памятати,
 Як молоду брати!

Прежній милый зоветъ...

280.

Вже се рута постелила,
 Віддаєсе моя мила.
 Та най вона віддаєсе,
 Хотя вона увиннїтєсе.
 Зроби, Боже, мою волю,
 Зроби милу юдовою.
 Най її нелюб не збиткує,
 Біле личко не цулує.
 Руту сію, чебрик сажу,
 Війди, мила, шое ти скажу:
 Війди, мила, зза комори,
 Там я є тобов поговорю;
 Війди, мила, до Дунаю,
 Там я є тобов погуляю....
 «Тай мала ти отца-мати,
 Та мала ти часе гуляти
 А тепер ти жона моя.—
 Як ти скажу, седи дома!»!

Мать прокляла долю дочки.

281.

—«Мамко моя стареньбая
 С чорними очима!
 Проклялас ми щастье й долю,
 Щем була дівчина».
 —«Та я тобі, моя дочко,
 Долю не вкленала;
 Лиш сме тобі раз сказала:
 Долі бес не мала»!
 —«На шо мені, моя мамко,
 Гіршої неволі:

Бувши таков молоденьков,
Та не маю долі».

Лихая доля.

282.

Стойїт гора камінная—
Каміню, лупайсе!
Побила ня лиха доля—
Світку, коротайсе!
Лиху долю ні продати
А ні промінати,
Лиш бї собі з лихов доле,
Світок коротати.
—«А піде ж ти, лиха доле,
Й а в вер утопїсе,
Та за мною молодою
Тай не волочїсе».
—«А піду я, лиха доля,
Й а в вер утопїюсе;
А ти приїдеш води брати,
Я тебе вхопїюсе.
А ти приїдеш води брати
Двома коновками,
А я тебе ухопїюсе
Обома руками».

283.

Сидїт соловїї на тополї
Та співає пісні долї:
—«Ой йшлас, доле, через море,—
Чомує, доле, не втонула?»
—«Коли мене море знає,—
Як я йду, воно спадає».

— «Та йшлає, доле, через ліси,—
 Чому тебе ліси не вбили»?
 — «Коли мене ліси знають,—
 Як я йду, вони полягають».
 — «Ой йшлає, доле, через поле,—
 Чому тебе звірь не ззіла»?
 — «Коли мене звірка знає,—
 Як я йду, вона втіває»!

Результаты брака по принужденію: а) паденіє женщины, или

284.

Та судома—самам дома,
 Ходіт, хлопці, д мені;
 Чоловіка нема дома,
 Меле муку в млині.
 Та як буду питлювати,
 Буде начувати;
 А як буде нараз, нараз,—
 Буде дома зараз...

б) Самоубійство. Душа утопившейся женщины прилетаетъ тревожить совѣсть матери.

285.

Мати дочку віддавала
 Тай напоминала:
 «Би ти в мене, дочко,
 Сім літ не бувала».
 Вона не терпіла,
 Й а в рік прилетіла,
 Перевинулає зазульков,
 В вишневий сад сіла.
 Як стала ковати,
 Як стала шьбетати,

Аж се взяли калинові
 Луги розлягати.
 Як стала ковати,
 Як стала шьєбетати.
 Аж се стала мамка
 В хаті пробужати:
 — «Як ти зазучечка,
 То йди в ліс ковати;
 А як моя дочка,
 То прошу до хати!»
 — «Як бих зазучечка,
 В лісі бих ковала...
 Ваша рідна дочка,
 Ви се здогадали».
 — «Ой ти, любя дочко,
 Та де твої очі?»
 — «Ой мої очі в мори пісок точе,
 Та най нелюб не лоточе».
 — «Ой ти любя дочко,
 Та де твої коси?»
 — «Ой мої коси в мори вода носе,
 Та най нелюб не кундосе».
 «Ой ти любя дочко,
 Та де твої ручки?»
 — «Ой мої ручки їдя в мори мьючки,
 Та най нелюб не зробляє».
 — «Ой ти мила дочко,
 Та де твої лица?»
 — «Ой то мої лица їет в мори плотица,
 Та най нелюб не цулує».
 — «Ой ти моя дочко,
 Та де твої ноги?»
 — «Ой то мої ноги їдя в мори логи,
 Та най нелюб не схожає».

Вдовство: а) вдовець.

Еще тѣло жены въ хатѣ, а мужъ уже прихорашивается, соби-
раясь вторично жениться.

см. пѣсню 162.

Дѣвушка не прочь вийти за вдовца, хотя онъ и не рівня ей.

см. пѣсни 114 и 115.

Послѣ смерти матери всѣ домашнія заботы ложатся на ея
дочь.

286.

Гей у моім городечку
Віросла Панталиха,—
Хто без мамки не буває,
Тот не знає лиха.

Не дивітся, люди добрі,
Шо я в личко біда;
Бо знаєте, люди добрі,
Йка без мамки біда.

Без мамки би пізно лягчи
Йа раненько встати...
Та можете, люди добрі,
По личку пізнати.

Вдовець рагоняєть дѣтей, женится и ведеть безпугную жизнь.

287.

Гей летіли журавлі
То великі, то малі;
Сіли собі край рілі
Заспівали: тра-ра-рі!

Ліпша ріля раная,
Та як тота пізная;
Бо на раній пшеница,
А на пізній куліца.

Ліпша ріля раная,
Та як тота пізная;
Бо на рані женці жнут,
А на пізній кавки пьют.

Ліпша жона первая,
Та як тота другая,
Бо я з першов діти мав,
А из другов розігнав.

Пішли діти до гробу:
«Ідіт, мамко, до дому;
Бо наш тато в коршмі пье,
Нас мачуха дома бье.

Тато з мачухов їет и пье,
А нас, мамко, голод бье:
Тато з мамов в подушках,
А ми, діти, на дошках.

Тато з мамов у хаті,
А ми, діти, в буряні»...
—«Ідіт, діти, до дому,
Бо я прийду потому».

Замужняя дочь не навѣщаеъ его.

288.

Я в ньька росла, від ньька пішла,
Вже ж тота доріжка терньем заросла;
Терньем заросла, листом запала,
Тай калдночков понадвисала.
Та як я схочу тай перескочу,
Та як я злетю, тай перелетю,

Тай сяду собі в ненька у саду,
 Та як закую, ввєє лист розвію,
 А як заплачу, ввєє лист замочу....
 Аж там мій ненько по саду ходе,
 Не рідну мамку за руку воде.
 —«Ей старий, старий, послухай мене:
 Шо в нашім саду за пташок куче?»
 —«Та то не пташок-то донька наша!...
 Колпе зазулька, йди в ліє ковати!
 Колпе донечка, прошу до хати!»!

б) Вдова.

Предсказаніє мужа счастливой женѣ.

289.

Ходила я всю днинку по рибку.—
 Збирала всю свою родинку,
 Закликала до куми на днинку,
 Тай ввішла я до крайної хати:
 Слава Богу, шо ввєє рід видати!
 Слава Богу, шо з родом зійдусе,
 Шо доброї горівочки напьюсе!
 Слава Богу, шо чоловік добрий,
 Шо він мене ні бьє, ні карає,
 Шо він мене всюди меже мир пускає!
 «Гуляй, мила, гуляй, чернобрива,
 Заків моя головка здорова;
 А як моя головка хібнесе,
 Тогда твое гуляньє менесе!
 Та як мої головки не буде,
 Обминут тебе, любко, люди»....

Смерть мужа.

290.

Ой на горі Іванина
 Коника сідлає,

На долині Василина
 Долі прилягає.
 — «Кудаж ти се вибираєш,
 Серце Іванно!
 — «Ой до міста на ярмарок,
 Серце Васирино!»
 — «На коли ж ти сподіватис,
 Серце Іванно?»
 — «Из четверга на п'ятницю,
 Серце Васирино!»
 Ой прийшов дай Іванина
 Порубаний дуже.
 — «Та деж тебе поховати,
 Серце Іванно?»
 — «У садочку на листочку,
 Серце Васирино!»
 — «Як за тобов голосити,
 Серце Іванно?»
 — «Оттак, оттак помаленьку,
 Серце Васирино».

Судьи обижаютъ вдову, нарушая ея права въ семьѣ.

291.

Ой вйду я на могилу,
 Подивьюсе у долину:
 А веі пани з війска идут,
 Мого пана коня ведут;
 Тай шьєж бо я не вдовочка,
 Мої діти не сироти,
 Мої двори не смутніі,
 Мої слуги не блудніі.
 Ой вйду я на могилу,
 Подивьюсе у долину:

А всі пани з війська идут,
 Мого пана зброю несут.
 Тай шьєж бо я не вдовочка,
 Мої діти не сироти,
 Мої двори не смутніі,
 Мої слуги не блудніі.

Ой вйду я на могилу,
 Подивьює у долину:
 А всі пани з війська идут,
 Мого пана голов несут;—
 Та тепер я аж вдовочка,
 Мої діти вже сироти,
 Мої двори вже смутніі,
 Мої слуги вже блудніі.

Тай зйшлиєсє судці,
 Тай стали судити,
 Шоби вдова наймитові
 Свому заплатила.

Гей вінесла вдова
 Полумисок злота:
 —«Гей дивітєсє, люди,
 Дивітєсє, панове,
 Ци вже платно буде
 Наймитові мому?»

—«Ой видиш ти, вдово,
 Видиш ти, небого,
 Шо не платно буде
 Наймитові твому».

Ей вівела вдова
 Воли половіі;
 —«Та дивітєсє, люди,
 Дивітєсє, панове,
 Ци вже платно буде
 Наймитові мому?»

— «Ой видиш ти, вдово,
 Видиш ти, небого,
 Шо не платно буде
 Наймитові твому?»

Ей вівела вдова
 Дівку як Вермінку;
 — «Та дівітсе, люди,
 Дівітсе, панове,
 Ци вже платно буде
 Наймитові мому?»

— «Ой видиш ти, вдово,
 Видиш ти, небого,
 Шо вже платно буде
 Наймитові твому!»

Трудовая жизнь молодой вдовы.

292.

По-над гай зелененький
 Брала вдова лен тоненький.
 Брала вона ёго, брала,
 Та до личка прикладала:
 «Личко мое румявеньке,
 Кому же ти подібненьке?
 Ци не тому козакові,
 Шо му шабля при бокові?
 Ци не тому панпчеві,
 Шо му фустка у кешені?
 Ци не тому мужикові,
 Шо му оре плужок в полі?

Ее обвиняють въ смерти мужа.

293.

По-під гай зелененький
 Брала вдова лен тоненький.

Брала, брала, тай плакала
 Сама к собі промовляла:
 — «Ой коби я мужа мала,
 Я би ёго шанувала,
 Горіхами гудувала,
 Медом-вином наповала».
 — «Та вже, вдово, мужає мала,
 Чому жєє не шанувала?
 Шафраном гєє годувала,
 А поленом наповала!»!

Избранный сердцемъ не хочеть и знаться съ нею.

294.

Пішла вдова, пішла вдова
 Косарі наймати;
 Ніхто не хоче, ніхто не хоче
 Бідную вдову знати.
 Наймила ж вона, наймила ж вона
 Двадцять и чотире,
 Шоби екосили, шоби екосили
 Гори и долини.
 Косарі кося, косарі кося,
 Вітрец повіває,
 Шовкова трава, шовкова трава
 На коси полягає.
 Молодий козак, молодий козак
 Коником віграває.
 — «Ой годи, годи тобі, козаче,
 Коником вігравати,
 Прошу зо мною, тай молодю
 Вечерю вечеряти!»!
 — «Вечеряй сама, вечеряй сама,
 Вечеряй здорова!»!

Віпала мені, віпала мені
На Вкраїну дорога»!

295.

Зажурила се вдова
Молодая ¹⁾,
Шо не кошениа
Діброва зелена.
Тай пішла вдова
Косарики наймати;
Ніхто не хоче
Бідну вдову знати.
Наймгла ж вона
Та двадцїт чотире,
Шоби скопили
Всі гори тай долини.
Косарі кося,
Тай вітрец повіває;
Шовкова трава
На коси полягає.
—«Тай годі, годі
Сивим коником грати:
Прошу до мене, до моего дому
Вечерю вечеряти».
—«Вечеря мила,
Тай будь мені здорова!
Віпала мені
На Вкраїну дорога».
—«Тобі дорога—
Мені гостинец битий....
Верни се, милий,
Будемо добре жити»!

¹⁾ Каждая короткая строка при пѣвѣи повторяется.

Сердце вдовы очерствѣло.

296.

Пішла туга за тугою,
 Милый пішов за другою:
 Та як пішов за дівкою.
 Найсе уще горівкою;
 А як пішов за вдовою.
 Най наложе головою!
 Бо в дівчини таке серце,
 Як у літі сонце:
 Хотя воно хмурненьке,
 Коли веселеньке;
 А у вдови таке серце,
 Як у зимі сонце:
 Хотя воно гріє—
 Зимний вітер віє!

Только гілтаїв интересують вечерниці въ ея домѣ.

297.

Котилисе вози з гори
 Поломилисє спиці,—
 Питалисє два гілтаї:
 —«Де тут вечерниці?»
 Ой там, ой там в одовиці
 Славні вечерниці:
 Штире коні на припоні,
 Чари на полиці».

Дочь вдовы убѣгаетъ съ козаками.

см. пѣсню 105.

Свирѣпая расправа сыновей вдовы съ похитителемъ ихъ сестры!

298.

Пішла вдова до світлиці:
 Нема доньки одилиці?

Пішла вдова до комори,
 Побудила сини свої:
 «А вставайте, сини мої,
 То вгоняйте сестру свою».
 Вздогнали в Станіславі,—
 Сидит сестра в жовтій лаві.
 —«Тай день добрий, сестро наша,
 Деє поділа зетья Яса?»
 —«Оттам, оттам за столами;
 Пье, гуляє с козаками».
 —«Тай день добрий, зетью Ясю,
 Тай деєь подів сестру нашу?...»
 Втяли ему праву руку:
 «Оце, Ясю, за науку!»
 Втяли ему праву ногу:
 «Оце, Ясю, за дорогу!»
 Стяли ему головочку:
 «Ходім, сестро, до домочку!»

Дочь вдовы выходитъ замужь противъ воли матери.

299.

Гой у моім городочку
 Вісока тополя,—
 Де се двоє вірно любья,
 Велика неволя.
 —«Позволь мені, мати,
 Керницю копати:
 Та чи й прийде моя мила
 Води набирати!»
 Идуть дівки, идут,
 Води набирают;
 Лишень мою миленькую
 Нігде не пускают.

— «Позволь мені, мати,
Церкву збудувати:
Да чи й прийде моя мила
Богу хвалу дати?»

Идут дівки, идут,
Богу хвалу дают;
Лишень мою миленькую
Нігде не пускают.

— «Позволь мені, мати,
Коршму збудувати;
Та чи прийде моя мила
До коршми гуляти?»

Идут дівки, идут
Й а в коршмі гуляють;
Лишень мою миленькую
Нігде не пускают.

— «Позволь мені, мати,
На лаві лежати:
Та чий прийде моя мила
Тіло вітвідати?»

Идут дівки, идут,
Тіло вітвідають;
Лишень мою миленькую
Нігде не пускают.

Лежит він, лежить
Аж головку зносить,
А ёго миленька
У мамки се просит:

— «Пустиж мене, мамко,
Я не забавлюся,
Лишень тіло вітвідаю,
Назад завернуся».

— «Не йди, сінку, не йди
Бо будеш плакати;

Буде твоя робочка

Та дома стояти....

Иди, синку, иди,

Тепер тобі вірю:

Стоят уже коругви

На ёго подвірю».

Прийшли усі дівки,

Й а в порозі стали;

А ёго миленька

До серденька впала:

«Устань, милий, устань,

Будеш говорити;

Та як смесе, тай любили,

Будем се любити»!

Устав милий, устав,

Имив її за шию:

Переблагослови, Боже,

Тай отец, тай мати;

Бо иде вдовина дочка

До сльобу ставати.

Та як йшли до церкви

Музиканти грали;

А як ввійшли в церкву,

Дружечки співали;

А її бідну мамку

Водов відливали:

«Тай коби я була знала,

Тай свою бідочку;

Я би брала не пустила

Свою рідну дочку».

Сынъ вдовы—безпутный волокита и соблазнитель дѣвушекъ.

см. пѣсни 99, 100 и 101.

Вдова отравляєть невісту.

300.

Гей мала вдова одного сина,
 Та дала его до Єрусалиму.
 Чикає его рочок,
 Ци иде синочок;
 Чикає и другий,
 Иде син любий.
 Ой иде, иде,
 Тай невістку веде.
 Віходе мати з нової хати,
 Та взяла собі діти витати;
 Сина витає медом и пивом,
 А невістку отрутинов.
 Але син взяв пива не пив,
 Знизенька се вклонив,
 Под коня вілив.
 «Зналас нас, мати,
 Чим чаровати;
 Знайже нас, мати,
 И вкунци сховати!»
 Сина сховала меже окнами,
 А невісточку за воротами.
 Поклала сину
 Явір зелений,
 А невісточці
 Дві бересточі.
 Росте явір, розростаєсе,
 До купи гильем зростаєсе;
 Віходе мати
 З нової хати:
 «Діти се любили,
 А я розлучила!»

Вдова околдовала невістку; родной сынъ проклинаеть вдову.

301.

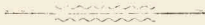
Оженила вдова молодого сина.
 Молоду невістку борзо не любила,
 Тай післала сина й а в довгу дорогу.
 Невістку післала й а в поле до лену:
 «Як добереш лену, то иди до дому;
 А як не добереш, то не йди до дому».
 Брала вона, брала, лену не дібрала;
 Та на своїм полі тополею стала.
 Тай прийшов син, прийшов з довгої дороги,
 Та упав своїй мамці на біленьки ноги:
 —«Тай мамко, мамко! вільвосме ходив,
 Нігде не находив
 Такої тополі, як на нашім полі!»
 —«Ой озми ж ти, синку, остреньку сокирку,
 Та зрубай тополо, що на нашім полі».
 Тай цюкнув я раз, вона се зігнула;
 Тай цюкнув я другий, вона промовила:
 «Не рубай ня, милий, бо я твоя мила».
 «Бодай же ти, мамко, в сирій землі гнила:
 Казалас рубати, а то моя мила!»

Вдова топить дѣтей. Вдова и ея дѣти—кровосмѣсители.

302.

По-над Дунай глибокий
 Віріє дерев високий!
 А з-під того дєрена
 Війшла вдова молода:
 Три синочки зродила,
 Тай на Дунай пустила....
 «Гой ви, білі береги,
 Прийміт мої три сини!»

А ти, жовтий пісочок,
Годуй моїх діточок!»
Війшла вдова до Дунаю
Води начарати;
Зачав д неї корабін
Скоро приплевати:
—«За одного дочку шлю,
За другого сама йду!»
—«Ти, удово молода,
Дурна твоя голова.
Розгадай лиш собі,
Шоє лишила в цій воді?...»
Тепер такий світ настав,
Шо син з мамков се пібрав!
Тепер така година:
Сестра з братом—дружина!

ОТДѢЛЪ IV.

ПѢСНИ ЭКОНОМИЧЕСКІЯ И СОСЛОВНЫЯ.

Чумакъ.

Смерть чумака.

303.

Тай пішов джюмак
У ліс по древа;
Воли ж му се розболіли,
Сам джюмак заслаб.
Тай заслаб, заслаб,
И тяжко лежит;
Ніхто го се не питає,
Шо ёго болит.
Тай прийшов д нему
Его товариш:
— «Ей братчику, джюмашеньку,
Шо ти тут робеш»?
— «Гей вдерьте, вдерьте
Й а в голосний дзвін;
Най учує, най се зійде
Ввєє джюмаків рід».

Тай прийшла д нему
 Єго рідна мати:
 «Ей синку мій, джюмашеньку,
 Тут меш умерати!»

Тай прийшов д нему
 Єго рідний отец:
 «Ей синку мій, джюмашеньку,
 Тут тобі конец!»

Тай прийшла д нему
 Єго рідна сестра:
 «Ей братчику, джюмашеньку,
 Деж ти смерть найшла?»

Тай прийшов д нему
 Єго рідний брат:
 — «Ей братчику, джюмашеньку,
 Я сему не рад!»

— «Гей скажу, брате,
 Штире воли дати:
 Ратуй брате, ратуй, брате,
 Не дай погібати!»

— «Тай рад би я, рад
 Штире воли взяти;
 Лиш не маю тої моци—
 Тебе ратувати».

Гей вдерьте, вдерьте
 В голосний дзвін!
 Вікопали, вісипали
 Джюмакові гріб.

Овчарь.

Быть овчаря.

304.

Пасу вівці по-під гірці.—
 Толока згоріла;

Навергаю по-під село,
 Чий би любка взріла.
 Ой овечки біленькії,
 Хорохий бутюю!
 Хто вас буде віпасати,
 Як я се оженю?
 Тай буде вас віпасати
 Молодий молодец:
 В правій руці сопівочка,
 В лівій топорец....
 Вівці мої біленькії
 Тай пас би я вас, пас;
 А як прийде неділочка,
 Відупив би я вас!
 Та як прийде неділочка,—
 Тай зелені сята,—
 Відупив би я вас,
 Тай ваші ягнята.

Воровство межъ овчарями.

305.

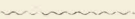
Ей підемо, пане брате,
 На тоті Підгірці:
 Та там будем, пане брате,
 Пасти білі вівці.
 Нема мої крутоніжки.
 Твої пентоніжки;
 Вже не маю, пане брате,
 Ні на шьо надіжки:
 Відай тото, пане брате,
 Наш побратим забрав,—
 Туші жидам тай попродав,
 Шкіри в кожух наклав.
 Ей кожущок ярчуковий,
 Клиньє й а з одної,

Перегінка кучерява,—
Бегме, брате, з мої!»!

Казнь вора.

306.

—«Гей вівчарю, золотарю!
Покинь вівці пасти».
—«Не покину, хоть загину,—
Навчивемесе красти:
Украв же я два барани,
А третю ягницу;
Та сказали будувати
Нову шебенциу....
Покушаю я юшечки,
А юшечка смашна!
Подивьюсе у віконце:
Шебеничка страшна!

ОТДѢЛЪ V.

ПѢСНИ ПОЛИТИЧЕСКІЯ.

Татаре и Турки.

Сторожевой козакъ.

307.

Гей мій милий в тузі
Пасе коня в лузі.
Віпас трави пів долини,
Віпив води пів Дунаю;
Вівів ёго на стежечку,
Сам се склонив на межечку
Прийшла к нему его мила,
Взяла ёго пробудила;
Та влामीла си квіточку—
Из калини галузочку.
Та вдарила ёго дай по личку.
—«Відай, мила, мене любиш,
Шо ти, мила, мене будиш?»
—«Як бих тебе не любила.
То бих тебе не будила...
Гей встань, милий, татаре йдут;
Ти молодий—тебе озмут.
Коня озмут—другий буде,
Тебе озмут—вже не буде».

Турецкіє набѣги

308.

Й а в неділю по раненьку
 Козак женці избирає,
 Як дівочки й парубочки;
 Повів же їх на ланочки:
 «Тай жніт, женці уженайтес,
 Назад себе обзирайтес;
 Бо я йду за сніданьем,
 Та за ранним обіданьем».
 Ой жнут женці, вженаютес,
 Назад себе обзираютес:
 Ні козака, ні сніданья,
 Ні ранного обіданья.
 Та йдут Турки: «галѣм! галѣм!»
 И козака с собов взяли,
 Білі ручки й а звязані,
 Чорні очі заплакані:
 «Лани мої уродливі,
 Женці мої несчастливі!»

309.

Впала роса коло проса,
 Коло біленького,—
 Взяли турки двох парубків
 Й мого мленького.
 Впала роса коло проса,
 Коло зеленого,—
 Взяли турки двох парубків
 Й мого молодого.

310.

Чому, кури, не пієте?
 Ци ви, люди, не чуєте?

Турки село зрабували,
 Дві сестрици рідні взяли;
 Самі шли коненкою,
 Їх повели терненкою.
 А терненка в ніжки коле,
 Кровця сліди заливає.
 Кровця сліди заливає,
 Чорний ворон надлітає—
 Тоту кровцю випиває.
 Сестра к сестрі промовляє:
 «Проси, сестро, в Турка ножа,
 Косу-росу відтинати
 Та на Дунай закидати.
 Прийде мати води брати,
 Буде коси пізнавати.
 Буде коси пізнавати,
 Будут коси промовляти:
 Гей, мамочко, дай рідненька,
 Перекажи тай до ненька,
 Найсе ненько не турбує.
 Най нам сукні не гантує:
 Бо ми сукні повтрачали
 Під явором зелененьким
 Й а с турчином молоденьким».—

Теща въ плѣну у зятя.

311.

Пішов турок й а в побіги,
 Та забіг собі дівчу.
 Та привів її до домочку:
 —«Чи будеш ми за жоночку?»
 —«Ой буду, мій миленький, буду:
 Покарай ня, милий Боже,

Коли ти забуду!»
 Пішов турок в побіги,
 Та забіг собі бабу,
 Та веде її тернинками,
 Та білими ножечками:
 Та веде до домочку.
 Ой віходе з хати та турчиня:
 «Нашос мені бабу привів?
 Чомус ії там дні не взяв?
 Сляй бабу в кони фоста,
 Та пускай ії в чисте поле».
 Прислухавсе вірний слуга:
 «Тай не треба бабу
 Конім в фоста тай сляти,
 Треба бабі три роботі дати:
 Ручечками кужів прясти,
 Очечками стадо пасти,
 Ножечками дитьє колисати».
 Баба ручечками кужів пряде,
 Очечками стадо пасе,
 Ножечками дитьє колише.
 «Гайгю, люлю, тай турчетко!
 Тай ти мені уночетко!»
 Прислухавсе вірний слуга:
 «Та та баба дитьє каине!»
 Прийшла к бабі тай турчиня,
 Та вдарила бабу в праве личко.
 —«Сім сме вас, епнку, мала.
 В праве личко не вбивала!...»
 —«Почому ти мене, мати, тай пізнала?»
 —«Гой в неділю зільес брала,
 Тай есь зілья не набрала,
 Лишень палціє порубала!...»
 —«Гей ци хочеш, мати, панувати,
 Ци хочеш йти в свої браї вмерати?»

—«Не хочу я панувати,
Хочу ити в свої краї вмерати!»
«Впрягайте, слуги, коні в віз,
Та беріт срібла злата,
Та беріт ви маму на віз,
Та в їх краї вітвезіт!»

Русскіе.

Походъ русскихъ въ Турцію.

312.

—«Вітки, Иване»?
—«Зза Дунаю»!
—«Шо там чути
В вашім краю»?
Идут Турки
На три шнурки,
А татаре
На чотире,
А Москалі гору вкрили—
Шоби Турка изгубити...
Ой піду я на могилу,
Подивюсе у долину.
А в долині Турок грає,
А мій коник перед воде.
На конику збѣор турецкий,
На нім сидит син крулевский;
В правій руці мечь тримає,
А з лівої кровъ се лее.
Над тов кровцев ворон краче,
Над жовняром мати плаче.
«Не плачь, мати, тай не тужи,—
Порубали, бай не дуже:

Лиш головку на чотири,
 А серденько на шестеро;
 Біле тіло на мак дрібний,
 Дрібні палці на кавалці,
 Білі ручки на сім штучків....
 Шукай, мамка, лікарчика —
 Молодого мулярчика.
 Най му хатку избудує,
 Тай без вікон, тай без дверей,—
 Щоби вітер не завіяв,
 Щоби сонце не загірло.
 Озми, мати, піску в жменью,
 Тай розкидай по каменю;
 Поливай же го слозами;
 Перед ясними звіздами:
 Як тот пісок, мати, зійде,
 Тогди твій син з війська прийде!..
 Як не зійшов, так не зійде:
 Як не прийшов, так не прийде!...

Русській царь выручаетъ изъ бѣды австрійскаго царя (1848 г.).

313.

Недалеко наш цар сидит—
 Лиш у першім крижу;
 Носит наш цар на голові
 Великую грижу;
 Є шо їсти, є шо пити—
 Не приймає трунок!...
 Пише наш цар до москаля:
 «Стань ми на ратунок»!
 А він ёму вітписує:
 «Ой піду, тай піду!
 Нічо мені Венґра бити
 З ранку до обіду».

Ой повіяв буйний вітер
 И а з гору, й а з гору,—
 Та так вібив москаль Венґра,
 Як ціном солому.

Крѣпостная зависимость.

Тяжесть барщини.

314.

Й а в неділю дівка, а в будни дитина...
 Та як вийшла на панчину, пропала ми днина.
 Били пани, били пани, били атамани:
 Та лиш сонце до полудня, до дому нагнали.
 Та прийшла я до домочубу, тай плачу, тай плачу:
 «Війди, неньку! війди, мамко! най днину не трачу.
 Через тоті пани, пани, через ті урядки,
 Прийде мисе завішити ногами до градки».

Военная повинность легче барщини.

315.

Куда були дуги—туги,
 Тепер корнадочки,—
 Котре були малі хлопці,
 Тепер парубочки.
 Котре були парубочки,
 Забрали в вібранці;
 Лишилисе малі хлопці
 Розводити данці.
 Заберітсе, малі хлопці,
 Долів из шаблями,
 Най вернутея парубочки
 С тої мандрівочки.

Зобралисе парубочки,
 Лиш се видко їм шапочки.
 Запражила шенкаречка
 З медом горівочку,
 Сама її запражила,
 Сама ме ї пити:
 «Не вернемсе в Берегмітку
 Панчину робити!»

Отъ пановъ бѣгутъ въ разбой.

316.

Ой тужу я, тужу,
 Бо в лихого пана служу;
 Та шьє буду я тужити,
 Бо шьє мало рік служити.
 Посилає під ліс темний на могилу,
 На могилу на вартину.
 Сидит павун на могилі,
 Спустив пір'є по долині.
 Я то пір'є позбираю,
 Дай ми, Боже, шо гадаю.
 Я гадаю мандрувати,—
 Жаль ми роду покидати;
 Не так роду, як мамочка:
 Гудувала з дитиночки;
 Гудувала, деліяла,
 Потіхи се надіяла.
 —«Хоть мене делій, не делій,
 Потіхи се з ня не надій!
 Бо як умру, гниєти буду;
 А як зростью, в розбій пійду;
 Буду бити, розбивати,
 Чужу працю проливати....»

—«Чужа праця—не водица.
Проливати не гадітсе».

Чтобъ избавиться отъ барщини, покидають родину—съ проклятіемъ.

317.

Суда, туда уличками,
Моя хата крайна,—
Мене хлопці зачіпають,
Бом, нівроку, файна,
Мене хлопці підмовляють,
Аж на Волошьину,
Та шоби я не робила
В цім селі панчину.

318.

Ей ви гори мої, гори,
Бувайте здорові!
Та най у вас пробувають
Кавки та ворони!

Раздраженіе народа достигаєть крайнихъ предѣловъ.

319.

Крейсамт з панами тримає,
За нашу біду не знає;
Упомнися—не поможе...
Терпливости додай, Боже!
Цісареві дай рекрути,
И податки річні збути;
Бо як не даси, не постають:
Вевці, воли забирають.

И пош з нас шкіру дерут,
 За похорон гроші берут:
 Уродитсе, тра платити....
 Уже нема вітки жити!

Пан нас каже вігоняти,
 А окоман каже: «бати!»
 А як вийдеш на панчину:
 «Роби, роби, сикни сину!»

Лиш орендарь нам статкуе,
 Бо горівки поборгуе;
 Як в неділю, так и в свято
 Сидит в коршмі син и тато.

Про тото ми хрестіане,
 Бо на нас нема догани;
 Хоть до коршмиє позбігаем,
 Все на Бога погадаем.

А ви, хлопці любі, милі,
 Хапайтеся до сокири!
 Остріт коси, остріт вила,
 Аж так пукне панска жила!!

Народное представительство въ рейхсратъ и уничтоженіе крѣ-
 постной зависимости.

320.

Впала, брате, карта
 В село до Рознова ¹⁾.
 «Кладіт собі депутата,
 Люди, розумного».
 Вони тоту карту взели
 До двора читати,
 А їм сказав пан мандатор ²⁾
 Громаду зівзати.

¹⁾ Село въ юго-восточной Галиччинѣ. ²⁾ Прежніе повѣренные помѣщи-
 ковѣ въ Буковинѣ и Галиччинѣ.

В'ни зізвали вісім людей,
 Девятого в'їта;
 Сих післали тай до Кутів,
 Там до супровіту.
 Прийшли вони тай до Кутів
 Та взяли казати;
 Віходе пан староста,
 Леси взяв метати.
 Взяли тоті леси
 На Рижку впадати,
 А Рижка збиватисе....
 Він взяв говорити:
 —«Далеко дорожечка
 До Відні ходити:
 Я чоловік одинокий
 Нікому робити».
 —«Гей, Иванку! маеш жінку
 Тай годного тества,
 Не даст, Иванку, твої праці
 В царинці пропасти».
 Розіслав же Иван Рижка
 Кгедло ¹⁾ по всім селі;
 А то зішлосе робітників,
 Як звідів на небі.
 «Коли не знаш, Иван Рижка,
 До Відні дороги;
 Туда буде ити Коблиця ²⁾
 Через Путилови». ³⁾
 Зійшовсе Рижка з Коблицев,
 Взяли дорожити;
 —«Шо будем ми, Коблице,
 В Відні говорити?

¹⁾ Повел'їніе. ²⁾ Буковинській посоль вь Зейхерагь во время уничтоженія барщини 1848 г. ³⁾ Мьсгечко вь Буковинь.

Шо будем ми, Кобилице,
 В Відні тай гадати»?
 —«То треба би перед царем
 Правду всю сказати».
 Як прийшли вони до Відпі
 Та взяли казати;
 А віходе пан монарха,
 Письмо взяв читати.
 Віходе пан монарха,
 Письмо взяв читати.
 «Кажіт, люди, правду вірну.
 Бо мете прицягати».
 Віт коли Иван Рпжка
 Прицяг перед царем;
 Віт тогди за панчину
 Хрести се наклали.
 Хрести се наклали,
 Чуги попали;
 Котрі пани бідні були
 То се засмутили.

Признательность народа царю-освободителю.

321.

Ой ковала зазулечка,
 Ковала, ковала,
 Як панчина з Буковини
 Втікала, втікала.
 Та як вона утікала,
 Аж гори здвиглисе;
 За нев пани й а в погоню:
 —«Панчино, вернїсе»!
 —«Було людей тай не бити,
 Та не батувати;

Було людім тай по ланах
 Снопи не рубати».
 — «Ми не вмієм тай косити,
 Наші жінки жати;
 Буде наша пшениченька
 В полі зимовати!..»
 Та дай, Боже, здоровьечко
 Нашому цареві,
 Шо він зробив полегшіньє
 Своему краєві.
 Та дай, Боже, здоровьечко
 И нашій царівні,
 Шо вона так же так зробила,
 Шом віт панчини вілні!
 Та дай, Боже, здоровьечко
 И царевим дітім:
 Нема нам уже панчини,
 Нема й нашим дітім!
 Та дай, Боже, здоровьечко
 Й царевому роду:
 Нема нам уже панчини,
 Нема и худобі!
 Ой ковала зозулечка
 На дулі, на дулі,—
 Поки світа тай сонечка,
 Панчини не буде!
 Бо панчину заклинали
 Тай и закопали,
 И капрالی и духовні
 Печатку поклали!

322.

Просіт Бога, молодці,
 Тай коло каплиці,

Шо нам цісарь подарував
 Тяжкі работиці.
 Моліт Бога, молодиці,
 Тай коло фігури,
 Шо нам цісарь подарував
 Мітки та п кури!

Воинская повинность.

Рекрута прощаються съ родными и съ родиною.

323.

Ой у лузі, в лузі,
 У зеленім гаю,
 Сивая зазультга
 Жалібно ковала;
 Бо мати сина
 В військо віряжала.
 Як віпроважала
 Тай відвінувала,
 В далекі країни
 Вже го віряжала.
 — «Ой на тобі, синку,
 Коня вороного, —
 Памятай же, синку,
 Отца дай старого.
 Ой на тобі, синку,
 На коня сіделце, —
 Не забувай, синку,
 На то миле серце».
 — «Бувайте здорові,
 Кедрові пороги,
 Куди проложали
 Мої білі ноги!

Кажут вас покидати
 Кажут пресягати;
 За дім, за родину
 Кажут забувати.
 Ой били тай били,
 Били тарабани,
 Тай надбїхали
 Пани капітани
 Тай взяли, взяли
 Вітцівського сина;
 А за ним за ним
 Отец мати плаче,
 Скоро лиш на свого
 Сина мило баче,—
 —«Ой ви, пани, пани,
 Та ви капітани!
 Де ви наших синів
 Тепер поведете?»
 —«Поведемо їх всіх
 Й а в чистое поле,
 Загатемо ними
 Глібове море,
 Та будем їх мясом
 Звір'є годувати,
 Та будем їх кров'єв
 Птахи панувати».
 Ой били та били
 Били тарабани,
 Тай надбїхали
 Пани капітани.
 Тай узяли, взяли
 Вдовиного сина,
 А за ним за ним
 Бідна вдова плаче:

—«Ой ви, пани, пани
 Тай ви капітани,
 Ой деж ви тай наших
 Синів поведете?»
 —«Поведемо ваших синів,
 В чужий край стоять!
 В чужий край стоять
 С Турком воювати.
 А пси ті турецькі
 Будут їх поїдати,
 Нишійти, вігубяти,
 В море загоняти!...»

Только вдовиному сьну походъ не страшень.

324.

Гей у лісі край дороги
 Зацвіла калшна.
 Породила бідна вдова
 Хорошого сина.
 Олілає му мати
 Счестье й долю дати...
 Уже его записали
 За жовніра взяти.
 Розвивайсе, сухий дубе,
 Завтра мороз буде.
 Я морозу не боюсе,
 В тот раз розвиюсе:
 Я походу не боюсе
 В тот раз віберусе.
 Розвивайсе, сухий дубе,
 На чотири листи;
 Кохав же я дві дівчині,
 Не мав я корести!

Одну кохав на Подолью,
 Другу на Вкраїні:
 Роздвоїли мое серце
 На дві половини

Весь цвѣтъ сельской молодежи взятъ въ солдаты.

325.

Бодай тоті Бережани
 Вода примулила,
 Та не одна мамка плаче:
 «Нема мого сина»!
 Та не одна мамка плаче,
 Та не одна туже:
 «Дес мій синок молоденький
 Цісареві служе....
 Служи, служи, мій синочку,
 Будем мати ласку:
 Через плечі білий ремінь
 А на чолі бляжку».
 Плачут мами за синами
 Молодиці за мужами,
 А молоді дівчатовька
 За кавальєрями.
 «Та що було любе, миле,
 Поплило з водою:
 А що було гидке бридке,
 Говорит зо мною».

Плачь за взятими въ солдаты—матери, отца, сестеръ и товарищей.

326.

Гей на горі жито, жито
 Вісоко піджато,—

Плаче, плаче рідна мати,
 Шо її сина взято.
 Не плач, не плач! лиш дивись,
 Вітки сонце сходе:
 Вітти твій синочок
 До тя в гості приходе.

327.

Гей на горі жито, жито,
 Тай високо жато,—
 Плаче, плаче Іваниха,
 Шо її сина взято.
 Іде Іван дорогою,
 Сірі воли гоне;
 А до него Григорійко
 З рекгменту говоре.....
 —«Григорійку, Григорійку,
 Де твоя невістка?»
 —Через плечі білий ремінь
 Та утята кіска!»
 —«Григорійку, Григорійку,
 Де ви слюбок брали?»
 —«У Чернівцех в славнім домі—
 Там ми прицягали....»
 Ой вістрівув Григорійко
 З нової рушниці,
 Тай учули, заплакали
 Дві рідні сестриці.
 —«Коби же знала, вітки,
 Тебе візирати,
 Я би слідки промітала
 Аж до своєї хати;
 Я би слідки промітала,
 Столи застеляла

Їсти бих варила,
Та за гості приймала!»

328.

Гей у горах сніги впали,
Потоки прибули,
Та вже наших дай братчиків
В черевечки вбули.
В черевички дай їх вбули,
А в барвочку вбрани,
Клали ремінь через плечі
На коня сажали.

Новобранцы предъ цисаремъ.

329.

Вітер віє, вітер віє
Лішьїнов колише;
Сидит цісарь на стільчику,
Вібранчиків пише.
—«Та на що нас, цісарюку,
Вербуєш, вербуєш?
В магазинах хліба нема,
Чім нас погодуєш?!»
—«Буду я вас годувати
Ячмінков половов,
Та буду я вас гонити
Цісарєков дорогов».

Земледѣльцы и солдатчина.

330.

Гей дітіли кавушки
По-над Чорне Море,—

Тай не один жовнір плаче
 В цісаря в неволі.
 Та не один жовнір плаче,
 Тай не один туже,
 Шо він бідний цісареві
 За-дармо так служе.
 —«Тай вийдіт ви, новобранці,
 Перед нові брами!
 Станьте разом всі ногами
 Докупи плечами!
 Поглипуйте на цісаря
 Чорними очима».
 —«Гей ви, старі новобранці,
 Беріт нас на руки,
 Не бийте нас, не карайте,—
 Навчіт нас науки;
 Бо нашіі руки
 Цего не робили,
 Лиш сіяли та орали,—
 За плугом ходили...»
 Бояласе моя мамка,
 Шо ня не згудує;
 Та дала ня до цісаря
 А тепер банує.
 Гей в цісаря тяжка служба,
 А мала заплата:
 Не одному жовнірові
 Головочка стята.
 Головочка стята, стята.
 Толуб похиливсе:
 Тай дивітсе, новобранці.
 Як и засмутивсе!
 Тай заплачеш, моя мамко,
 Заплачеш, заплачеш,

Та як мене на цісарскім
 Конику зобачеш.
 Та заплачеш, моя мамко,
 Дрібними слозами,
 Та як мене тай зобачеш
 Меже гусарями!

Загадка: хто жиє без дружини й без родини?

331.

Ой там, ой там під вільхою,
 Сидит Маин й а з дівкою.
 —«Дівко моя, малолітна,
 Збавилас ня зіми—літа!
 Відгадай мі шість загадок:
 Відгадаеш-моя будеш,
 Не вгадаеш—дурна будеш:
 Тай шо росте без коріня?
 Шо се вьє укрут дерева?
 Та шо біжыт без нагону?
 Шо то світе—ясна зоря?
 Шо то горит без жарини?
 Хтож то жиє без дружини,
 В чужім краю без родини?»
 —«Дурний Маю не помало,
 Ти лиш згадав—я вже знаю:
 Земля росте без корінья,
 А хміль вьесе вкруг дерева,
 Вода біжыт без нагону,
 Місяц світит—ясна зоря,
 Срібло горит без жарини,
 Жовнір жиє без дружини—
 В чужім краю без родини!»!

Солдатъ передаєть поклонъ своей милой.

332.

Гей на горі, гей на горі
 Горох покотивсе,—
 До дівчини на Україну
 Жовнір поклонивсе.
 Поклонивсе молоденький
 З коня вороного,
 Вона ёму шереночку
 З шовку дай самого.

Онъ їдетъ изъ похода кь милой.

333.

Ишов жовняр з войны
 На сивенькім коню:
 «Гой ти, коню сивий,
 Будь же ми жичливий!
 Занеси ня, коню сивий,
 До мої дівчини...
 Перед воротами
 Ударь копитами,
 Війде дівчиночка
 С чорними бровами...
 Гей в городі сіно
 Нпзенько присіло,—
 Відай мое закоханье
 До вечері сіло;
 Та як воно сіло,
 Най здорове буде:
 Вона файца любка
 За ня не забуде».

Одинъ ночлегъ у нея—и опять походить.

334.

Ходит, блудит козак по долині,
 Приблудивсе к молодій дівчині
 «Ти, дівчино, переночуй мене,—
 Мій кінь тобі стаїні не заляже,
 Ясна зброя клинки не поламає,
 Молод хлопоц білу постель не заляжу;—
 Аби мене збудила так раненько,
 Щоби не видненько,
 Щоби кури шьє не піли.
 А лебеді шьє на став не летіли».
 Ой спит козак, ой спит молоденький;
 Пробудивсе—вже день біленький.
 Ти, дівчино, що ти паробила,
 Шо ти мене рано не збудила?
 Вже гусарі з міста вступали,
 А каноньери гору вкрили.
 Ой дівчино, ой дівчино, дівчино небого!
 Утратив я через тебе коня вороного.
 Ой дівчино, ой дівчино, дівчино Параско!
 Втратив я через тебе в кашітана ласку».

Дѣвушка тоскуєтъ.

335.

Ой на горі черешенька—
 Білий цвіток упав,
 Гей, гей! ¹⁾
 Машеруя жовнарики,
 Бо їм маршок припав.

¹⁾ Послѣ каждого двустипія.

— «Чомуєс мене, мой мамко,
 Рано не збудила,
 Та як тота кумпанійка
 З міста виходила?»
 — «Ой я тебе, моя дочко,
 Рано не будила:
 Може маєш вірне-пана,
 Шобис не тужила.
 Подивисе, моя дочко,
 В горішну квартируку:
 Сходить уже кумпанійка
 З гори на долинку».
 — «Ой мій милий-чорнобривий
 Наперед ступає;
 Через плечі білий ремінь
 Боги оббиває».

Солдатъ проситя въ отпускъ: дѣвушка сына родила.

336.

Ой знаю я, знаю,
 Як жовнір бідує.
 Хоть най який дошмык иде
 Жовнір машерує;
 Машерує, машерує,
 Аж го вода зносе.
 Яка-така жовнярина
 Капітана просе:
 «Ой мій пане, ой мій пане,
 Пане капітане,
 Пусти мене до домочку
 Хоть до заволянья;
 Пишит дівчиночка,
 Шо вже має сина,

Ой тара да-дана—
 Шо вже має сина».

Побѣгъ изъ войска.

337.

Гей ступають жовнярики
 На широкий міст,
 Та пьют вони горівочку
 Тай солодкий мід.
 Позволив єс, пан-капітан,
 Мід-горівку пити,
 Позволь же нам, пан-капітан,
 Шьє се поженити.
 В людей жінки, як Вермінки, ¹⁾
 Як ружевиий цвіт;
 Мені ж моя зелізная
 Завязала світ!...»
 Та озмуж я зелізную
 По-під білі боки,
 Та пусто я зелізную
 Та в Дунай глібокий:
 «Плини, плини, зелізная,
 Аж на синий камінь,
 А там же ти відпочпнеш
 Тай на віки аміні!»

338.

По-під гору вісокую
 Мальовані хрести—
 Туда будеш, пане брате
 Карабини нести....
 «Карабінче, недобінче,
 Бодай твою душу!...

¹⁾ Армянки.

Сім рік від тя ховавемее,
 Носити тя мушу!
 Сім рік ходив та полював,
 А шьє вісім буду;
 Таки тебе, карабинче,
 Носити не буду!»

Солдатъ попалъ въ тюрму.

339.

Летіла сива зозулька
 Через Дунай в гай,
 Гей, гай через Дунай в гай! ¹⁾.
 Та пустила сиве перце
 На тихий Дунай,
 Та як тому сиву перцу
 На тихім Дунаю;
 Та так мені молодому
 Й а в чужому краю:
 Сидит жовнір у штокгаузі ²⁾.
 На крутій горі,
 Росчасує вучерки
 Тай на голові.
 Росчасує, росчасує
 Золотим гребенцем;
 Нагадує давні літа,
 Як був молодцем.
 «Воли мої половії
 Чому не орете?
 Літа мої молодії
 Чо так марно йдете?
 Коні мої, воронії

¹⁾ Прип'євъ послѣ каждого двуетишия.

²⁾ Тюрма.

На коліна впали,
 Літа мої молоденькі
 На віки пропали!
 Та виряжу я штире коні,
 Коні воронії,
 Та пійду я, чий вздогоню
 Літа молодії?
 Тай пішов я, та здогонив
 На кедровім мості:
 —«Завернітєє, літа мої,
 Хоть до мене в гості!
 —«Хіба би ми дурні були,
 Розуму не мали,—
 Шоби ми се в свої краї
 Назад завертали»!

Солдату найбільше тяготно отчужденіє отъ семейной жизни и лишеніє селського труда.

340.

Гей в Чернівцех землі нема,
 Лиш камяні підлоги,—
 Пішли наші кучеряки
 Панам по під ноги.
 Та видай то, люди добрі,
 За нашу провину:
 Та цяж бо ми не робили
 Панові панчину!
 Та вжеж собі наші пани
 Серце потопили,
 Та шо вони з наших братів
 Кучери здоймили.
 Бодай царі царовали,
 Пани злиднували;

Та шо би се и їх діти
Того дочикали.
Бодай царі царували,
Пани злиднували,
Шо вони наших дітей
В таку службу дали.
Ой бо в царя тяжка служба,
А мала заплата;
Та шо в царя є велика
Літам дай утрата.
Гей бий, коню, копетами
Й а в штире гармати,—
Та шож наша дуже плаче
Рідненькая мати;
Ой бо плаче рідна мати,
Плаче тай голосе,
Та шо бо її тай дитинка
Карабінец носе.
Ой не одна мамка, плаче
Тай не одна туже,
Шо її синок молоденький
Цісареві служе.
Ей не плачь же, рідна мати
Досить він вже плаче,
Літа свої молоденькі
Й а в цісаря трате.
Олілас му, рідна мати,
Шьестье-долю дати;
Від Бога му написано
За жовніра взяти,
Та як ишов долів-річков
Личко розцвітало,
Як се вернув назад домів
Мамка не пізнала:

«Ти там, синку, чи не ти?
 Урвав жеє ми серце!
 Сідай, синку, на лавочку
 Вповіж всю правдочку».
 —«Вповім тобі, рідна мамко,
 Як рідна дитина.
 Одна мати всіх нас мала,
 Не однакий талан дала:
 Братьям далає вгаздувати,
 Мені далає панувати;
 А то мое панованье
 Дай гіркое злиднованье!
 Гей ви, брати, ви вгаздуйте,
 Діти свої дай годуите;
 А я буду панувати—
 Свою душу годувати».
 Иде мій брат дорогою,
 Сірі воли гоне;
 А я брат із рекгементу
 Д нему так говорю:
 —«Гей мій брате, вгосподарю,
 Та де воли гонеш?
 Відай ти мене се боїш,
 Шо до ня не говориш!»!
 —«Ой я тебе се не бою,
 Лишень тебе не пізнаю....
 Скажи, брате мій рідненький,
 Де наша невістка?»
 —«Через плечі білий ремінь,
 Обстрежена віска».
 —«Ей брате мій дай рідненький,
 Де ви слюбок брали?»
 —«У Чернівцех й а в ратуші—
 Там ми слюбок брали;

В еднорала на одваху,
Там ми прицягали;
Наші квери в магазинах,
Там нам фасували!»!

Красота итальянской природы не смягчает тоски за соотечественниками.

341.

У Вероні тай на брамі каминії,
Там стояли два жовняре молодії.
Один сперсе на поручье, задумавсе,
Дрібненькими слезоньками заплакавсе.
Другий к нему й а стихонька промовяе:
— «Ой стій, милий брате, не журисе,
Красно, мило в Італії, подивисе».
— «Добреж тобі, мій братчпву, говорити,
Колиж мені в Італії тяжко жити,
Бо тут люди не є люди, але звірі,
Ні в них Бога, ні в них царя, ні в них віри;
В Буковині виногради не зацвіли,
Такіж бо наш варід любий, нарід милий».

Лишь голуби да комари — собесѣдники солдата на часахъ.

342.

Коло води, коло броду
Пьют голуби чисту воду
Напилисє-полетіли,
Крилочками злєпотіли.
Сіли собі на діброву,
Розмовяли жовнірову:
«Біда ж тому жовнірові
В чистім полі край дороги.

Він на пошті завжди стоїт,
 Ні с ким слово не розмовит:
 Лішень пташок найменський
 Зашьєбече му зраненька».
 Кумарь ёму в ушка бренит:
 «Не спи, жовнір, бо загиниш»!
 Не спав жовнір, лиш склонивсе,
 Тай на небо подививсе:
 «Боже, Боже, ти над нами!
 Тримай з нами, жовнірами»!

Сраженіє.

343.

Гей в неділю рано
 Сонечко сходило,
 Сонечко сходило,
 Туманом се вкрило.
 Гуляй, гуляй, серденько!
 Й а в неділю рано
 Соколи літают;
 Соколи літают,
 Жалібно гукают.
 Гуляй, гуляй, серденько.
 Й а в неділю рано
 Канони заграли;
 Канони заграли,
 Кулі засвітали.
 Гуляй, гуляй, серденько!
 Серденько мое, серденько,
 Чож тобі так тяженько?
 Канони грают,
 Кровцю проливають.
 Й а в неділю рано
 Сонечко сходило:

Перестало жити,
 Шоби се не дивити...
 —«Мати ж моя, мати,
 Цпе годна ня пізнати?»
 —«Пізнаю ж тя, пізнаю:
 Одного тя сина маю;
 Одного тя сина маю.
 Як калина в гаю».
 —«Мати ж моя, мати.
 Мене не пізнати!
 Моя кабатина—
 То кров, то калина!
 Гуляй, гуляй, серденько!

Й а в гаю калина
 А в горі зацвіла;
 В чистім полі могила—
 То моя дружина.
 Журиласе, мати, мною,
 Шо не буду кгаздов:
 Ой маю я в царя плужок—
 Через плечі карабінок;
 Ой маю я в царя нивку—
 В чистім полі могилку:
 Карабінцями виорана,
 А кульками засіяна,
 Білим тілом зволочена,
 Кровцев сполонена.

Воронъ извѣщаетъ мать о смерти сына.

344.

Летів ворон з чужих еторон
 Тай жалібно краче,—
 Стоїт мати на порозі
 Тай за сином плаче.

—«Ти, вороне чорнокрилий,
 Ти світом літаєш:
 Ци ти много мого сина
 На війні видаєш?
 —«Тай видаю, коло гаю
 Коня попасає;
 Ему ворон чорнокрилий
 Головку обіскає.
 Головочку обіскає,
 Кости роскидає,
 Біле тіло роздзюбує
 Бровцю розливає....
 Кости мої, кости,
 Молодої зрости!
 Пожаль же се, милий Боже,
 Мої молодости!»

Теща, мать и жена надъ тѣломъ убитого солдата.

345.

—«Ой я, жовнір молоденький
 На цес світ родивсе,—
 Кінь вороний, я молодий,
 Еще не женивсе.
 Продай, мати, продай, мати,
 Коня вороного.
 Ожени ня, моя мати,
 Хлопца молодого».
 —«Шкода, сину, шкода, сину,
 Коня продавати,—
 Пишу листье по білому,
 Хотя тебе взяти».
 —«Та най пишут та най пишут,
 А я не боюсе:

Кінь вороний, я молодий—
 З війська віслужусе».

Гой на горі жито, жито
 Та в копиці збіто.
 Аж там, аж там при долині
 Козаченька вбіто.
 Ой убито, ой убито,
 Затягнуто в жито,
 Черленою китаецков
 Личко му накрито.
 Та як прийшла ёго мила,
 Конец голов стала;
 Китаецку підоймила
 Тай заголосила.
 А як прийшла другая,
 Та вжеж не така:
 Китаецку підоймила,
 Та думати стала.
 А як прийшла третая,
 Та то сама моя:
 Китаецку розелонила,
 Білі ручки заломила.
 «Гей встань, милий! гей встань, милий,
 Най ти намалюю
 У світлонці на стінонці,
 Де сама ночую».

А як прийшли малярчики
 Ёго малювати,—
 Як стояла, так упала.
 Зачала вмлівати.
 «Ей Господи милосердний,
 Ци то твоя сила,
 Ци є така друга в світі
 Як я не щаслива?»

Пийте, люди, горівочку,
 А ви, гуси, воду,—
 Пливіт, пливіт долів річков
 Аж до мого роду...
 А шьє гуси не допливли
 Вже родинка вчула,—
 Вже мене се сестра-братчик
 Барзенько зревнули.
 А зійдітсе, бристрі річки,
 Втопіт мене в собі:
 Маю жити нісяк-нітак,
 Ліпше гнисти в гробі!...»

Военные похороны убитого солдата; послѣдняя мысль его—о родинѣ.

346.

Й а в французскім жолобочку
 Явірь зелененький,
 А там лежить, погибає
 Жовнір молоденький.
 Прийшли к нему вівчарики
 З білими вівцями,
 Заплакали над жовняром
 Тай над головами.
 «Ой не плачте, вівчарики,
 Дайте в місто знати,
 Та най прийде пан-капітан
 Мене поховати».
 Та як прийшов пан-капітан
 З голою шаблею,
 Заплакав пан-капітан
 Та над головою.
 «Ой не плачте, пан-капітан,
 Дайте в місто знати,

Та най прийдуть камратчики
Мене поховати».

Та як прийшли камратчики
З голими шаблями,
Заплакали над камратом
Дрібними слезами.

Ой не плачте, камратчики,
Дайте в місто знати,
Та най прийде кумпанія
Мене поховати.

Та як прийшла кумпанія
З голими шаблями,
Крикнув зараз пан-капітан:
«Копайте му яму!»

«Ой не плачте, пан-капітан,
Вісните могилу;
Дайте чутку в Буковину,
Що я в війні гину!...»

Взглядъ народа на значеніе для страны воинской повинности.

347.

Буковина дай Лядчино, ¹⁾
Буковина сосно,
Чому в тобі, Буковино,
Та так дуже тошно?

Буковина дай Лядчино,
Буковино багно,
Та чо в тобі, Буковино,
Та так дуже банно?

Буковина дай Лядчино,
Буковина вільхо,

¹⁾ Буковинцы называютъ Галицію Лядчивой.

Та чо в тобі, Буковино,
Та так дуже гірко?...

Та шо було не чувати,
Тепер то видати:

Веде тато свого сина

До рекрут віддати!

ОТДѢЛЪ VI.

Сатира и шутка *).

Пьянство.

Безпутная жизнь пьяницъ.

348.

—«Шумит, дуднит, гаразд буде,—

Ци будут з нас, брате, люди?»

—«Не буде з нас тай нічого,

Взялисмее до пуєтого.

Взили ми се напивати,

Старим людім догоняти.

Старим людім догоняти,

Дома тай не кгаздувати.

Пани поле поорали,

Друге стоїт облогами;

*) Вслѣдствіе присланнаго г. Купчанскою матерьяла, послѣдній VI отдѣлъ пѣсень вышелъ значительно неполнымъ, а потому выработанное Отдѣломъ заглавіе: «Искусство и поученіе въ пѣсняхъ» я замѣнилъ другимъ не столь обширнымъ: «Сатира и шутка». Сообразно съ этимъ послѣднимъ заглавіемъ и баллады (т. е. бродячія пѣсни, въ которыхъ преобладаетъ эффектность содержанія) помѣщены въ предыдущихъ отдѣлахъ подъ номерами: 105, 298, 300, 301 и 311.

Нема волів, нема коров».
 —«Коби, брате, лиш я здоров,
 Будут воли тай корови,—
 Нема, брате, на здоровье!»!

Охотниці къ угощеніямъ.

349.

«Аксенію, Аксенію,
 Хороше насінье!
 Подай води напиться,
 Меш мати спасінье».
 Як стала говорити,
 Словами мастити;
 Мусів же я з коня встати,
 Горівки купити.

350.

Та ввійшов я до коршмочки,
 Сороківца міню,
 Одна вітти, друга вітти:
 «Шо робеш, леггиню»?
 Та як же я тай перестав
 Грошики мінати,
 Зачали ня молодці
 Вже й не пізнавати

Завѣщаніе п'яниці.

351.

Та хора я, хора! видай я умру,—
 Та підіте приведіте, кого я люблю.
 Приведіт попа, приведіт дяка,
 Най роспишу худібочку шьє зза живота:

Ой попові штире воли, а дякові два,
 Щоби читав савтеречку від вечера до дня;
 А тобі, паламарю, полотна на стан,
 Щоби є мені задзвонив, скоро день настав;
 А вам, п'яниці, корец пшениці,
 Щобисте ня згадували при п'ятниці.
 П'яниці п'ють тай мене спімнут:
 «Та де наша приятелька, шо її нема тут?»
 А вам, сестриці, дрібні коралі,
 Щобисте спорядили мене на лаві;
 А тобі, брате, сиву корову,
 Щобисє ня вітпроводив з світлом до гробу;
 А тобі, коршмарю, свиню каплату,
 Щобисє не ходив до мене за платов;
 А вам, погрібачи, білу кобилу,
 Щобисте мені віспнали могилу!...

Шутливое отношеніє къ наруженности и костюму.

Красавица.

352.

Мене мамка породила
 Тай коло потока,
 Тай казала: «рости, синку,
 Тоненька, висока»!
 Та я мамку послухала,
 Віросла тоненька:
 На сім сажинь горботчина,
 Та шьє коротенька...

Красавецъ.

353.

Гей увіду я до коршми,
 Стану коло груби,—

А тот, мамко, мене любе
Шо вишкірів зуби.

Щеголиха.

354.

Гей учора й а з вечера,
А сегодни з ранку,
Дала дівка стан полотна
За шовкову дранку.

355.

У Аниці вечерниці,
У Аниці данці,—
Фалилася тай Аница,
Шо має три дранци:
Одна драмка тай про будень,
Друга про неділю,
А та трета шовковая
Зогнила на тілі.

356.

А ушь, кури, на сідало!
Я нічо не знаю...
Беріт мене, хлопці, в данец:
Коцовейву маю.
Тай на горі овес, овес,
Овес поваливсе,—
Та на мою коцовейву
И пес не дививсе!...

Воинъ.

357.

Пістольетко жероване,
Каптур мосіндзовий,—

Пішов би я тай у данец,
 Живіт не здоровий.
 Пішов би я тай у данец,
 Волоки пірвутсе,
 Як на мені ряпатині,
 Шо в роті не ймутсе.

Взаимныя любезности двухъ половъ.

Насмѣшки мушинъ надъ женщинами.

358.

—«Молоденька, солоденька,
 Ходімо мід пити!
 —«Ой не піду, леггінку,
 Бо ня мете бити».
 —«Тай не будем, молоденька,
 Не будем тя бити;
 Запряжемо до борони,
 Підем волочити».
 Шо ми будем, пане-брате,
 Гадати, гадати:
 Як ми будем дівчатами
 На гречку орати?
 Молодиці-круглолиці
 Будут волочити,
 А старими тай бабами
 До дому возити.

И женщины не остаются въ долгу.

359.

Кужівочко, непряшечко,
 Неробото моя!

Як я тебе не випряду,
 Соромото моя!
 Ой приду я клочанечку
 Та на друкганицку,
 Вереківским парубочкам
 Най на шебеничку.

Причудливое супружество.

Прихотливая невіста и дешевый женихъ.

360.

Та я в мамки біла хожу—
 За білого дайте;
 Шо хочьте зо мною робіт—
 Білого шукайте!
 Та я з ночі, я з вечера
 Масло колотила;
 Пішла мамка на ярмарок,
 Білого купила.
 За три гроші зторгувала,
 За чотири дала,—
 Такіж мені білявоці
 Парочку дібрала!

Упрямый женихъ

361.

Та як мене моя мамка
 Женила, женила,
 Тай на мені яєнові
 Виля поломила;
 Яєнові поломила,
 Берестові взяла,—
 Такіж мене моя мамка
 Рівно оженила.

Слишкомъ воспитанная жена.

362.

Гей, хмарочки, до купочки,
 Иде дощык здрібна....
 Тай не бери одиницу,
 Хоть най ходе срібна.
 «А я на ту одиницу,
 Як на воду дую;
 Ой я ту одиницу
 Для пана гудую:
 Ой для пана гудувала,
 За мужика дала;
 Штире воли помінила,
 Куцу свинью дала...»
 Ой на полі куца свинья
 На полі на полі,—
 Та най тебе, одинице,
 Страшна колька вголе!

Семейное счастье.

363.

Та як я був парубочок,
 Я в підківки дзор, дзор!
 А як я се оженив,
 Постолом: швор, швор!
 Та як я був парубочок,
 Кучімка ячняка;
 А як я се оженив,
 Коби хоть свиняча!
 Доки я був у панотца,
 Тай у пані-матки,

Були в мене на голови
 Кучерики гладкі;
 Як перийшли кучерики
 На милої ручки,
 Зачали се й а збивати
 В бобовії стручки!

Старая жена и въ водѣ не тонеть.

364.

Баба діда посилала
 По студену воду;
 А дід там се забарив,
 Бо кружляв колоду.
 Баба діда ударила
 По плечах лозою:
 «Дес се, діду, забарив
 З студенов водою?
 Дес се, діду, забарив
 З студенов водою?
 Ходім ко ми на лотоки,
 Вимиймосе обѣ».
 Дід лиш зачав умиватись,
 Баба се схепила;
 А дід бабу ззаду тругив,
 Баба се втопила.
 Ой дід иде коло трачки—
 Ковбон пила ріже;
 Подивит се назад себе—
 Баба з води лізє...
 «Діду старий, бородатий,
 Мамі лихо твої!
 Шо се тобі забагає
 Жінки молодї!»

Международныя сосѣдскія любезности.

Подгорье.

365.

Пішов же я на Підгірье,
 Тай на Підгіречко;
 Та вініс я барабулі
 Тай на насінечко.
 Та не їв я більше нічо,
 Лишень барабулі;
 Та як вішов я на весну,
 То не вчув зазулі.

Гуцулія и Поляница.

366.

Ой сарака Поляница
 Сіе та сапає,
 А погана Гуцулія
 Бесаги латає.
 Ой сарака Поляница
 Курузи сапала,
 А погана Гуцулія
 На то гадку мала.
 Ой сарака Поляница
 Жала та складала,
 А погана Гуцулія
 Гарбузи пікрала.

Ляхъ, руснакъ и мазуръ.

367.

Породила шевца вівца,
 А лиха кобила,

А руснака-неборака
 Мамка чорнобрива.
 Породила шевца вівца,
 А ляха кобила,
 А мазура свиня бура—
 Негідного сина.
 Відай тобі, мій мазуре,
 Бура свиня мати:
 Якій в тебе чорний нісок,
 Як у поросяти.

Татари, турки и волохи.

368.

Тай на горі дубочок,
 Дубочок.
 Підвір я вдер
 Я в цен ценевер!
 Луп-цуп яй вер
 Перевер рубцом
 Дубочок ¹⁾.

Під тим дубком ставочок,
 На тім ставку млиночок,
 А в тім млинку млинарка.
 Мала вона три дощі.
 Одну дала до татар,
 Та дала ї ввес товар;
 Другу дала до Турок,
 Та дала ї сто курок;
 Третю дала до Волох,
 Та дала ї сито блох.

¹⁾ Прип'явъ послѣ каждой строки.

Пісні плясовія.

Танцы.

369.

Ану, хлопці, тропота,
Тото наша робота:
Премха шевца не забрав.
Шоби чобіт залатав.

370.

Гонпа, цуппа, коло лави,—
Нема чобіт, лиш холяви.

371.

Вітер віе-тай тепло,
Кучерявий мій Петро!
Кучерями потрясе,
Горівчини принесе,
Горівчини як меду,
Сороківців як леду!

372.

Гей ти, воршмо, ти дудине!
Праця моя в тобі гине:
Кількосе в тобі пропив,
Вже бих тя позолотив!

373.

Отепер я молодец—
Ні товару, ні овец!
Тепер мені погуляти,
Коли нічо загоняти.

374.

Не дивуйте, люде добрі,
 Шо я обідравсе;
 Бо мій тато пьяниченька,
 А я в него вдавсе.

Пятое остроуміє.

375.

Гей дівчино братова,
 Пожич мені батога,
 А я воли попасу
 Батіг тобі принесу!

376.

Гей на пічи на заді
 Скублисе дві бабі,
 А трета дівка,
 Від понедівка.

377.

Ой ніхто так не впрів,
 Як Иванко попів,
 На печі сидючі,
 Молодці скубочи.

378.

Як Василя женили,
 Штире воли мінили;
 А прийшлесе до того—
 Дали kota сліпого.
 А kota батіжком:
 «А птрус, коте, за візком»!

379.

Иzza гори біжыт брычка,
 Моя жінка чемеричка:
 Чемеричка чемеруе,
 Як не бита, то хоруе.

380.

Гей Волошин сіно косе,
 А волошка їсти носе
 «Коби борші доносити,
 Аби їсти не носити!»

381.

Прийшла косовица,
 Хора молодица.
 Як прийшла покрова,
 Жінка вже здорова;
 Горівочку випивала
 Та гоцоньки вітєнала,—
 За здоровье мужа того,
 Та шо віре, шо здорова.

382.

Гоп, цуп!
 Штире бабі, один зуб!

383.

Данцувала баба куца
 За букатку кукуруза,
 А другая гола
 За букату макофона.

384.

Гей на горі гарбузинье,
 На долині динье,—

Привидівсе дідько бабі
В білі кожушині.

385.

Ой їхали ковалі,
То великі, то малі:
Найменьшого коваля
Висадили на коня;
Ковалиха на міху
Ус..... зо сміху.

Любовь подъ пьяную руку.

386.

Ото в мене любка люба,
Шо під неї ніжка груба!
Ой чахне помалу,
Любив же я дівче з малу;
Любив же я дівче змалу,
Як воно шьє рацкувало;
Як воно шьє рацкувало,
Воно ми се сподобало.

387.

—«Та шо тебе принесло—
Ци лопата, ци весло»?
—«Приніс мене свий кінь
До дівчини на поклін»!

388.

—«Ой чому ти не такий,
Як тот козак молодий:
На дорозі перейшов,
Поцудував, тай пішов»?
—«Шож то в мене за люба:
Поцудував тай нема»?

313

389.

Гей на горі на вершечку
Молотили хлопці гречку,—
Ані гречки, ні полови!
А в дівчини чорні брови,
Чорні, чорні, тай обі,
Такі, дурню, не тобі!

390.

Ей, дівчино шевернога,
Рубай дерева до порога;
Рубай дерева коротенькі,
Люби хлопці молоденькі!

391.

Гей в городі кукуруз,—
Дай ми покій, дрантегуз!
Дай ми покій, напастнику,
Не булам є тобов на празднику!

392.

Котилесе вози з гори,
Та все з барівками,—
Яке таке пометеньє,
Та все за дівками.

393.

Ой ви хлопці віхованці,
Та не беріт дівки в данці;
Але беріт молодиці
Чорнобриві, круглолиці.

394.

Гоп, гоп!
Як би виріє, був би хлоп!

Як би виріс, до полиці,
 То би любив молодиці,—
 То би любив молодиці,
 Чорнобриві, круглолиці.

395.

Там на горі вітер дув,
 В мене сночи панич був.
 Черевички пцував,
 Біле личко цілував.
 «Цулуй, цулуй, тай се хоче,—
 Вона, сува, се регоче»!

396.

Гоцца, гоцца, гоцашеньки!
 Любили ня два Ляшеньки;
 Один любив—кужух купив,
 Другий любив—фартух купив;
 Й а в кужушку тепленько,
 А в фартушку файненько.

397.

Брови мої чорні,
 Очи мої повні!
 Любили ня офіцери,
 А тепер духовні.

398.

Як я пас ярчата,
 Перевертав дівчата;
 Як я пас ярки,
 Перевертав дівки;
 По-під копиці—
 Усе молодиці.

B 61537 prc